

Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt

7. december 2018

Indhold

1.	Sammenfatning	5
1.1	Formål	5
1.2	Baggrund	6
1.3	Hovedkonklusioner	7
1.3.1	<i>Betydningen af revision og andre revisorydelser</i>	8
1.3.2	<i>Myndighedernes kontrolredskaber</i>	12
1.3.3	<i>Digital udvikling i markedet for bogførings- og regnskabsløsninger</i>	13
2.	Baggrund og rammer for undersøgelsen	15
2.1	Baggrund og formål	15
2.1.1	<i>Baggrund for undersøgelsen</i>	15
2.1.2	<i>Formål med undersøgelsen</i>	15
2.2	De reguleringsmæssige rammer	16
2.2.1	<i>Krav til årsregnskabet fordelt på de fire regnskabsklasser</i>	16
2.2.2	<i>Ledelsens ansvar</i>	17
2.2.3	<i>Revisionspligt og fravalg af revision</i>	18
2.2.4	<i>Historik for gennemførte lempelser</i>	19
2.2.5	<i>Formålet med revision</i>	20
2.2.6	<i>Typer af revisorerklæringer på årsregnskaber</i>	20
2.2.7	<i>Regnskabsklasse B selskabers andel af den samlede omsætning for selskaber</i>	21
2.2.8	<i>Erhvervsstyrelsens opgørelse af erhvervsøkonomiske konsekvenser</i>	22
2.3	Rapportens opbygning	23
2.4	Involverede aktører	24
2.4.1	<i>Ansvarsfordeling og bidrag</i>	24
2.4.2	<i>Sammensætning af følgegruppe og styregruppe</i>	24
2.5	Afgrænsninger og forbehold	25
2.5.1	<i>Afgrænsning af målgruppen</i>	25
2.5.2	<i>Metodiske begrænsninger</i>	25
2.5.3	<i>Øvrige generelle forbehold</i>	25
2.6	Målgruppe og udvikling i målgruppens anvendelse af revisorydelser	26
2.6.1	<i>Anvendelse af revisorydelser</i>	26
2.6.2	<i>Anvendelse af revisorydelser fordelt på selskabsformer (A/S, ApS, IVS)</i>	27
2.6.3	<i>Anvendelse af revisorydelser fordelt på brancher</i>	28
2.6.4	<i>Anvendelse af revisorydelser fordelt på regioner</i>	29
2.6.5	<i>Anvendelse af revisorydelser fordelt på alder</i>	30
3.	Evaluering af betydningen af revision og andre typer af revisorydelser	31
3.1	Analyse I: Revisorerklæringers betydning for fejl i årsrapporter – evaluering af regnskabsårene 2012-2017	31
3.1.1	<i>Baggrund for evalueringen</i>	31
3.1.2	<i>Metode</i>	31
3.1.3	<i>Resultater af evalueringen</i>	32
3.1.4	<i>Supplerende analyser</i>	34

3.1.5	<i>Fejl i oplysninger om fravalg af revision</i>	37
3.1.6	<i>Revisor er ikke registreret som godkendt revisor</i>	37
3.1.7	<i>Betydningen af selskabskarakteristika for frivilligt valg af revision og for fejlniveau</i>	37
3.1.8	<i>Betydningen af revisorinvolvering i selvangivelse for fejlniveauer i hver af de tre grupper</i>	39
3.1.9	<i>Lån til selskabsdeltagere og ledelse</i>	40
3.2	Analyse II: Regelefterlevelse og fravalg af årsregnskabsmæssig revision (Skatteforvaltningens compliance-undersøgelser for 2012 og 2014)	41
3.2.1	<i>Indledning</i>	41
3.2.2	<i>Regelefterlevelse – for selskaber med henholdsvis revideret og ikke-revideret årsregnskab</i>	43
3.2.3	<i>Regelefterlevelse – for holdingselskaber med henholdsvis revideret og ikke-revideret årsregnskab</i>	45
3.2.4	<i>Regelefterlevelse – for selskaber med henholdsvis bistand fra godkendt revisor contra virksomheder, der ej får bistand fra godkendt revisor</i>	46
3.2.5	<i>Fejltyper – revideret årsregnskab contra ikke revideret årsregnskab</i>	48
3.3	Analyse III: Betydning af revisionspligt i relation til økonomisk kriminalitet, konkurser og tvangsopløsning	50
3.3.1	<i>Metode og datagrundlag</i>	51
3.3.2	<i>Den samfundsmæssige betydning af økonomisk kriminalitet, konkurser og tvangsopløsninger</i>	51
3.3.3	<i>Foreløbige observationer fra interviews</i>	53
3.4	Analyse IV: Erfaringer med gældende regler vedr. påbud om revision	54
3.5	Analyse V: Betydningen af revision for selskabers vækspotentiale og mulighed for opnåelse af finansiering	55
3.5.1	<i>Baggrund og omfang af analysen</i>	55
3.5.2	<i>Resultater af Copenhagen Economics analyse</i>	56
3.6	Analyse VI: Bruger- og behovsanalyse	58
3.6.1	<i>Datakilder og metodiske forbehold</i>	58
3.6.2	<i>Definition af primære brugere</i>	59
3.6.3	<i>Observationer</i>	59
3.7	Analyse VII: Sammenligning af internationale kriterier for fravalg af revision	60
3.7.1	<i>Grundlag og omfang af sammenligningen</i>	60
3.7.2	<i>Metode og afgrænsning</i>	61
3.7.3	<i>Sammenligning af rammebetingelser</i>	61
3.7.4	<i>Grænseværdier for mulighed for lempelse</i>	61
3.7.5	<i>Sammenligning af landes tilgang til (digitale) kontroller</i>	64
3.7.6	<i>Sammenligning af grænseværdier i et bredere EU perspektiv</i>	64
3.7.7	<i>Sammenligning med norske kriterier</i>	65
4.	Digital myndighedskontrol	68
4.1	Selskabsregistreringer og forebyggende kontroller	68
4.1.1	<i>Digitale selskabsregistreringer og imødegåelse af svindel</i>	68
4.1.2	<i>Automatisk validering af oplysninger og dokumentationskrav</i>	69
4.1.3	<i>Registreringskontrol og efterfølgende kontrol</i>	69
4.1.4	<i>Anmelderansvar og politianmeldelse</i>	70
4.1.5	<i>Rammer for skatteforvaltningens kontrol af virksomheder</i>	70
4.2	Krav til digitale regnskaber og rammer for digitale kontroller	73
4.2.1	<i>Indberetning af digitale regnskaber</i>	73
4.2.2	<i>Digitale modtagekontroller</i>	74
4.2.3	<i>Efterfølgende kontrol af digitale årsregnskaber</i>	76
4.2.4	<i>Reaktionsmuligheder efter årsregnskabsloven og gældende regler for pålæggelse af revision</i>	76

4.3	Erhvervsstyrelsens erfaringer med anvendelse af digitale kontroller	77
4.3.1	<i>Antallet af hårde kontroller</i>	78
4.3.2	<i>Effektmåling af bløde modtagekontroller</i>	78
4.3.3	<i>Videreudvikling af kontroller og anvendelse af nye teknologier</i>	80
4.4	Forebyggelse af fejl i moms- og skatteindberetninger	82
4.4.1	<i>Vejlednings- og kontrolaktiviteter</i>	82
4.4.2	<i>Informationsmøder for nyregistrerede selskaber</i>	82
4.4.3	<i>Moms- og skattetjek</i>	83
4.4.4	<i>Bogføringsguide</i>	83
4.4.5	<i>Samarbejde med revisororganisationerne</i>	83
4.4.6	<i>Bagudrettet moms- og skattekontrol</i>	84
5.	Perspektiver i relation til digitalisering	85
5.1	Digitalisering – muligheder og påvirkning af behovet for revision	85
5.1.1	<i>Digitalisering af basissystemer og nye teknologier</i>	85
5.1.2	<i>Imødegåelse af svindel og bedrageri</i>	86
5.1.3	<i>Betydning af standardisering og tilpasning af regulering</i>	87
5.1.4	<i>Revisionens rolle vil forandre sig</i>	88
6.	Litteraturliste	90

1. Sammenfatning

1.1 Formål

Størsteparten af selskaberne i Danmark skal ifølge årsregnskabsloven udarbejde en årsrapport, som skal give et retvisende billede af selskabernes aktiver, passiver og finansielle stilling, samt resultatet af selskabets aktiviteter i løbet af det pågældende år. Det er vigtigt, at årsregnskaberne har en høj kvalitet, så der er gennemsigtighed og tillid til rigtigheden af informationerne i regnskabet, til gavn for investorer, interessenter, myndigheder og offentligheden generelt.

Revisionspligt er ét af redskaberne til at skabe gennemsigtighed og tillid til rigtigheden af informationerne i årsregnskaberne. Revisionspligt indebærer, at en godkendt revisor skal revidere årsregnskabet og forsyne det med en erklæring om resultatet af revisionen.

Formålet med denne undersøgelse er at undersøge revisionspligtens betydning i forhold til efterlevelse af reglerne, herunder:

- Formelle fejl i årsregnskabet
- Regelefterlevelsen ift. skat og moms
- Økonomisk kriminalitet
- Konkurser og tvangsopløsninger

Derudover indeholder undersøgelsen en analyse af betydningen af andre værktøjer end revision, herunder andre revisorydelser, myndighedernes kontrol samt nye digitale redskaber, der kan understøtte bogføringen og regnskabsaflæggelsen.

Undersøgelsen indeholder endvidere en evaluering af små holdingselskabers adgang til at fravælge revision. Evalueringsklausulen fremgår af lovforslaget om lempelse af revisionspligten fra 2012. Den daværende erhvervsminister lovede i forbindelse med vedtagelsen af loven, at bestemmelsen om små holdingselskabers fritagelse for revisionspligt skulle evalueres 3 år efter lovens ikrafttrædelse. Erhvervsstyrelsen skal i samarbejde med skatteforvaltningen foretage en stikprøvebaseret undersøgelse af virkningerne af loven, med særligt fokus på efterlevelsen af regnskabs- og skattelovgivningen i de selskaber, som fravælger revision. Men som også oplyst på samråd i skatteudvalget den 17. maj 2018 har Erhvervsstyrelsen indtil nu været forsinket i forhold til udarbejdelsen af denne evaluering.

Undersøgelsens analyse af betydningen af revision og andre revisorydelser for formelle fejl i årsregnskabet generelt omfatter regnskabsårene 2012-2017, mens der for små holdingselskaber er undersøgt for perioden 2013-2016. Skatteforvaltningens analyse af regelefterlevelsen ift. moms og skat er udarbejdet på baggrund af compliance undersøgelserne fra henholdsvis 2012 og 2014.

Endvidere adresserer undersøgelsen den kritik af de danske regler, som blev fremført i skatteudvalget den 17. maj 2018.

Undersøgelsen er udarbejdet af Erhvervsstyrelsen med bidrag fra skatteforvaltningen og med assistance fra eksterne eksperter.

Undersøgelsen omfatter årsregnskaber for selskaber i regnskabsklasse B. I 2016 indgik 237.000 selskaber i regnskabsklasse B, hvoraf det estimeres, at 90 pct. har mulighed for at fravælge revision. Selskaberne i regnskabsklasse B udgør ca. 97 pct. af det samlede antal selskaber i Danmark, mens de står for ca. 23 pct. af den samlede del af antal ansatte blandt alle selskaberne.

1.2 Baggrund

Ifølge EU's regnskabsdirektiv er der ikke lovpligtig revision for små selskaber (regnskabsklasse B selskaber). I Danmark er revisionspligten på den baggrund blevet lempet i 2006, 2010 og 2012, hvor seneste justering havde ikrafttrædelse pr. 1. januar 2013. Endvidere blev det muligt at lade revisionen udføre efter en særlig erklæringsstandard, som er mindre omfattende og udgør et billigere alternativ til revision (udvidet gennemgang). Fra 2015 blev antallet af selskaber, som havde mulighed for at udnytte erklæringsstandarden øget, da størrelsesgrænserne for små selskaber blev forhøjet. Baggrunden for lempelserne har generelt været et ønske om at lette de administrative byrder for små selskaber, hvorved danske selskaber i højere grad sidestilles med deres europæiske konkurrenter, der i overvejende grad har flere muligheder for at fravælge revision.

Den daværende erhvervsminister bad i januar 2018 Erhvervsstyrelsen om at igangsætte en undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt. Dette skete bl.a. i forlængelse af en debat i Sverige som følge af en undersøgelse af revisionspligten fra den Svenske Rigsrevision fra december 2017.

Ifølge de nuværende regler kan selskaber helt fravælge revision, hvis de i to på hinanden følgende regnskabsår ikke overskrider to af følgende tre størrelsesgrænser:

1. En nettoomsætning på 8 mio. kr.
2. En balancesum på 4 mio. kr.
3. Et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede på 12 personer i løbet af regnskabsåret.

Endvidere kan selskaber underlagt revisionspligt og med en nettoomsætning på mellem 8 og 89 mio. kr. lade revisionen udføre efter en særlig erklæringsstandard (udvidet gennemgang).

For de mindste selskaber i regnskabsklasse B stilles færre krav til, at årsregnskaberne skal give et retvisende billede, idet de er undtaget fra at give oplysninger om f.eks. anvendt regnskabspraksis og gæld.

Der findes i alt fire former for erklæringer, som revisor kan afgive i forhold til et selskabs årsregnskab. De fire erklæringer fremgår nedenfor (se også rapportens afsnit 2.2.6 for estimerede omkostninger tilknyttet disse ydelsestyper). Det bemærkes, at revisionspligt omfatter enten revision eller ydelsen udvidet gennemgang.

Revisorydelser / erklæringstype	
Revision	Revisor foretager analyser og forespørgsler til ledelsen samt relevante kontroller af væsentlige poster i regnskabet vha. eksempelvis fysisk kontrol, observationer, indhentelse af eksterne bekræftelser mv. Kontrollen af oplysninger udgør en stor del af arbejdet i en revision.
Udvidet gennemgang (særlig erklæringsstandard)	Revisor tager udgangspunkt i oplysninger fra ledelsen, og gennemgangen af regnskabet er primært baseret på analytiske handlinger og forespørgsler til ledelsen samt en række supplerende handlinger, herunder engagementsforespørgsler, oplysninger fra tingbog og advokat mv., og kontrol af indberetninger til skatteforvaltningen. Revisor foretager kun yderligere kontrol af oplysningerne, hvis analyserne, forespørgslerne eller de supplerende handlinger giver anledning til det.
Review	Revisor tager udgangspunkt i oplysningerne fra ledelsen, og gennemgangen af regnskabet er primært baseret på analytiske handlinger og forespørgsler til ledelsen. Revisor foretager kun yderligere kontrol af oplysningerne, hvis analyserne og forespørgslerne giver anledning til det.
Assistance	Revisor hjælper ledelsen med at opstille årsregnskabet i henhold til lovgivningen. En godkendt revisor kan ikke afgive en assistenceerklæring, hvis regnskabet indeholder åbenlyse fejl.

1.3 Hovedkonklusioner

Samlet set kan der på det foreliggende grundlag udtrages følgende hovedkonklusioner fra undersøgelsen:

- Revisionspligt har ikke signifikant betydning i forhold til regnskabsfejl i årsregnskabet.
- Selskaber med revideret årsregnskab har signifikant færre fejl i momsangivelser, mens der ikke umiddelbart er signifikant forskel for fejl i skatteangivelser.
- Det har betydning, om selskabet benytter revisor, men ikke om det er revision, udvidet gennemgang, review af årsregnskabet eller regnskabsmæssig assistance til opstilling af regnskabet.
- For de selskaber som bevidst ønsker at svindle og begå økonomisk kriminalitet vil revisionspligt ikke kunne afdække de ulovlige aktiviteter, da selskabets første årsregnskab ofte først er aktuelt op til 18-23 måneder efter stiftelsen. Ønsker et selskab således bevidst at begå økonomisk kriminalitet, vil det kunne have op til 23 måneder hertil, før aktiviteten eventuelt måtte blive afdækket - ikke af revisionen - men i forbindelse med, at selskabet sendes til tvangsopløsning. Som eksempel herpå kan nævnes kædesvig. Endvidere vil sådanne selskaber – hvis de ikke stoppes - også have mulighed for at begå økonomisk kriminalitet og svindel i perioden efter første aflæggelse af årsregnskab.
- Hovedparten af alle selskaber, der har mulighed for at fravælge revision vælger alligevel at blive revideret eller at anvende andre og billigere revisorydelser til brug for udformning af årsrapporten, selvom muligheden for fravalg af revision har været tilstede i mere end 10 år. Det indikerer, at der er tale om selskaber, der som udgangspunkt har viljen til at overholde reglerne.
- Anvendelse af muligheden for at vælge billigere revisorydelser giver de selskaber, som har mulighed for at fravælge revision, en direkte besparelse på revisorhonorarer, som estimeres i 2017 at udgøre i størrelsesordenen 1,6 mia. kr.

Undersøgelsens hovedkonklusioner gennemgås nedenfor. Undersøgelsen består af en række delanalyser leveret af forskellige aktører.

1.3.1 Betydningen af revision og andre revisorydelser

I dette afsnit gennemgås resultaterne af evalueringen af, hvilken betydning revision og andre revisorydelser har for antallet af fejl i årsregnskaber, regelefterlevelsen i forhold til skat og moms, samt ift. bekæmpelsen af svig og økonomisk kriminalitet. Dernæst beskrives udviklingen i selskabernes anvendelse af revision og andre revisorydelser, herunder hvilken økonomisk betydning det har haft for selskaberne. Endelig afdækkes, hvordan brugerne vurderer årsrapportens værdi og rolle, ligesom de danske lempelser af revisionspligten sættes i en international kontekst.

Revisors involvering reducerer antallet af fejl i årsregnskabet – uanset om ydelsen er revision eller andre revisorydelser

Resultaterne viser overordnet, at der er statistisk signifikant forskel i fejlniveauet for de årsregnskaber, hvor revisor ikke har været involveret i udarbejdelsen, sammenlignet med årsregnskaber, hvor revisor har været involveret. Dette resultat er tydeligt og konsistent for såvel hovedanalysen som de supplerende analyser i perioden 2012-2017. Det skal dog bemærkes, at niveauet af fejl generelt er meget lavt for begge grupper. Således er der i årsregnskaber, hvor revisor ikke har været involveret, gennemsnitligt knap 2 fejl, sammenholdt med et gennemsnit på under én fejl i årsregnskaber, hvor revisor har været involveret i udarbejdelsen.

Til gengæld viser analysen, at der ikke er tydelige og konsistente forskelle i fejlniveauet, når der sammenlignes på tværs af anvendelsen af de forskellige revisor erklæringstyper på årsregnskabet. Dette indikerer, at det først og fremmest er revisors tilstedeværelse, der har betydning for de fejltyper, som undersøgelsen har mulighed for at inddrage.

Små holdingselskaber

Det samme billede tegner sig for de små holdingselskaber. Resultaterne viser, at der er en klar forskel i fejlniveauet for årsrapporter for holdingselskaber uden revisorerklæring sammenholdt med årsrapporter for holdingselskaber med revisorerklæringer, hvilket er undersøgt for perioden 2013-2016. Således gælder tilsvarende for dette segment, at der i årsregnskaber, hvor revisor ikke har været involveret, gennemsnitligt er knap 2 fejl, sammenholdt med et gennemsnit på under én fejl i årsregnskaber, hvor revisor har været involveret i udarbejdelsen.

Analysen indikerer heller ikke, at der er tydelige og konsistente forskelle i fejlniveauet på tværs af anvendelse af forskellige revisor erklæringstyper hos holdingselskaberne. Der er således i årsregnskaber med revisionspåtegning gennemsnitligt mindre end knap 1 fejl, hvilket tilsvarende gør sig gældende for fejl i årsregnskaber, hvor årsregnskabet indeholder anden revisorerklæring.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at grundlaget for undersøgelsen af revisionspligtens betydning for fejl i årsregnskaber - generelt og for små holdingselskaber - er baseret på desk review og er foretaget ud fra årsrapportens oplysninger. Det vil sige, at undersøgelsen kun afdækker formelle og åbenbare fejl, og at den ikke omfatter en kontrol af de underliggende forhold, der danner grundlag for udarbejdelsen af årsrapporten, herunder de faktiske forhold i selskabet. Således identificeres alene synlige fejl, og uden mulighed for at vurdere deres konkrete væsentlighed for regnskabsbrugerne.

Revisionspligtens betydning for regelefterlevelsen i forhold til skat og moms

Skatteforvaltningen har gennemført en undersøgelse af efterlevelsen af skatte- og momsreglerne i 2012 og 2014 hos selskaber, der kan fravælge revision. Undersøgelsen dækker således en relativt kort periode og tager ikke højde for udviklingen på området i de seneste år. Undersøgelsen viser på det foreliggende grundlag, at regelefterlevelsen hos selskaber med og uden revision er forholdsvist ens på flere parametre. Endvidere er det overordnet set de samme fejltyper, som optræder hyppigst hos både selskaber med og uden revideret årsregnskab.

Selskaber med revideret årsregnskab har signifikant færre fejl i momsindberetninger end selskaber uden revideret årsregnskab. Ligeledes er andelen af bevidste fejl lavere blandt selskaber med revideret årsregnskab. På tværs af resultaterne er forskellene tydeligst, hvor selskabet helt fravælger bistand fra en revisor.

På det nuværende grundlag synes det afgørende for regelefterlevelsen i forhold til skat og moms således at være, om der er bistand fra en revisor snarere end revision af årsregnskabet.

Små holdingselskaber

Undersøgelsen peger ikke umiddelbart på signifikante forskelle i fejlprocent, skattegab og bevidste fejl hos små holdingselskaber med og uden revision (der er ikke udregnet momsgebyr, da holdingselskaber typisk ikke er momsregistrerede). Overordnet tyder undersøgelsen samtidig på, at små holdingselskaber generelt er relativt regelefterlevende sammenlignet med hele gruppen af selskaber, der kan fravælge revision.

Økonomisk kriminalitet og bevidst svindel

For de selskaber, der bevidst bryder reglerne med det formål at begå økonomisk kriminalitet og svindel, vil sådanne selskaber have op til 23 måneder til at begå sådanne ulovlige aktiviteter, da revisor ikke er tilstede før op til 23 måneder efter stiftelsen. Det skyldes, at revisionspligten tilknyttet selskabets første årsregnskab ofte først er aktuel op til 18-23 måneder efter stiftelsen.

Et selskabs regnskabsår skal omfatte 12 måneder. Imidlertid kan den første regnskabsperiode være kortere eller længere, men perioden må ikke overstige 18 måneder. Selskabers årsrapporter skal endvidere være modtaget i Erhvervsstyrelsen senest 5 måneder efter regnskabsårets afslutning. Hvis første regnskabsår udgør 18 måneder, og indsendelsesfristen på 5 måneder udnyttes fuldt ud, vil revisors involvering typisk først ske efter udløbet af de 18 måneder, og årsrapporten vil først blive modtaget og offentliggjort i Erhvervsstyrelsen 23 måneder efter datoen for selskabets stiftelse.

Ønsker et selskab bevidst at begå økonomisk kriminalitet, vil det således kunne have op til 23 måneder hertil, før aktiviteten eventuelt måtte blive afdækket - ikke af revisionen - men i forbindelse med, at selskabet sendes til tvangsopløsning. Dette selv hvis selskabet er underlagt revisionspligt. Som eksempel herpå kan nævnes kædesvig. Endvidere vil sådanne selskaber - hvis de ikke stoppes - også have mulighed for at begå økonomisk kriminalitet og svindel i perioden efter første aflæggelse af årsregnskab.

Dette understøttes endvidere af interviews gennemført med Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK), Kuratorforeningen samt Sø- og Handelsretten, med fokus på bl.a. betydningen af lempelserne i revisionspligten i forhold til antallet af konkurser, tvangsopløsninger og økonomisk kriminalitet. Som udgangspunkt kan ingen af de adspurgte

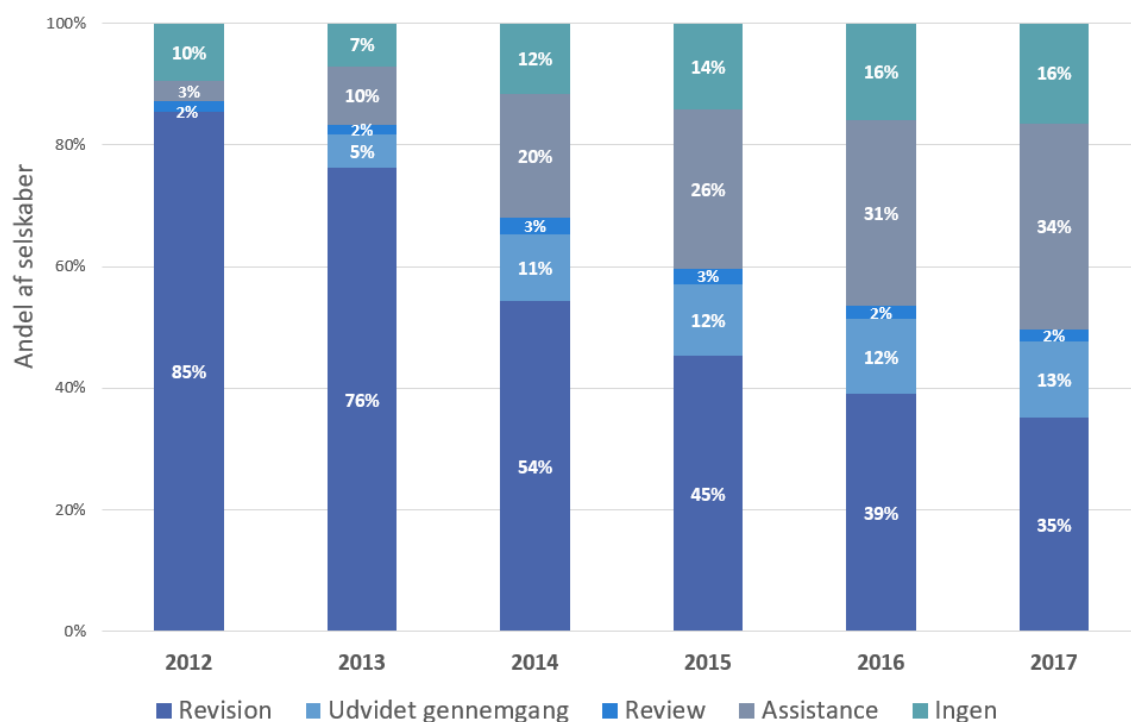
institutioner se en sammenhæng mellem antallet af modtagne sager til behandling og lempelsen af revisionspligten.

Alle de tre adspurgte institutioner tilkendegiver derimod, at indførelsen af mulighed for at oprette iværksætterselskaber (IVS'er) har haft en betydelig negativ konsekvens for antallet af sager, forekomsten af økonomisk kriminalitet, konkurser og tvangsopløsninger.

Selskaberne vælger i højere grad billigere revisorydelser end ydelsen revision

I perioden 2012 til 2017 har der været et markant fald i antallet (og andelen) af selskaber, der anvender ydelsen revision i forbindelse med udformningen af årsrapporten. Men der er kun sket et fald på 6 pct. point i andelen af selskaber, som udarbejder årsrapporten helt uden revisors deltagelse. Det skyldes, at selskaberne i stigende grad vælger andre og billigere revisorydelser end revision. Det er især muligheden for assistance, som selskaberne vælger i stedet for, jf. figur 1.1.

Figur 1.1: Fordeling af anvendelse af revisorydelser, 2012-2017

Noter:

- Opgørelsen indeholder alle aktie-, anparts- og iværksætterselskaber i regnskabsklasse B.
- Selskabsformen Iværksætterselskaber blev først indført i 2014.
- 2017 data indeholder kun regnskaber, der er indberettet pr. 12. juni 2018, og dermed ikke alle regnskaber for regnskabsåret.
- Selskaber som ikke er regnskabspligtige jf. undtagelsesbetingelser, eller hvor regnskab er offentliggjort, men som ikke kan inddateres (manglende sider), er ikke inkluderet i opgørelsen.

Kilde: Experian

Det er således hovedparten af alle selskaberne omfattet af undersøgelsen - dvs. 84 pct. af alle selskaber i regnskabsklasse B - der vælger at blive revideret eller anvende andre revisorydelser til brug for udformning af årsrapporten, ud fra egen vurdering af bedst passende type revisionsydelse, og hvor der i udgangspunktet må antages at være tale om selskaber, der har viljen til at overholde reglerne.

I perioden fra 2012 til 2016 er sket en stigning i det samlede antal regnskabsklasse B selskaber fra 200.000 til 237.000 (som angivet i noten til figuren indeholder data for 2017 endnu ikke indberetning af årsregnskaber for alle selskaber). Der forefindes ikke tilsvarende data for antal ansatte og nettoomsætning, da selskaberne først fra om med 2016 har haft indberetningspligt herom til Erhvervsstyrelsen. Dette gælder dog ikke for mikrovirksomhederne.

Anvendelse af muligheden for at vælge billigere revisorydelser giver selskaberne en direkte besparelse på revisorhonorarer. Copenhagen Economics estimerer ud fra det foreliggende datasæt, at besparelsen i 2017 udgør i størrelsesordenen 1,6 mia. kr. Den estimerede besparelse er belyst for lempelserne i 2006, 2010 og 2012. Imidlertid vil dette kunne medføre højere kapitalomkostninger for de selskaber, der skal låne, idet selskaberne kan risikere lavere kreditvurderinger og dermed må betale højere renter på eksempelvis gældsfinansiering. Det bemærkes, at kapitalomkostninger ikke er direkte, men derimod indirekte konsekvenser, som derfor ikke medtages i byrdevurderingen.

Undersøgelsen fra Copenhagen Economics finder endvidere indikationer på, at der med den seneste lempelse af revisionspligten samlet set er opnået en positiv effekt på de berørte selskabers beskæftigelse i perioden 2011-2013.

Årsrapporter med revisionspåtegning tillægges særlig værdi af brugerne

Eksisterende undersøgelser viser, at brugerne af årsrapporterne – kreditinstitutioner, investorer, samarbejdspartnere, analytikere og offentlige myndigheder – anvender årsrapporterne som en væsentlig kilde til vurdering af det enkelte selskab. I den forbindelse tillægges særligt årsrapporter med revisionspåtegning stor værdi.

Endvidere konkluderes det, at årsrapporten ikke kan stå alene, bl.a. fordi årsrapporter kun opdateres én gang årligt, hvorfor data i årsregnskabet kan være forældede.

Muligheden for at fravælge revision ligger i den lave ende sammenlignet med de fleste EU lande

Grænsen for hvornår danske selskaber kan fravælge revision er sat lavt sammenlignet med de fleste andre EU-lande, og set i forhold til de muligheder, som EU-reglerne giver. Således har 23 EU-lande, herunder bl.a. Tyskland, Holland og UK, fastsat højere størrelsesgrænser end Danmark, dvs. at disse lande giver en langt større andel af selskaber mulighed for at fravælge revision. Tre EU-lande (Finland, Malta og Sverige) har derimod en lavere grænse end Danmark, hvilket vil sige, at disse lande giver en mindre andel af selskaber mulighed for at fravælge revision, end man gør i Danmark. Endelig kan det nævnes, at Ungarn har fastsat en lavere omsætningsgrænse end Danmark, men til gengæld en højere grænse for antal medarbejdere.

Samtidig er andelen af danske selskaber, som har mulighed for og gør brug af lempelsen, på niveau med Norge og Sverige, men væsentligt under andelen i f.eks. Storbritannien, Tyskland og Holland.

1.3.2 Myndighedernes kontrolredskaber

I det følgende gennemgås betydningen af andre redskaber end revision og øvrige revisorydelser. Her ses særligt på Erhvervsstyrelsens digitale modtagekontroller, Skattestyrelsens forebyggende kontroller ift. at forhindre opbygning af restancer og forebygge fejl i moms- og skatteindberetningerne, samt myndighedernes fælles indsats i kampen mod svig og økonomisk kriminalitet.

Digital myndighedskontrol kan reducere fejl

I 2012 blev det obligatorisk for selskaberne at indberette årsrapporten digitalt. Det har givet Erhvervsstyrelsen nye muligheder for at gennemføre digitale kontroller, som kan reducere fejl i årsregnskaberne. Kontrollerne sikrer også vejledning og hjælp til selskaberne i forbindelse med indberetningen af årsrapporten. Selskaberne kan dels mødes med en *hård kontrol*, som bevirker, at indberetningen af årsrapporten ikke kan gennemføres, før fejlen er rettet. Selskaberne kan også møde en *blød kontrol*, som tvinger dem til at genoverveje årsagen til kontrollen. Ignoreres adviseringen, vil Erhvervsstyrelsen efterfølgende kunne udsøge disse med henblik på at kontrollere det pågældende regnskab. Danmark er sammen med Norge længst fremme i denne udvikling, idet man anvender delvise digitale kontroller, hvorimod man f.eks. i Sverige udelukkende anvender manuelle kontroller.

Den digitale modtagekontrol er imidlertid relativt ny, og der er hidtil kun indsamlet begrænsede data om særligt de bløde kontroller. Men undersøgelsen indikerer, at de digitale kontroller har effekt og reducerer antallet af fejl i årsregnskabet. Fremadrettet er der dog behov for videreudvikling af de digitale kontroller, med henblik på at udnytte kontrollernes potentiale til at reducere yderligere i antal fejl i årsregnskaberne.

Skatteforvaltningens kontrolmuligheder for at forebygge opbygning af restancer samt fejl i moms- og skatteindberetninger

Skatteforvaltningen har ligesom Erhvervsstyrelsen en række muligheder for at kontrollere selskabers aktivitet og sanktionere de virksomheder, der ikke lever op til de gældende regelsæt. Således har skatteforvaltningen kontroller både ved registrering og forskellige efterkontroller af virksomhedernes skatte- og momsbetaling. Analysen gennemgår to af disse tiltag.

Der foregår bl.a. et forebyggende restancearbejde, når virksomheder registrerer sig hos Skatteforvaltningen. Det skal forebygge en potentiel opbygning af restancer i selskaber, ud fra en vurdering af, hvorvidt der er begrundet risiko for, at staten vil lide tab ved at lade selskabet registrere. Hvis en virksomhed, der anmoder om en registrering hos Skatteforvaltningen, er blevet visiteret til kontrol, har Skatteforvaltningen tre instrumenter, der samlet bliver betegnet som ”Trip, trap, træsko”

Ved ”*trip*” forstås, at et selskab som betingelse for at blive registreret hos skatteforvaltningen kan blive pålagt forkortet afregning med f.eks. moms, hvilket vil sige, at selskabet skal angive og betale moms månedsvis. Ved ”*trap*” forstås, at et selskab som betingelse for at blive registreret hos Skatteforvaltningen kan blive pålagt at stille betryggende sikkerhed for nye restancer, der er vurderet at være risiko for at kunne opstå i det pågældende selskab. Og ved ”*træsko*” forstås, at et selskab, der ikke stiller den krævede sikkerhed, bliver nægtet registrering efter skatte- og afgiftslovgivningen.

Som et andet eksempel har skatteforvaltningen også udviklet et moms- og skattetjek, som virksomheder – f.eks. et selskab der fravælger revision af årsregnskabet – kan vælge at lade

revisor eller skattefaglig rådgiver udføre i tilknytning til, at årsregnskabet udarbejdes, og skattepligtig indkomst for året opgøres. Moms- og skattetjekket er en forsøgsordning, der startede 1. januar 2018. Erfaringerne er pt. begrænsede, da ordningen er ny og kun få virksomheder endnu har tilmeldt sig.

Kontrolmuligheder i kampen mod svig og svindel

Erhvervsstyrelsen er ”første forsvarslinje” mod selskaber, som agter at begå svig med moms og afgifter. Ved selskabsregistrering og -ændringer vurderer og reagerer Erhvervsstyrelsens systemer for at imødegå svig og fejl. Reaktionsmønstre kan både være at registreringsnægte stiftelse eller ændringer, at udtage registreringer til manuel kontrol eller at videregive informationer til skatteforvaltningen til brug for afgørelser om f.eks. moms- eller afgiftsregistrering. Tilsvarende kan Erhvervsstyrelsen videregive informationer til andre kontrolområder i staten.

Registreringskontrollen blev styrket med regeringens skattekontrolpakke fra november 2017 ”*Aftale om styrket kontrol og vejledning*”, som derudover indeholder følgende initiativer, der skal imødegå fejl og svig:

- Et fælles risikobillede: Øget vidensdeling om svigtrends for at etablere et fælles risikobillede på tværs af de relevante myndigheder
- Nyt operativt kontrolsamarbejde: Samarbejde på tværs af myndigheder om konkrete indsatser mod svindel og svigtrends.

Formålet er helt overordnet, at kontrolindsatsen skal intensiveres, hvor den har størst effekt – og uden at regelrette selskaber pålægges byrder.

1.3.3 Digital udvikling i markedet for bogførings- og regnskabsløsninger

I en analyse af selskabernes digitale parathed svarer 60 pct. af de deltagende selskaber, at de generelt er positivt indstillet over for digitalisering, herunder automatisering af bogføringen og indberetningen af årsregnskaber.

Det private marked for bogførings- og regnskabsløsninger er i hastig udvikling. Der er bl.a. udviklet nye digitale bogførings- og regnskabsløsninger som f.eks. avanceret bilagsscanning og smartere bogførings- og regnskabssystemer, som vil kunne digitalisere og automatisere flowet fra faktura til bogføring og dannelse af årsregnskabet. Hovedparten af de store leverandører af bogførings- og regnskabsløsninger arbejder i øjeblikket på at automatisere posteringen af bilag i bogføringen. Leverandørerne har tilkendegivet, at de i dag har opnået en automatiseringsgrad på mellem 40 og 80 pct. af posteringerne. Leverandørerne har ligeledes tilkendegivet, at de arbejder på at nå en automatiseringsgrad på 90 til 95 pct.

Derudover tilbyder leverandører af bogførings- og regnskabssystemer en lang række integrationer til andre services, som understøtter automatisering af bogføringen. Dette kan eksempelvis være løsninger inden for webshops, lagerstyring, kasseapparat, timeregistrering, kørebog eller løn. Løsninger som disse kan medvirke til at minimere fejl i bogføringen, og dermed højne kvaliteten af de data, som ligger til grund for selve udarbejdelsen af årsregnskabet.

Digitaliseringen og en højere grad af automatisk bogføring vil betyde, at regelefterlevende selskaber forventeligt vil kunne spare tid og penge på at bogføre og udarbejde årsrapporten. På samme måde vil dette kunne medvirke til at reducere antallet af fejl i indberetninger. For de selskaber, som bevidst ikke overholder reglerne, vil det blive mere besværligt at snyde, men dog

fortsat ikke umuligt. For myndighederne vil det betyde, at de på sigt kan forventes at få mulighed for adgang til data på et mere detaljeret og opdateret niveau, som vil kunne forbedre myndighedernes kontrolgrundlag.

På længere sigt arbejdes der på muligheder for at øge anvendelsen af e-fakturering mellem selskaber, med henblik på at sikre et samlet digitalt flow fra og med købsøjeblikket, hvilket også vil kunne bidrage til at minimere antallet af fejl i bogføringen. Endvidere arbejdes der på muligheder for øget brug af bankoplysninger til løbende at kontrollere bogføringen og verificere data via udnyttelse af PSD2 (Revised Payment Service) direktivets muligheder for at videregive bankernes transaktionsdata til tredjeparter, herunder til leverandører af bogførings- og regnskabsløsninger. Det kan også overvejes, om der på længere sigt skal gives hjemmel til, at offentlige myndigheder kan få adgang til disse typer transaktionsdata med henblik på adgang til at føre øget kontrol og tilsyn.

I første omgang arbejder Erhvervsstyrelsen på følgende forslag;

- Udvikling af frivillig standardkontoplan, som vil indføre en grundlæggende standardisering af data med henblik på at binde bogføringen og udarbejdelsen af årsregnskabet sammen, så det kan foregå mere automatiseret. På længere sigt vil en sådan standardkontoplan evt. kunne gøres obligatorisk.
- Tilpasning af Erhvervsstyrelsens digitale modtageløsning (Regnskab Basis), så indberetningen af årsrapporten kan ske mere automatisk.

2. Baggrund og rammer for undersøgelsen

Kapitel 2 beskriver baggrund, formål og rammer for undersøgelsen. Dernæst skitseres de reguleringsmæssige rammer, der ligger til grund for selskabers udarbejdelse og indrapportering af årsregnskaber. I tillæg hertil introduceres de aktører, som har været involveret i undersøgelsen, samt undersøgelsens forbehold og afgrænsninger. Endelig beskrives målgruppen for undersøgelsen, som er de mindre danske selskaber og holdingselskaber i regnskabsklasse B, samt udviklingen i disse selskabers anvendelse af revisorydelser.

2.1 Baggrund og formål

2.1.1 Baggrund for undersøgelsen

Det fremgår af lovforslaget om lempelse af revisionspligten fra 2012¹, at bestemmelsen om revisionsfritagelse for små holdingselskaber skal tages op til revision i 2016. Erhvervsstyrelsen skal ifølge bemærkningerne til lovforslaget til brug for denne evaluering - i samarbejde med skatteforvaltningen - foretage en stikprøvebaseret undersøgelse af virkningerne af loven, med særlig fokus på efterlevelsen af regnskabs- og skattelovgivningen i de selskaber, som fravælger revision som følge af fritagelsesbestemmelsen. Denne evaluering indgår i undersøgelsen.

Endvidere anmodede erhvervsministeren i januar 2018 Erhvervsstyrelsen om at igangsætte en undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt. Dette skete bl.a. som følge af en undersøgelse fra den svenske Rigsrevision fra december 2017, som viste, at ulemperne ved at lempe revisionspligten for de mindre selskaber oversteg fordelene. Den svenske Rigsrevision anbefalede på den baggrund den svenske regering at genindføre revisionspligten, hvilket den svenske regering dog besluttede ikke at stille forslag om.

Derudover har der i den offentlige debat og ved samråd i skatteudvalget den 17. maj 2018 været kritik af de danske regler, hvor det er blevet anført, at lempelserne af revisionspligten siden 2006 har betydet mere skatte- og momssvindler og dårligere regnskaber i selskaber uden revision. Nærværende undersøgelse søger at belyse ovenstående påstande ved at analysere de økonomiske, regnskabsmæssige og erhvervs-mæssige konsekvenser af lempelserne i revisionspligten fra flere forskellige vinkler.

2.1.2 Formål med undersøgelsen

Formålet med denne undersøgelse er at undersøge revisionspligtens betydning i forhold til efterlevelse af reglerne, herunder:

- Omfanget af formelle fejl i årsregnskabet
- Regelefterlevelsen ift. skat og moms
- Økonomisk kriminalitet
- Konkurs og tvangsopløsninger

¹ Samling 2012-13, lovforslag L 26

Derudover indeholder undersøgelsen en analyse af betydningen af andre værktøjer end revision, herunder andre revisorydelser, myndighedernes kontrol, samt nye digitale redskaber, der kan understøtte bogføringen og regnskabsaflæggelsen.

2.2 De reguleringsmæssige rammer

2.2.1 Krav til årsregnskabet fordelt på de fire regnskabsklasser

Efter årsregnskabslovens regler opregnes og opdeles selskaberne i regnskabsklasser efter de fastsatte størrelsesgrænser i årsregnskabslovens § 7².

Årsregnskabslovens bestemmelse inddeler selskaberne i fire overordnede regnskabsklasser (A, B, C og D), og er struktureret efter den såkaldte ”byggeklodsmodel”. Regnskabsklasserne eller byggeklodserne har betydning for hvilke bestemmelser, selskaberne er forpligtet til at følge ved aflæggelse af årsrapporten. Efter byggeklodsmodellen afhænger regelsættet primært af selskabets størrelse og retsform. Det overordnede princip er, at små selskaber skal følge få, typisk brede, krav, mens større selskaber skal følge flere og mere detaljerede krav.

- Klasse A: Frivillige årsrapporter, som benyttes over for omverdenen (f.eks. enkeltmandsvirksomheder og personligt ejede interessentskaber)
- Klasse B: Lovpligtige årsrapporter for mikrovirksomheder og små virksomheder/selskaber
- Klasse C: Lovpligtige årsrapporter for mellemstore og store selskaber
- Klasse D: Lovpligtige årsrapporter for statslige aktieselskaber og børsnoterede selskaber uanset størrelse

I byggeklodsmodellen udgør regnskabsklasse A den laveste byggeklods med ganske få bestemmelser, som virksomhederne kun skal følge, hvis de aflægger årsrapporter, der ikke udelukkende er til virksomhedens eget brug – såkaldt frivillig aflæggelse af årsrapport. Virksomheder, der tilhører regnskabsklasse A, er omfattet af årsregnskabsloven, men ikke af regnskabspligten. Det betyder, at disse virksomheder, der tilhører regnskabsklasse A, ikke er pligtige til at indsende deres årsrapport til offentliggørelse hos Erhvervsstyrelsen, men blot skal følge reglerne for regnskabsklasse A, når de frivilligt aflægger deres årsrapport.

De øvrige regnskabsklasser (B, C og D) indeholder supplerende bestemmelser, som bygger oven på de lavere bestemmelser. For selskaber, der er omfattet af regnskabsklasse B, er de samlede krav derfor færre og mindre komplicerede, end for selskaber omfattet af regnskabsklasse C og D. Det betyder f.eks., at store selskaber omfattet af regnskabsklasse C skal give oplysninger om nettoomsætning i årsregnskabet, hvilket står i modsætning til selskaber omfattet af regnskabsklasse B, for hvem der ikke stilles krav om at oplyse om nettoomsætning. Tilsvarende gælder for en række andre krav og noteoplysninger.

I 2015 blev indført en række lempelser for mikrovirksomheder i årsregnskabsloven, men mulighederne i EU’s regnskabsdirektiv for at lempe regnskabskravene til mikrovirksomheder er ikke udnyttet fuldt ud. Mikrovirksomheder kan ifølge årsregnskabsloven undlade at give oplysninger om anvendt regnskabspraksis, gæld med forfaldstid på mere end fem år, visse særlige

² Balancesum, nettoomsætning og gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret.

poster, samt det gennemsnitlige antal heltidsbeskæftigede. Ifølge regnskabsdirektivet anses regnskaber udarbejdet efter direktivets lempelige regler for mikrovirksomheder for retvisende.

Hvilken regnskabsklasse et selskab tilhører afgøres af en række størrelsesgrænser for selskabets balancesum, nettoomsætning og gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede. F.eks. er små selskaber i regnskabsklasse B, jf. EU's regnskabsdirektiv, defineret som selskaber, der i to på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende størrelsesgrænser:

- En nettoomsætning på 89 mio. kr.
- En balancesum på 44 mio. kr., og
- Et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på 50.

Ovennævnte størrelsesgrænser er højere for selskaber i regnskabsklasse C. Statslige aktieselskaber og børsnoterede selskaber er omfattet af regnskabsklasse D uanset størrelse.

Erhvervsdrivende selskaber skal som udgangspunkt aflægge årsrapport efter årsregnskabsloven, dog ikke virksomheder omfattet af regnskabsklasse A, jf. herover. Typisk vil det være aktie-, anparts-, og iværksætterselskaber, samt visse interessent-, og kommanditselskaber, der er omfattet af årsregnskabslovens bestemmelser.

Det er en grundlæggende forudsætning – lovens såkaldte generalklausul – at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabet. Det betyder, at årsregnskabet og et eventuelt koncernregnskab skal give et retvisende billede af selskabets og evt. koncernens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultat. Tillige skal årsrapportens ledelsesberetning, samt eventuelle andre frivillige beretninger, der indgår i årsrapporten, give en retvisende redegørelse af de forhold, de omhandler. Årsregnskabsloven gælder ikke for selskaber, som er³:

- Omfattet af regnskabsregler fastsat ved eller i henhold til lovgivning for finansielle selskaber,
- Omfattet af lov om statens regnskabsvæsen mv., eller
- Omfattet udelukkende af regnskabsregler fastsat ved eller i henhold til lov om kommunernes styrelse

Visse selskaber kan dog undlade at aflægge årsrapport og i stedet indsende en såkaldt undtagelseserklæring til Erhvervsstyrelsen.⁴

2.2.2 Ledelsens ansvar

Selskabets ledelse har ansvaret for at aflægge årsrapporten. Hvert enkelt ledelsesmedlem har ansvar for, at årsrapporten udarbejdes i overensstemmelse med lovgivningen. Ligeledes har hvert enkelt ledelsesmedlem ansvar for, at årsrapporten indsendes til Erhvervsstyrelsen inden for de i loven fastsatte frister samt, hvis revision er krævet, at årsrapporten kan revideres og godkendes i tide.

³ Årsregnskabslovens § 1, stk. 3

⁴ Årsregnskabslovens §§ 4-6.

Alle medlemmer af de ansvarlige ledelsesorganer skal underskrive årsrapporten og datere underskriften. De skal give deres underskrift i tilknytning til en ledelsespåtegning⁵, hvori de erklærer, at årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med lovgivningens og eventuelle standarders krav, samt eventuelle krav i vedtægter eller aftale. Dertil skal der erklæres, hvorvidt årsregnskabet og et eventuelt koncernregnskab giver et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver, finansielle stilling og resultatet.

2.2.3 Revisionspligt og fravalg af revision

Selskaber i regnskabsklasse B, C og D er som udgangspunkt omfattet af revisionspligt. Selskaber i regnskabsklasse B kan vælge at lade revisionen udføre efter en særlig erklæringsstandard (udvidet gennemgang). Efter EU-reglerne⁶ kan medlemslandene fritage små selskaber i regnskabsklasse B for lovpligtig revision⁷.

Ved indførelsen af fritagelsen for revisionspligt i Danmark i 2006 blev regnskabsdirektivets og årsregnskabslovens principper fulgt. Der blev dog fastsat væsentligt mere strikse størrelsesgrænser for fritagelse, end EU-reglerne giver mulighed for (dvs. at de maksimale beløbs- og antalsmæssige grænseværdier for mulig fritagelse blev sat lavt), hvorved kun helt små selskaber kan fritages for revisionspligt. Størrelsesgrænserne for balancesum og nettoomsætning blev i 2010 hævet til de nugældende størrelsesgrænser, således at flere selskaber fik mulighed for fritagelse af revisionspligt.

I Danmark er størrelsesgrænserne for regnskabsklasse B selskaber i dag fastsat, så der kan fravælges revision, hvis de to regnskabsår i træk ikke overskrider to af følgende tre størrelsesgrænser på balancedagen:

- En balancesum på 4 mio. kr.
- En nettoomsætning på 8 mio. kr. og
- Et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede på 12 i løbet af regnskabsåret

Selskaber kan efter det første regnskabsår fravælge revision af årsrapporten, hvis de på balancedagen for det første regnskabsår ikke overskrider to af de tre ovennævnte størrelsesgrænser. Ligeledes kan selskaber fravælge revision allerede ved stiftelsen.

Et selskab kan dog ikke anvende reglerne for fravalg af revision, hvis selskabet, eller den som har bestemmende indflydelse over selskabet, accepterer et bødeforlæg eller som led i en straffesag dømmes for overtrædelse af selskabslovgivningen, regnskabslovgivningen eller skatte- og afgiftslovgivningen. Tilsvarende gælder, hvis et tilknyttet selskab accepterer et bødeforlæg.

Det estimeres, at ca. 214.000 selskaber i 2016, svarende til ca. 90 pct. af selskaberne i regnskabsklasse B, kan vælge fritagelse for revisionspligt efter de gældende størrelsesgrænser^{8 9}.

⁵ Jf. dog undtagelsen i årsregnskabslovens § 9 a, hvor ledelsespåtegning kan undlades, hvis virksomhedens ansvarlige ledelsesorgan kun består af ét medlem på tidspunktet for årsrapportens godkendelse.

⁶ Artikel 3 i direktiv 2013/34/EU om årsregnskaber, konsoliderede regnskaber og tilhørende beretninger for visse virksomhedsformer (tidl. artikel 11 i dir. 78/660/EF).

⁷ Gælder ikke for erhvervsdrivende fonde og medarbejderinvesteringsselskaber.

⁸ A/S, ApS og IVS

2.2.4 Historik for gennemførte lempelser

Revisionspligten blev første gang lempet i 2006 ved lov nr. 245 af 27. marts 2006. Små selskaber i regnskabsklasse B kunne herefter fravælge revision, hvis de i to på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke oversteg to af følgende størrelser:

- En balancesum på 1,5 mio. kr.,
- En nettoomsætning på 3 mio. kr. og
- Et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i regnskabsåret på 12

Lempelsen gjaldt ikke for erhvervsdrivende fonde eller for selskaber, der besad kapitalandele i andre selskaber og udøvede betydelig indflydelse over en eller flere af disse selskabers driftsmæssige eller finansielle ledelse (såkaldte holdingvirksomheder).

Ved lov nr. 720 af 25. juni 2010 blev størrelsesgrænserne for balancesum og nettoomsætning hævet til hhv. 4 mio. kr. og 8 mio. kr. Lempelsen gjaldt fortsat ikke for erhvervsdrivende fonde og holdingvirksomheder.

Den seneste lempelse af revisionspligten blev gennemført ved lov nr. 1232 af 18. december 2012. Ændringen betyder, at:

- 1) Selskaber i regnskabsklasse B, der ikke er fritaget for revision, kan lade revisionen udføre efter en særlig erklæringsstandard,
- 2) Små holdingvirksomheder kan fravælge revision på lige fod med andre små selskaber
- 3) Øvrige holdingvirksomheder i regnskabsklasse B, der ikke er fritaget for revision, kan lade revisionen udføre efter den særlige erklæringsstandard på lige fod med andre selskaber

Erhvervsdrivende fonde kan fortsat ikke fravælge revision og kan heller ikke lade revisionen udføre efter den særlige erklæringsstandard.

Lempelsen i 2012 indebærer således, at holdingvirksomheder er ligestillet med andre selskaber i forhold til lempelse af revisionspligten. Ved opgørelsen af størrelsesgrænserne skal holdingvirksomheder dog medregne balancesum, nettoomsætning og antal ansatte i de selskaber, den besidder kapitalandele i og udøver betydelig indflydelse på.

⁹ I estimering er der taget udgangspunkt i om virksomheden i 2016 ikke overskrider to af størrelserne og derfor ikke på to på hinanden følgende regnskabsår. For mere information om estimeringen af fritagelse af revisionspligten se bilagsrapportens bilag 1.

2.2.5 Formålet med revision

Formålet med revision er at skabe større tillid til de finansielle informationer i årsregnskabet ved en uafhængig revisors gennemgang af regnskabet, til gavn for modtagerne af revisors erklæring, som er de personer, selskaber og offentlige myndigheder mv., hvis beslutninger og handlinger normalt kan forventes at blive påvirket af erklæringen og udtalelsen. Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant, når revisor afgiver erklæringer med sikkerhed.

Revisor skal udføre revisionen med henblik på at afgive en erklæring om, hvorvidt selskabernes årsregnskab opfylder de lovmæssige krav til regnskabsaflæggelse, og om regnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultat. Revisor skal endvidere afgive en udtalelse om ledelsesberetningen, hvor en sådan er udarbejdet.

Ved en revision foretager revisor analyser og forespørgsler til ledelsen, samt relevante kontroller af væsentlige poster i regnskabet ved hjælp af eksempelvis fysisk kontrol, observationer, indhentelse af eksterne bekræftelser mv. Kontrollen af oplysninger udgør en stor del af arbejdet i en revision.

Revisionen har således til formål at sikre, at selskabets årsregnskab, herunder skatte- og afgiftsposter, er uden væsentlige fejl og mangler.

Der har dog gennem en række år været stigende fokus på revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant. Det indebærer bl.a., at revisor ved tilrettelæggelse og udførelse af revisionen skal være opmærksom på risikoen for væsentlige fejl i regnskabet som følge af besvigelser. Derudover er revisors rapporteringsforpligtelser om overtrædelser af lovgivningen forøget. Revisor skal således oplyse i revisionspåtegningen, hvis revisor er blevet opmærksom på ikke uvæsentlige overtrædelser af bogføringslovgivningen, eller hvis revisor er blevet bekendt med ikke uvæsentlige forhold, som giver en begrundet formodning om, at medlemmer af ledelsen kan ifalde erstatnings- eller strafansvar, herunder overtrædelser af straffelovens kapitel 28 samt skatte-, afgifts- og tilskudslovgivningen, den for selskabet fastsatte selskabsretlige lovgivning, samt lovgivningen om regnskabsaflæggelse.

Revisor har endvidere pligt til at underrette Hvidvasksekretariatet i SØIK, hvis revisor er vidende om, har mistanke om eller rimelig grund til at formode, at en transaktion, midler eller aktivitet har eller har haft tilknytning til økonomisk kriminalitet, herunder hvidvask eller finansiering af terrorisme.

2.2.6 Typer af revisorerklæringer på årsregnskaber

Selskaber, der har fravalgt revision, kan alternativt vælge at lade årsregnskabet forsyne med en erklæring fra en revisor. Det er en betingelse, at erklæringen er afgivet af en godkendt revisor.

Honoraret til revision omfatter typisk, at revisor skal efterprøve grundlaget for oplysningerne i årsregnskabet gennem en række undersøgelser af de regnskabsmæssige registreringer og andre tilgængelige oplysninger, og til sidst forsyne årsregnskabet med en uafhængig udtalelse, der konkluderer om revisor er enig i ledelsens oplysninger i regnskabet, og om årsregnskabet lever op til lovens krav. Revisor kan overordnet afgive fire forskellige erklæringer på et årsregnskab, som angivet i tabel 2.2.1 herunder.

Tabel 2.2.1: Mulige revisorerklæringstyper på et årsregnskab

Revisorydelser / erklæringstype	
Revision	Revisor foretager analyser og forespørgsler til ledelsen samt relevante kontroller af væsentlige poster i regnskabet vha. eksempelvis fysisk kontrol, observationer, indhentelse af eksterne bekræftelser mv. Kontrollen af oplysninger udgør en stor del af arbejdet i en revision.
Udvidet gennemgang	Revisor tager udgangspunkt i oplysninger fra ledelsen, og gennemgangen af regnskabet er primært baseret på analytiske handlinger og forespørgsler til ledelsen samt en række supplerende handlinger, herunder engagementsforespørgsler, oplysninger fra tingbog og advokat mv., og kontrol af indberetninger til skatteforvaltningen. Revisor foretager kun yderligere kontrol af oplysningerne, hvis analyserne, forespørgslerne eller de supplerende handlinger giver anledning til det.
Review	Revisor tager udgangspunkt i oplysningerne fra ledelsen, og gennemgangen af regnskabet er primært baseret på analytiske handlinger og forespørgsler til ledelsen. Revisor foretager kun yderligere kontrol af oplysningerne, hvis analyserne og forespørgslerne giver anledning til det.
Assistance	Revisor hjælper ledelsen med at opstille årsregnskabet i henhold til lovgivningen. En godkendt revisor kan ikke afgive en assistanceerklæring, hvis regnskabet indeholder åbenlyse fejl.

Copenhagen Economics har som en del af deres analyse opgjort det gennemsnitlige revisorhonorar (2017-priser) for hver ydelsestype, jf. også bilagsrapportens bilag 6:

- Revision: 15.400 kr.
- Udvidet gennemgang: 13.860 kr.
- Review: 10.780 kr.
- Assistance: 6.200 kr.

Det bemærkes, at en del selskaber antages både at tilvælge en af de 3 ydelsestyper revision, udvidet gennemgang eller review sammen med ydelsestypen assistance.

2.2.7 Regnskabsklasse B selskabers andel af den samlede omsætning for selskaber

Erhvervsstyrelsen har set på selskabers antal ansatte og skattebetaling i forhold til deres mulighed for at fravælge revision, jf. årsregnskabsloven § 135. Metode, forbehold og bagvedliggende data anvendt som grundlag for denne vurdering fremgår af bilagsrapportens bilag 1. Vurderingen er opdelt i nedenstående to dele:

1. Sammenligning af selskaber, der aflægger årsregnskab efter regnskabsklasse B, med selskaber der aflægger årsregnskab efter en højere regnskabsklasse (C eller D), samt selskaber der aflægger koncernregnskab
2. Sammenligning af selskaber, der efter Erhvervsstyrelsen estimering kan fravælge revision, med selskaber, der ikke kan fravælge revision

Inddelingen er foretaget, fordi populationen af selskaber, der aflægger regnskaber efter regnskabsklasse B, kan indeholde selskaber, der reelt ikke har mulighed for at fravælge revision pga. de fastlagte størrelsesgrænser.

Sammenligningen viser dels, at selskaber i regnskabsklasse C eller D, samt selskaber der aflægger koncernregnskab, står for en væsentlig del af antal ansatte, sammenlignet med selskaber i regnskabsklasse B. Selskaberne i regnskabsklasse B udgør således ca. 97 pct. af det samlede antal selskaber, mens de kun står for ca. 23 pct. af den samlede del af antal ansatte blandt alle selskaberne.

Ved en tilsvarende sammenligning af selskaber, der kan fravælge revision versus dem der ikke kan - herunder de selskaber i regnskabsklasse B, der overskrider størrelsesgrænserne - ses det, at det samlede antal selskaber, der ikke kan fravælge revision, står for langt hovedparten af antal ansatte. Sat i relation til førstnævnte sammenstilling estimeres andelen af selskaber, der kan fravælge revision, til at udgøre ca. 75 pct. af det samlede antal selskaber, mens de kun står for ca. 5 pct. af den samlede del af antal ansatte blandt alle selskaberne.

2.2.8 Erhvervsstyrelsens opgørelse af erhvervsøkonomiske konsekvenser

Metode for opgørelsen

Det er et krav, at væsentlige erhvervsøkonomiske konsekvenser som følge af ny regulering skal vurderes og kvantificeres. De erhvervsøkonomiske konsekvenser ved revision opgøres ud fra et gennemsnitligt honorar for en revision for et selskab i en given regnskabsklasse og defineres konkret som administrative konsekvenser.

Administrative konsekvenser er en delmængde af de erhvervsøkonomiske konsekvenser og opgøres af Erhvervsstyrelsen efter AMVAB-metoden (Aktivitetsbaseret Måling af Selskabernes Administrative Byrder). AMVAB-metoden er internationalt anerkendt og benyttes af bl.a. EU-Kommissionen, alle EU-medlemslande og en lang række lande i OECD.

De administrative konsekvenser ved lempelsen af revisionspligten i henholdsvis 2006, 2010 og 2012 er opgjort ved AMVAB metoden. Det gælder for alle målinger af administrative konsekvenser i perioden 2001 til 2015, at den fulde konsekvens blev opgjort, uanset at nogle selskaber valgte at forsætte med at efterleve det ophørte administrative krav – i dette tilfælde fortsat lod selskabets årsregnskab revidere. Rationalet var, at de administrative konsekvenser fulgte kravene i reguleringen, og ikke hvad selskaberne frivilligt valgte at bruge deres ressourcer på.

De opgjorte konsekvenser vedrører de omkostninger, selskaberne har ved at opfylde skriftlige dokumentationskrav i reguleringen samt ved at stille informationen til rådighed for myndigheder eller tredjepart.

I januar 2015 blev AMVAB-metoden ændret med introduktionen af det metodiske begreb business as usual. Business as usual er et udtryk for de administrative aktiviteter, som de berørte selskaber vil gennemføre uanset om der stilles krav herom i reguleringen.

I tilfældet med revisionspligten vil de administrative konsekvenser ved en eventuel yderligere lempelse af revisionspligten alene opgøres for den andel af de berørte selskaber, der faktisk fravælger revision. På tilsvarende vis vil opgørelsen af de administrative konsekvenser ved en skærpelse af revisionspligten kun omfatte de selskaber, der ikke i forvejen (frivilligt) lader sig revidere. På den baggrund tilstræber metoden i dag i højere grad at tage højde for selskabernes faktiske omkostningsændringer.

Begrænsninger ved AMVAB-metoden

AMVAB-metoden opgør udelukkende de administrative konsekvenser for virksomhederne ved at lade sig revidere. Den bredere samfundsmæssige betydning af revision og potentielle gevinster, som eksempelvis nemmere adgang til kredit for selskaberne, øget samhandel og mindre skatteunddragelse, indgår ikke i opgørelsen af de administrative konsekvenser ved AMVAB-metoden. Det er heller ikke muligt på baggrund af opgørelserne af de administrative konsekvenser at vurdere, hvorvidt omkostninger for selskaber til revision står mål med selskabets egne hensyn eller de bredere samfundsmæssige hensyn. Opgørelsen af de administrative byrder forbundet med revision giver således ikke det fulde billede af konsekvenserne af revisionspligten.

2.3 Rapportens opbygning

Denne undersøgelse består af fem kapitler, der tilsammen anskueliggør baggrund og perspektiver for det fremadrettede behov for revisionspligt.

- **Første kapitel** er en sammenfatning af undersøgelsens hovedkonklusioner.
- **Andet kapitel** skitserer baggrund og proces for undersøgelsen, herunder målgruppe og udviklingen i målgruppens anvendelse af revisorydelser. Desuden redegøres for rammevilkårene for regnskabsaflæggelse og revisionspligt i Danmark.
- **Tredje kapitel** beskriver metode og resultater fra de forskellige analyser af revisionspligten, som er udført i forbindelse med nærværende undersøgelse. Analyserne belyser konsekvenserne af revisionspligtlemperne set ud fra forskellige vinkler, herunder fra forskellige interessenters perspektiv. Desuden drøftes den danske model i et internationalt perspektiv.
- **Fjerde kapitel** beskriver rammerne for udøvelse af myndighedskontrol, både ved selskabsregistrering, ved løbende kontroller, og som forebyggende element.
- **Femte kapitel** drøfter de fremadrettede perspektiver for revisionspligten i Danmark i lyset af den forventede digitale udvikling på kort og længere sigt.

I tillæg til nærværende rapport er udarbejdet en separat bilagsrapport, hvor følgende elementer er uddybet indholdsmæssigt:

- Bilag 1: Udvikling i anvendelse af revisorydelser, metode og datagrundlag
- Bilag 2: Landesammenligning
- Bilag 3: Revisorerklæringers betydning for fejl i årsregnskaber for regnskabsklasse B-selskaber (samlet rapportering udarbejdet af professor Thomas Riise Johansen)
- Bilag 4: Regelefterlevelse ved fravalg af årsregnskabsmæssig revision (bilag til compliance-analyse udarbejdet af skatteforvaltningen)
- Bilag 5: Analysedesign for "Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt"
- Bilag 6: Revisionspligtens effekt på udvikling og vækst i danske selskaber (samlet analyse udarbejdet af Copenhagen Economics)

2.4 Involverede aktører

2.4.1 Ansvarsfordeling og bidrag

Erhvervsstyrelsen har været overordnet ansvarlig for undersøgelsens udarbejdelse. Undersøgelsen har inddraget en bred kreds af aktører, herunder eksterne eksperter og konsulenter samt andre offentlige myndigheder, så der er tilsikret et fyldestgørende grundlag for at vurdere det fremadrettede behov for revisionspligt.

Blandt andet har undersøgelsen inddraget bistand fra professor Thomas Riise fra Copenhagen Business School (CBS). Thomas Riise har været ansvarlig for udarbejdelse af undersøgelsesdesign, analyse, og en særskilt rapport vedrørende evaluering af årsregnskaberne for regnskabsårene 2012-2017, jf. delafsnit 3.1.

Copenhagen Economics har bidraget til undersøgelsen med en analyse vedrørende revisionspligtens effekt på udvikling og vækst i danske selskaber, jf. delafsnit 3.5. Endvidere har KPMG stået for projektstyringen af undersøgelsen, ligesom KPMG har bistået Erhvervsstyrelsen med dele af analyseaktiviteterne tilknyttet delafsnittene 3.3, 3.7 og 5.1.

Skatteforvaltningen har bidraget til undersøgelsen i forhold til betydningen af revision for overholdelse af skatte- og momslovgivningen, ligesom Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK), Kuratorforeningen og Sø- og Handelsretten har været inddraget i undersøgelsen via interviews, for så vidt angår erfaringer med økonomisk kriminalitet, konkurser og tvangsopløsninger, set i relation til lempelse af revisionspligten.

Der har været nedsat en følgegruppe, som har fulgt undersøgelsen. Følgegruppen består af deltagere, bl.a. udpeget blandt medlemmerne af Regnskabsrådet og Revisorrådet. Følgegruppen blev sammensat, så der sikredes en repræsentation af forskellige interessenter.

Følgegruppen er bl.a. blevet inddraget ved udarbejdelse af analysedesignet for undersøgelsen, ligesom gruppen har haft mulighed for at kommentere på metodevalg, stikprøvepopulation og spørgeskema til brug for analysen, samt vurderingen af fejl og mangler for den gennemførte evaluering af årsregnskaber for 2012-2017. Endvidere har følgegruppen fået forelagt udvalgte analyser, som er anvendt som baggrund for undersøgelsen og har fået mulighed for at kommentere på genstandsfeltet for analyserne og deres resultater. Endelig har følgegruppen fået forelagt udkast til undersøgelsens samlede rapportering til kommentering.

Endvidere har Regnskabsrådet og Revisorrådet været inddraget i undersøgelsen på overordnet niveau. Rådene har fået mulighed for at afgive bemærkninger til analysedesignet, ligesom dele af undersøgelsens foreløbige delresultater er blevet præsenteret for Regnskabsrådet og Revisorrådet på møde den 21. august 2018.

2.4.2 Sammensætning af følgegruppe og styregruppe

Følgegruppen består af følgende personer:

- Erhvervspolitisk direktør Tom Vile (FSR – danske revisorer)
- Fagleder Kristian Koktvedgaard (DI)
- Professor Thomas Riise (Copenhagen Business School)
- Kontorchef Martin Thygesen (Finans Danmark)
- Fagchef for moms, regnskab og revision, advokat Ulla Brandt (Dansk Erhverv)

- Partner Bent Dalager, Ekspert i digitalisering og finansielle services (KPMG)
- Underdirektør Katrine Rafn (Skatteforvaltningen) (observatør)
- Kontorchef Niels Anker Jørgensen (Skatteforvaltningen) (observatør)
- Kontorchef Susanne Thorhauge (Erhvervsstyrelsen) (observatør)

Herudover har Erhvervsstyrelsen i forbindelse med undersøgelsen nedsat en styregruppe bestående af følgende personer:

- Vicedirektør Henning Steensig (Erhvervsstyrelsen)
- Kontorchef Susanne Thorhauge, styregruppeformand (Erhvervsstyrelsen)
- Kontorchef Christoffer Giwerzman (Erhvervsstyrelsen)
- Kontorchef Cathrine Munch Pedersen (Erhvervsministeriets departement)
- Underdirektør Katrine Rafn (Skatteforvaltningen)
- Kontorchef Niels Anker Jørgensen (Skatteforvaltningen)

2.5 Afgrænsninger og forbehold

2.5.1 Afgrænsning af målgruppen

Undersøgelsen omfatter ikke de mindre selskaber, som ikke er omfattet af danske revisionsregler og standarder, og som hermed ikke er omfattet af revisionspligt efter årsregnskabsloven, men som alligevel har salg i Danmark. Der tænkes her typisk på internetbaserede selskaber, der ikke har driftssted i Danmark. Den digitale udvikling betyder bl.a., at flere selskaber selv kan vælge sted (land) for regnskabsaflæggelse og skattebetaling.

2.5.2 Metodiske begrænsninger

Evalueringen af betydningen af revision og andre revisorydelser for omfanget af formelle fejl i årsregnskaber generelt, og for små holdingselskaber for regnskabsårene 2012-2017, som er udført af professor Thomas Riise (CBS), er baseret på "skrivebordsgennemgang" (desk review). Det betyder, at evalueringen er foretaget ud fra årsrapportens oplysninger. Der har ikke været mulighed for at stille opfølgende spørgsmål til det enkelte selskab, eller besøge selskabet og foretage on-site kontrol af årsrapporten og de faktiske forhold i selskabet. Der identificeres alene synlige fejl, og uden mulighed for at vurdere deres konkrete væsentlighed for regnskabsbrugerne. Se også nærmere herom i delafsnit 3.1.2.

Denne metode er en videreførelse af den metode, der er anvendt ved tidligere offentliggjorte evalueringer for regnskabsårene 2006-2011, udført af Erhvervsstyrelsen, som følgende også har været baseret på "skrivebordsgennemgang".

2.5.3 Øvrige generelle forbehold

- Datagrundlaget for rapportens evalueringer og analyser er begrænset, da den seneste lempelse af revisionspligten blev foretaget i 2012, og med ikrafttrædelse i 2013. Der er følgende et relativt begrænset grundlag for at sammenholde dataudviklingen over en årrække, ligesom visse data kun forefindes for visse år.
- De faktiske erfaringer med effekter af den seneste lempelse af revisionspligten er følgende også ret begrænsede, og undersøgelsens konklusioner er derfor generelt forbundet med en vis usikkerhed.

- Såfremt der ikke har kunne identificeres entydige datakilder som grundlag for beregninger i rapporten, er der i stedet anvendt skøn. Der henvises til indsatte noter hvor relevant, og til nærmere beskrivelse heraf i bilagsrapportens bilag 1.
- Undersøgelsen indeholder ikke en omfattende afdækning af revisors rolle i forbindelse med revision af selskaberne.

2.6 Målgruppe og udvikling i målgruppens anvendelse af revisorydelser

Undersøgelsens målgruppe er de danske selskaber og holdingselskaber i regnskabsklasse B. I 2016 indgik 237.000 selskaber i denne regnskabsklasse, hvoraf det estimeres, at 90% har mulighed for at fravælge revision¹⁰.

Nedenfor er oplistet udviklingen i regnskabsårene 2012-2017 i målgruppens anvendelse af revisorydelser, opdelt i et antal forskellige grupperinger. I delafsnit 2.2 er de forskellige former for revisorydelser beskrevet nærmere. Der henvises til bilagsrapportens bilag 1 for det bagvedliggende datagrundlag for oplysningerne i nærværende delafsnit.

2.6.1 Anvendelse af revisorydelser

I figur 2.6.1 er oplistet den overordnede udvikling i fordelingen af anvendelse af revisorydelser for alle regnskabsklasse B selskaber i regnskabsårene 2012-2017¹¹.

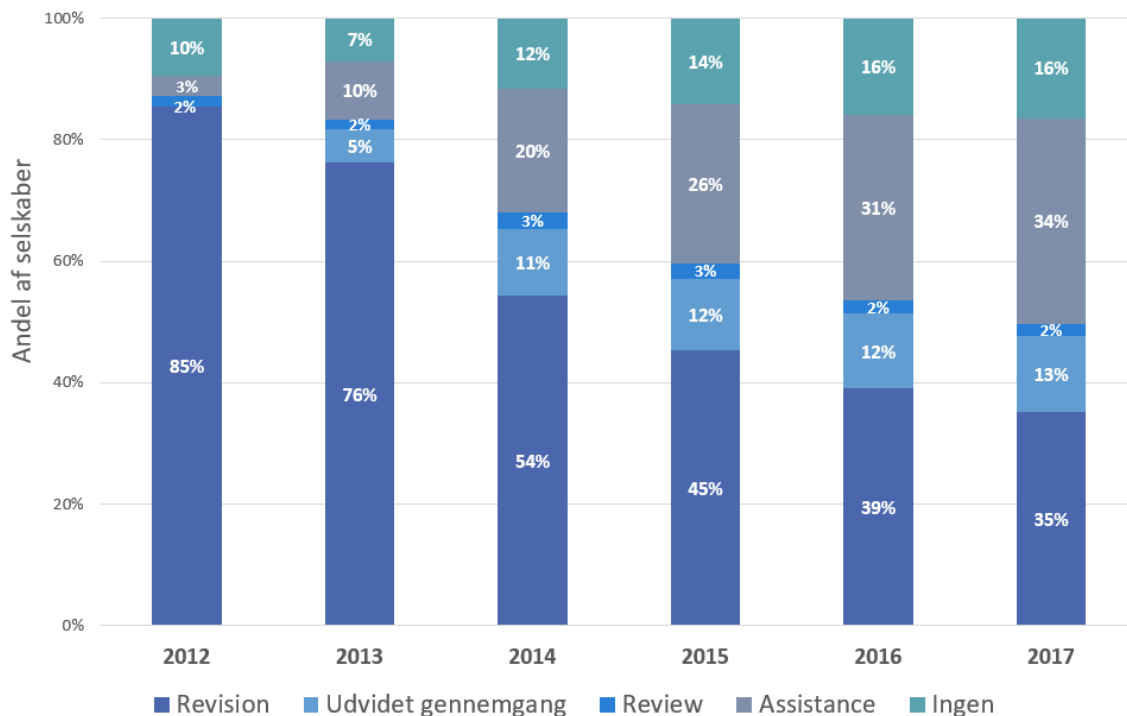
I regnskabsårene 2012 til 2017¹² har der været et markant fald i antallet, og dermed også andelen, af selskaber, der anvender *revision* i forbindelse med udformningen af årsrapporten (jf. definition angivet i delafsnit 3.2.4). Andelen er således faldet fra 85 pct. i 2012 til 35 pct. i 2017. Det skyldes bl.a. muligheden for alternativt at anvende *udvidet gennemgang* af årsrapporten, hvilket blev indført med virkning for regnskabsåret 2013, samt en stigning i antallet af selskaber, der anvender *assistance* eller *review* i forbindelse med udformning af årsrapporten.

¹⁰ Da data for 2017 kun indeholder regnskaber, der er indberettet pr. 12. juni 2018 og dermed ikke alle regnskaber for regnskabsår 2017, er visse data i nærværende afsnit af sammenlignelighedsmæssige hensyn angivet for 2016.

¹¹ Med perioden 2012-2017 refereres til regnskaber for regnskabsår, der udløber i 2012 til og med regnskaber, der udløber i 2017, såfremt de er indberettet senest den 12. juni 2018.

¹² 2017 indeholder kun regnskaber, der er indberettet pr. 12. juni 2018 og dermed ikke alle regnskaber for regnskabsår 2017.

Figur 2.6.1: Fordeling af revisorydelser, regnskabsår 2012-2017

Noter:

- Opgørelsen indeholder aktie-, anparts- og iværksætterselskaber i regnskabsklasse B.
- Selskabsformen Iværksætterselskaber blev først indført i 2014.
- 2017 data indeholder kun regnskaber, der er indberettet pr. 12. juni 2018, og dermed ikke alle regnskaber for regnskabsåret.
- Selskaber som ikke er regnskabspligtige jf. undtagelsesbetingelser, eller hvor regnskab er offentliggjort, men som ikke kan inddateres (manglende sider), er ikke inkluderet i opgørelsen.

Kilde: Experian

I 2016¹³ var der ca. 93.000 selskaber, der anvendte ydelsen **revision**, hvilket svarer til et fald på godt 45 pct. fra lidt over 170.000 i 2012. Siden indførelsen af **udvidet gennemgang** i 2013 har knap 29.000 selskaber valgt at anvende denne mulighed. I 2012 anvendte ca. 6.500 selskaber **assistance** til udformning af årsrapporten. Det antal er steget til knap 72.000 i 2016.

2.6.2 Anvendelse af revisorydelser fordelt på selskabsformer (A/S, ApS, IVS)

I tabel 2.6.1 er oplyst anvendelse af revisorydelser fordelt på selskabsform. Der har været et fald i andelen af selskaber, der anvender ydelsen **revision** i forbindelse med udformningen af

¹³ Jf. note til figur 2.6.1 indeholder datasættet for 2017 kun regnskaber indberettet til og med 12. juni. Der kan derfor ikke opgøres en endelig fordeling på antal selskaber for 2017.

årsrapporten i regnskabsårene 2012-2017 for alle tre selskabsformer aktieselskab (A/S), anpartsselskaber (ApS) og iværksætterselskaber (IVS)¹⁴.

Især for anpartsselskaber har der været et markant fald i andelen af selskaber, der anvender ydelsen *revision* af årsrapporten. Fra 2012 til 2017 har der været et fald på 51 procentpoint for anpartsselskaber, mens der for aktieselskaber har været et fald på 28 procentpoint. Denne forskel skyldes, at aktieselskaber typisk er større end anpartsselskaber, og følgende er der en større del af selskaberne, der ikke kan fravælge revision. For både aktieselskaber og anpartsselskaber er fravalget af ydelsen *revision* imidlertid i stor udstrækning erstattet med andre og billigere ydelser fra revisor.

Iværksætterselskaber er typisk små selskaber, der er fritaget fra revisionspligten, og derfor er det også et fåtal af disse, der anvender ydelsen *revision*. Der er dog tegn på, at en stigende andel af iværksætterselskaber anvender *assistance* i forbindelse med udformningen af årsrapporten.

Tabel 2.6.1: Anvendelse af revisorydelser fordelt på selskabsformer (pct.), regnskabsår 2012 og 2017

Revisorydelse	A/S		ApS		IVS	
	2012	2016	2012	2016	2014*)	2016
Revision	95	71	84	36	9	4
Udvidet gennemgang	0	14	0	13	1	1
Review	1	1	2	2	2	1
Assistance	1	10	4	33	30	38
Ingen	3	4	11	15	57	57
Total	100	100	100	100	100	100

Noter:

- *) Selskabsformen Iværksætterselskaber blev først indført i 2014.
- Opgørelsen indeholder aktie-, anparts- og iværksætterselskaber i regnskabsklasse B.
- 2017 data indeholder kun regnskaber, der er indberettet pr. 12. juni 2018, og dermed ikke alle regnskaber for regnskabsåret.
- Selskaber som ikke er regnskabspligtige jf. undtagelsesbetingelser, eller hvor regnskab er offentliggjort, men som ikke kan inddateres (manglende sider), er ikke inkluderet i opgørelsen.

Kilde: Experian

I 2016 var der ca. 21.000 aktieselskaber og ca. 71.000 anpartsselskaber, der anvendte ydelsen *revision*. Det er et fald på henholdsvis ca. 30 pct. og 50 pct. ift. 2012.

2.6.3 Anvendelse af revisorydelser fordelt på brancher

I tabel 2.6.2 er angivet fordelingen af anvendelse af revisorydelser fordelt på brancher. I 2017 er det især selskaber i brancherne "*Ejendomshandel og udlejning*", "*Finansiering og forsikring*" samt "*Industri, råstofindvinding og forsyning*", der anvender ydelsen *revision* til udformning af årsrapporten. Andelen i disse brancher udgør mellem 37-49 pct.

Inden for brancherne "*Bygge og anlæg*", "*Kultur, fritid og anden service*" samt "*Offentlig administration, undervisning og sundhed*" anvender 40-45 pct. af selskaberne revisorassistance i forbindelse med udformningen af årsrapporten. Det er især selskaber inden for brancherne

¹⁴ Selskabsformen Iværksætterselskab (IVS) blev først indført i 2014.

"Erhvervsservice", "Information og kommunikation" samt "Kultur, fritid og anden service", hvor en relativ høj andel ikke får nogen revisorbistand til udformningen af årsrapporten.

Tabel 2.6.2: Anvendelse af revisorydelser fordelt på brancher (pct.), regnskabsår 2017

Revisorydelse	Revision	Udvidet gennemgang	Review	Assistance	Ingen
Bygge og anlæg	29	14	2	40	14
Ejendomshandel og udlejning	49	14	2	26	9
Erhvervsservice	29	9	2	35	25
Finansiering og forsikring	37	13	2	34	14
Handel og transport mv.	34	15	2	31	18
Industri, råstofindvinding og forsyning	45	14	2	28	12
Information og kommunikation	28	7	2	38	25
Kultur, fritid og anden service	23	9	2	42	24
Landbrug, skovbrug og fiskeri	30	21	2	37	9
Off. Adm., undervisning og sundhed	27	9	2	45	17
Uoplyst	34	11	2	36	17

Noter:

- Opgørelsen indeholder aktie-, anparts- og iværksætterselskaber i regnskabsklasse B.
- Selskabsformen Iværksætterselskaber blev først indført i 2014.
- 2017 data indeholder kun regnskaber, der er indberettet pr. 12. juni 2018, og dermed ikke alle regnskaber for regnskabsåret.
- Selskaber som ikke er regnskabspligtige jf. undtagelsesbetingelser, eller hvor regnskab er offentliggjort, men som ikke kan inddateres (manglende sider), er ikke inkluderet i opgørelsen.

Kilde: Experian

Selskaberne inden for de tre brancher, hvor der hyppigst anvendes ydelsen **revision** ("Ejendomshandel og udlejning", "Finansiering og forsikring" samt "Industri, råstofindvinding og forsyning") udgør sammenlagt knap 50 pct. af det samlede antal selskaber. Selskaberne inden for brancher, der i høj grad anvender **assistance**, udgør godt 10 pct. af det samlede antal selskaber. Og de selskaber, der især ikke anvender revisorbistand, udgør 19 pct. af det samlede antal selskaber.

2.6.4 Anvendelse af revisorydelser fordelt på regioner

I tabel 2.6.3 er angivet anvendelse af revisorydelser fordelt på landets fem regioner i 2017. Tabellen viser kun små regionale forskelle. 40 pct. af selskaberne i region Midtjylland anvender ydelsen **revision** i forbindelse med udformningen af årsrapporten, mens andelen i de øvrige regioner er på 30-35 pct. Mellem 9-19 pct. af selskaberne i regionerne får udført en **udvidet gennemgang**, mellem 32-37 pct. anvender **assistance** og kun en lille andel får udført **review** i 2017. Den laveste andel af selskaber, der fravælger revisorbistand, findes i Region Midtjylland og Nordjylland, mens den største andel af selskaber, der fravælger revisorbistand, findes i Region Hovedstaden.

Tabel 2.6.3: Anvendelse af revisorydelser fordelt på regioner (pct.), regnskabsår 2017

Region	Revision	Udvidet gennemgang	Review	Assistance	Ingen
Hovedstaden	35	9	2	32	22
Midtjylland	40	12	2	34	12
Nordjylland	34	16	3	36	12
Sjælland	30	13	3	37	17
Syddanmark	33	19	1	34	14

Noter:

- Opgørelsen indeholder aktie-, anparts- og iværksætterselskaber i regnskabsklasse B.
- Selskabsformen Iværksætterselskaber blev først indført i 2014.
- 2017 data indeholder kun regnskaber, der er indberettet pr. 12. juni 2018, og dermed ikke alle regnskaber for regnskabsåret.
- Selskaber som ikke er regnskabspligtige jf. undtagelsesbetingelser, eller hvor regnskab er offentliggjort, men som ikke kan inddateres (manglende sider), er ikke inkluderet i opgørelsen.

Kilde: Experian

2.6.5 Anvendelse af revisorydelser fordelt på alder

I tabel 2.6.4 er angivet anvendelse af revisorydelser fordelt på selskabernes alder. Andelen af selskaber, der anvender ydelsen **revision** i forbindelse med udformningen af årsrapporten, stiger jo ældre selskabet er. I 2017 anvendte 40 pct. af selskaber med en alder på 4+ år ydelsen **revision**, og 15 pct. af disse anvendte **udvidet gennemgang**. For de yngre selskaber anvendte knap 25 pct. af selskaberne ydelsen **revision**, og i tillæg hertil anvendte 6-8 pct. **udvidet gennemgang**.

Omvendt anvender yngre selskaber i højere grad **assistance** til at udforme årsrapporten. 25-38 pct. af de yngre selskaber anvender ingen revisorbistand i 2017. Den tilsvarende andel for de ældre selskaber er kun 12 pct.

Tabel 2.6.4: Anvendelse af revisorydelser fordelt på selskabsalder (pct.), regnskabsår 2017

Alder	Revision	Udvidet gennemgang	Review	Assistance	Ingen
0-1 år	23	6	1	42	28
2 år	22	7	2	42	27
3 år	25	8	2	40	25
4+ år	40	15	2	31	12

Noter:

- Opgørelsen indeholder aktie-, anparts- og iværksætterselskaber i regnskabsklasse B.
- Selskabsformen Iværksætterselskaber blev først indført i 2014.
- 2017 data indeholder kun regnskaber, der er indberettet pr. 12. juni 2018, og dermed ikke alle regnskaber for regnskabsåret.
- Selskaber som ikke er regnskabspligtige jf. undtagelsesbetingelser eller hvor regnskab er offentliggjort men som ikke kan inddateres (manglende sider), er ikke inkluderet i opgørelsen.

Kilde: Experian

3. Evaluering af betydningen af revision og andre typer af revisorydelser

Erhvervsstyrelsen har som led i undersøgelsen af det fremadrettede behov for revisionspligt iværksat en række analyser, der belyser revisionspligten fra forskellige vinkler. Dette kapitel beskriver overordnet resultaterne af de forskellige undersøgelser.

3.1 Analyse I: Revisorerklærings betydning for fejl i årsrapporter – evaluering af regnskabsårene 2012-2017

3.1.1 Baggrund for evalueringen

Professor Thomas Riise (CBS) er blevet bedt om at undersøge effekterne af revision og øvrige revisorerklæringer på fejlniveauet i årsregnskaber fra små danske selskaber (regnskabsklasse B). Der fokuseres på selskaber, der er fritaget for revisionspligt og har valget mellem en frivillig revision af årsregnskabet, at vælge en anden revisorerklæring på årsregnskabet, eller helt at undlade valg af revisorerklæring på årsregnskabet.

Undersøgelsen fra Thomas Riise adresserer, hvilke fordele revisorinvolvering medfører for omfanget af formelle fejl i årsrapporterne, bl.a. i form af mindskelse af fejlniveau i årsrapporterne for små selskaber. Årsrapporter fra små selskaber antages ofte at være vigtige for banker og andre kreditgivere, hvorfor det har en betydning, om disse er fejlbehæftede.

Undersøgelsen er alene baseret på data fremkommet ved en "skrivebordsgennemgang" (desk review) af regnskabet og kan således ikke belyse effekterne på de aspekter ved formelle fejl i årsrapporten, som kan identificeres ved en intern adgang til selskabet, herunder eksempelvis ved kontrolbesøg. Det betyder også, at de fejl der inddrages i denne undersøgelse, ikke kan være substantielle fejl i indregning og måling, ligesom de ikke kan tages som udtryk for svindel og bevidst manipulation af regnskabet. Det er mere nærliggende, at de identificerede fejl snarere skyldes manglende kompetence inden for regnskabsaflæggelse, begrænsede ressourcer, andre prioriteringer eller sjusk.

Undersøgelsen er igangsat af Erhvervsstyrelsen, der også har medvirket ved design af undersøgelsen, og særligt ved design af det instrument (spørgeskema), der er anvendt ved gennemgang af regnskaberne. Næsten 5.000 regnskaber for regnskabsårene 2012-2017 er udvalgt og gennemgået. Denne rapport redegør for undersøgelsesdesign og præsenterer resultater fra analyser af de data, der er genereret i regnskabsgennemgangen.

3.1.2 Metode

Undersøgelsens metode tager afsæt i det overordnede formål om at undersøge betydningen af revisors erklæringer for fejl i årsrapporter. Derudover er metodevalg foretaget inden for de rammer, som Erhvervsstyrelsen har fastsat, herunder følgende:

- Undersøgelsen skal fokusere på de selskaber, som har mulighed for helt at fravælge revision eller udvidet gennemgang, dvs. selskaber under grænseværdierne for revisionspligt, jf. delafsnit 2.2.3.

- Undersøgelsen skal omfatte udvælgelse af selskaber i alle år i perioden 2012-2017.
- Der skal i alt udtages knap 5.000 selskaber, der tilnærmelsesvist fordeles ligeligt pr. år i regnskabsårene 2012-2017.
- Holdingselskaber skal indgå i en særskilt analyse.

Når der i nærværende delafsnit 3.1 refereres til ydelsen "**fuld revision**", menes enten erklæringstype *revision* eller *udvidet gennemgang*. Ved reference til "**andre erklæringer**" menes enten erklæringstype *review* eller *assistance*. Se delafsnit 2.2.6 for en nærmere beskrivelse af de enkelte revisorerklæringstyper.

Der henvises i øvrigt til bilagsrapportens bilag 3 for en nærmere beskrivelse af den metodemæssige tilgang.

3.1.3 Resultater af evalueringen

Overordnet konklusion

Undersøgelsens resultater viser overordnet, at der er statistisk signifikant forskel i fejlniveauet for årsrapporter uden revisorerklæring sammenholdt med årsrapporter med revisorerklæring. Dette resultat er tydeligt og konsistent for såvel hovedanalysen som de supplerende analyser i perioden 2012-2017. Blandt de gennemgåede årsrapporter, er det gennemsnitlige antal fejl omkring 1, hvor gruppen uden erklæring har en middelværdi på næsten 2 fejl, mens de to andre grupper har en middelværdi på under 1 fejl. Derimod indikerer de forskellige analyser ikke, at der er tydelige og konsistente forskelle i fejlniveauet mellem selskaber som vælger fuld revision, og selskaber der vælger anden type erklæring på årsregnskabet. Sidstnævnte gruppe består primært af assistance-erklæringer (ca. 80 pct.). Dette indikerer, at det først og fremmest er revisors tilstedeværelse, der har betydning for de fejltyper, som undersøgelsen har mulighed for at inddrage.

Omfang af fejltyper og udviklingen over tid

Undersøgelsen viser, at de hyppigste fejl for de samlede regnskaber i perioden 2012-2016¹⁵ er relateret til:

- Manglende oplysning i anvendt regnskabspraksis om metoder for indregning og måling af nettoomsætning (26 pct.)
- Hovedaktivitet, som beskrevet i ledelsesberetning eller noter, stemmer ikke overens med branchekode, jf. cvr.dk¹⁶ (15 pct.)
- Manglende oplysning om finansielle anlægsaktiver i anvendt regnskabspraksis, selvom sådanne fremgår af balancen (10 pct.)
- Uoverensstemmelse mellem overført resultat i resultatdisponeringen og ændringen i overført resultat, jf. egenkapitalen (8 pct.)
- Manglende sammenligningstal (7 pct.)
- Årsrapporten mangler en eller flere bestanddele (7 pct.)

¹⁵ Stikprøvepopulationen er opdelt således at datagrundlag for hovedanalysen vedrører årene 2012-2016, mens datagrundlaget for supplerende analyse II vedrører 2017, dette af hensyn til mulighed for at isolere identificerede effekter. Evalueringens samlede konklusion omkring fejl vedrører den samlede periode 2012-2017.

¹⁶ Undersøgelsen skelner dog ikke mellem, om fejlen er i selve regnskabet (pga. fejl i oplysningen i ledelsesberetningen), eller om der er tale om en overtrædelse af bestemmelserne i anmeldelsesbekendtgørelsen vedrørende angivelse af branchekode.

- Manglende oplysning om andre tilgodehavender i anvendt regnskabspraksis, selvom sådanne fremgår af balancen (7 pct.)

Hvorvidt omfanget af de enkelte fejltypen er stigende eller faldende over tid, er også vist i bilagsrapportens bilag 3, appendiks A. Det er ganske få fejl, hvor der kan registreres en signifikant udvikling over tid.

Det bemærkes, at der er forskel på væsentligheden i de enkelte fejl, dvs. hvilken konsekvens fejlen eventuelt måtte have. Da vurderingen af væsentlighed imidlertid varierer, afhængig af den enkelte regnskabsbruger, omfatter undersøgelsen ikke en rangering af fejltypen efter væsentlighed.

Hovedanalyse: Betydningen af revisorerklæringer for fejl i regnskaber

Der er lavet en analyse af fejl ved regnskaber, der henholdsvis har fuld revision, andre erklæringer eller ingen erklæringer. Analysen er baseret på en varians-analyse, jf. tabel 3.1.1¹⁷.

Tabel 3.1.1: Sammenligning af fejlniveau, 2012-2016

År	Fuld revision	Andre erklæringer	Ingen erklæring
2012	1,25*	1,23 *	2,08
2013	0,92 *	0,95 *	1,92
2014	0,79	1,00	1,55
2015	0,81 *	0,80 *	1,84
2016	0,54	0,89	1,80
Total (2012-2016)	0,86	0,97	1,84

Note: Tabellen viser middelværdier (i antal fejl pr. regnskab) for de forskellige revisionstyper og årstal. Stjerne () angiver, at der ikke er en signifikant forskel mellem revision og andre erklæringer for samme år, dvs. i år 2012, 2013 og 2015 (p værdi på 0,05). Samtlige regnskaber i gruppen "ingen erklæringer" varierer signifikant fra de to øvrige grupper alle år.*

Af hensyn til sammenligneligheden af de statistiske værdier er datasæt fra 2017 angivet separat i tabel 3.1.4, da 2017 datasættet er udvalgt under hensyntagen til mulighed for sammenligning af fejlniveau for selskaber med tvungen revision.

Det ses, at der er signifikant forskel på fejlniveauet i regnskaber uden erklæring sammenholdt med de regnskaber, hvor der er revisorerklæring (henholdsvis fuld revision og andre erklæringer). Dette resultat gælder for alle år og for det samlede datasæt. Det viser således klart, at regnskaber uden revisorerklæring er mere fejlbehæftede sammenholdt med regnskaber med revisorerklæring.

I to ud af fem år, og i analysen på det samlede datasæt, er der forskel mellem fejlniveauet for regnskaber med fuld revision, sammenholdt med regnskaber i gruppen "andre erklæringer". Det indikerer, om end ikke entydigt, at regnskaber, hvor revisorerklæringen er uden eller med

¹⁷ Tabellen er opstillet ud fra den såkaldte ANOVA varians-analyse med henblik på at sammenligne middelværdier i de tre grupper, hvor de tre grupper er balancerede. Dette gøres med en test af, hvorvidt der er signifikante forskelle i middelværdier for fejl i de tre grupper.

begrænset sikkerhed, kan være mere fejlbehæftede end regnskaber, hvor revisorerklæringen er med en højere grad af sikkerhed.

Tabel 3.1.2 viser middelværdien for fejlmålet i hver af de tre grupper – henholdsvis fuld revision, andre erklæringer, ingen erklæring - og samlet set. Det ses, at det gennemsnitlige antal fejl i årsrapporterne er omkring 1, hvor gruppen uden erklæring har en middelværdi på næsten 2 fejl, mens de to andre grupper har en middelværdi på under en fejl per årsregnskab. Tabellen viser herudover, hvordan årsrapporterne fordeler sig i forhold til antal fejl. Det ses, at ca. 1/3 af alle regnskaber er uden fejl, og at de fleste regnskaber (ca. 68 pct.) har maksimalt én enkelt fejl. Antallet af regnskaber med mere end to fejl er begrænset til ca. 13 pct., hvor de fleste af disse er placeret i gruppen uden erklæring.

Tabel 3.1.2: Gennemsnitligt antal fejl og fordeling af antal fejl, 2012-2016

Fejlmål	Fuld revision	Andre erklæringer	Ingen erklæring	Alle
Middelværdi	0,86	0,97	1,84	1,22
Procentvis fordeling af årsrapporter i hver gruppe i forhold til antal fejl				
0 fejl	42%	38%	21%	34%
1 fejl	37%	36%	29%	34%
2 fejl	14%	18%	24%	19%
3 fejl	5%	5%	14%	8%
4 fejl	1%	1%	5%	2%
5 fejl	0,2%	1%	4%	2%
6 fejl	0	0,2	1%	0%
7 eller flere fejl	0	0	2%	1%

Note: Middelværdier og procentandele er baseret på årsrapporter fra hovedanalysen 2012-2016.

Robusthedscheck

I forbindelse med analyserne er ovenstående resultater tillige analyseret via anvendelse af alternative fejlmål. Det gøres for at vurdere resultaternes robusthed over for andre definitioner. Disse robusthedschecks viser, at selv hvis man anvender alternative specifikationer af fejlmålet, er resultaterne robuste. Det noteres, at resultaterne ikke forandres nævneværdigt, selvom det anvendte fejlmål simplificeres til alene at indikere, hvorvidt regnskabet er uden fejl eller ikke.

De gennemførte robusthedschecks viser dog en forskel fra hovedanalysen (jf. tabel 3.1.1), hvor den signifikante forskel mellem fuld revision og andre erklæringer i år 2014, 2016 og samlet ikke påvises på samme vis. Dette indikerer, at der skal udvises varsomhed i forhold til at konkludere, at der er forskel på, hvordan forskellige erklæringstyper påvirker fejlniveauet i årsrapporterne.

3.1.4 Supplerende analyser

Ud over analysen af fejl ved regnskaber, der henholdsvis har fuld revision, andre erklæringer og ingen erklæring, er der foretaget tre supplerende analyser.

- I. Fejl i regnskaber for holdingselskaber

- II. Tvungen revision versus frivillig revision
- III. Betydningen af fravalg i året umiddelbart efter fravalg

Supplerende analyse I: Fejl i regnskaber for holdingselskaber

Analysen af fejl i regnskaber for holdingselskaber er foretaget efter den samme tilgang, som er anvendt i hovedanalysen. Resultatet er vist i tabel 3.1.3. Det bemærkes dog, at omfanget af selskaber i den omfattede population kun udgør en fjerdedel af det antal, som er anvendt til hovedanalysen. Endvidere dækker data kun perioden 2013-2016, da muligheden for lempelse af revisionspligt for holdingselskaber først havde virkning fra 2013.

Tabel 3.1.3: Holdingselskaber – Sammenligning af fejlniveau, 2013-2016

År	Fuld revision	Andre erklæringer	Ingen erklæring
2013	1,17	1,04	2,45
2014	0,91	0,98	2,49
2015	1,12*	0,69*	1,02*
2016	0,63	0,81	1,73
Total (2013-2016)	0,96	0,88	1,91

Note: Tabellen viser middelværdier (antal fejl pr. regnskab). Der er ingen signifikant forskel mellem grupperne "fuld revision" og "andre erklæringer" i nogen af årene fra 2013-2016 (p værdi på 0,05). Stjerne () angiver, at der i år 2015 ikke er signifikant forskel på tværs af alle tre grupper. For alle andre årstal er der signifikant forskel mellem gruppen "ingen erklæringer" og de to øvrige grupper.*

Det relativt lille antal selskaber pr. år er sandsynligvis årsagen til, at der ikke er identificeret signifikant varians på tværs af de tre grupper 2015. For de øvrige år, samt for den samlede analyse for 2012-2016, er det et klart resultat, at der er signifikant flere fejl i regnskaber, der ikke har en revisorerklæring.

I modsætning til hovedanalysen ses dog ikke enkelte forskelle mellem "andre erklæringer" og "fuld revision".

Supplerende analyse II: Tvungen revision versus frivillig revision

Der er foretaget en analyse af, hvorvidt der er forskel mellem selskaber, der frivilligt vælger fuld revision, og selskaber der er forpligtede til at vælge fuld revision. Resultaterne er vist i tabel 3.1.4.

Tabel 3.1.4: Tvungen versus frivillig revision – Sammenligning af fejlniveau, 2017

År	Tvungen fuld revision	Frivillig fuld revision	Andre erklæringer	Ingen erklæring
2017	0,77*#	0,88*	0,63#	1,23

Note: Tabellen viser middelværdier (antal fejl pr. regnskab). Stjerne () angiver, at der ikke er signifikant forskel mellem "tvungen revision" og "frivillig revision". Firkant (#) angiver, at der ikke er signifikant forskel mellem "tvungen revision" og "andre erklæringer". Der er signifikant forskel mellem "ingen erklæringer" og de tre øvrige grupper.*

Analysen er foretaget med henblik på at teste, om fejlniveauet er påvirket af, hvorvidt selskabet er underlagt tvungen revision af regnskabet, eller om selskabet alternativt er placeret under grænserne for revisionspligten og dermed frivilligt kan vælge revision. Denne sammenhæng kan dog ikke ses i resultaterne. Det skal dog bemærkes, at analysen kan være præget af, at det ikke har været muligt helt nøjagtigt at identificere, hvilke selskaber der er over og under revisionspligten.

Det fremgår af tabellen, at der - ligesom i de øvrige analyser - er et signifikant højere fejlniveau i de regnskaber, der ikke har en revisorerklæring. De øvrige resultater er mere vanskelige at fortolke. Tilsyneladende er regnskaber med frivillig fuld revision signifikant mere fejlbehæftede i forhold til regnskaber med andre erklæringer.

Supplerende analyse III: Betydningen af fravalg i året umiddelbart efter fravalg

Der er foretaget en analyse af udviklingen i fejlmålet for de selskaber, der har fuld revision på regnskabet for 2014, og som i 2015 fravælger revision. Resultaterne af analysen fremgår af tabel 3.1.5.

Tablet 3.1.5: Selskaber med fuld revision i 2014, men som fravælger fuld revision i 2015

	2014 (fuld revision)	2015 (fravalg af fuld revision)	Signifikant forskel
Middelværdi, fejlmål	1,26	1,47	Nej
Middelværdi, ændring i fejlmål		0,20	

	2015 (andre erklæringer)	2015 (ingen erklæring)	Signifikant forskel
Middelværdi, ændring i fejlmål	-0,24	0,63	Ja

Note: Signifikant forskel målt ved middelværdi på $p=0,05$.

Det ses, at der generelt sker en forøgelse af fejlmålet på 0,20, og at der ikke er signifikant forskel på fejlniveauet i 2015, sammenholdt med niveauet for 2014. Den nederste del af tabellen viser ændringen i fejlmål for henholdsvis de selskaber, der vælger en anden erklæring i 2015, og de selskaber, der helt fravælger en erklæring i 2015. Sammenlignet med fejlniveauet for det reviderede regnskab i 2014 ses et fald i fejlniveauet for selskaber med anden erklæring, og modsat en stigning for de selskaber, der helt fravælger en erklæring. Forskellen er signifikant og indikerer, at revisors fortsatte tilstedeværelse ved en anden type erklæring end fuld revision har en positiv påvirkning, mens "læringen fra revision" tilsyneladende ikke hænger ved året efter, såfremt revisor ikke involveres.

Ud af de selskaber, der fravælger revision til fordel for en anden type erklæring, vælger cirka 20 pct. en review-erklæring. De selskaber, der vælger en review-erklæring, mindsker fejlmålet relativt mere, end de selskaber, der vælger en assistance-erklæring. Forskellen er dog ikke signifikant, hvilket formentlig skyldes et begrænset antal regnskaber.

3.1.5 Fejl i oplysninger om fravalg af revision

Regnskabs gennemgangen har også omfattet analyse af fejl relateret til mangelfulde oplysninger om fravalg af revision. Disse fejl kan alene vurderes i grupperne *anden erklæring* og *ingen erklæring*, jf. tabel 3.1.6.

Tabel 3.1.6: Manglende oplysninger om fravalg af fuld revision

	Anden erklæring	Ingen erklæring	Signifikant forskel
2012	0,14	0,25	Ja
2013	0,06	0,35	Ja
2014	0,13	0,25	Ja
2015	0,25	0,26	Nej
2016	0,06	0,25	Ja
Total (2012-2016)	0,13	0,27	Ja

Note: Signifikant forskel målt ved middelværdi på $p=0,05$. Middelværdier er beregnet på baggrund af fejltipe nr. 35: "Ledelsespåtegningen indeholder ikke en erklæring om at betingelserne for fravalg er opfyldt".

Resultaterne viser, at tilstedeværelsen af revisor sikrer, at årsregnskabet (dvs. ledelsespåtegningen) indeholder de korrekte oplysninger om, at betingelserne for fravalg er opfyldt.

3.1.6 Revisor er ikke registreret som godkendt revisor

Gennemgangen af årsrapporterne indeholdt også et check af, hvorvidt den underskrivende revisor var godkendt på tidspunktet for afgivelse af revisorerklæringer, samt om den pågældende var ansat i en godkendt revisionsvirksomhed. Overholdelsen af disse forhold er betingelsen for at afgive en erklæring på årsregnskabet, og det er derfor en fejl, såfremt det ikke er tilfældet. Der er fundet 19 tilfælde blandt de gennemgåede årsrapporter, hvor revisor enten ikke er godkendt eller ansat i en revisionsvirksomhed.

3.1.7 Betydningen af selskabskarakteristika for frivilligt valg af revision og for fejlniveau

Der er endvidere gennemført en analyse af sammenhængen mellem en række selskabskarakteristika, fejlniveau, og om hvorvidt selskabet valgte frivillig revision eller ikke. Disse resultater er vist i tabel 3.1.7.

Tabel 3.1.7: Sammenhængen mellem selskabskarakteristika versus henholdsvis frivillig revision og fejlniveau (2012-2016)

	Frivillig revision	Fejlniveau
Balancesum (log)	Positiv i alle år	Ingen sammenhæng
Forholdet mellem forpligtelser og balancesum	Positiv i alle år	Negativ
Indikator for hvorvidt der er mere end en ejer	Positiv i alle år	Ingen sammenhæng
Selskabets alder	Positiv i en del af årene	Negativ
Forholdet mellem årets resultat og balancesum	Negativ i alle år	Ingen sammenhæng

Note: Med "positiv" menes, at når variabelen øges, øges sandsynligheden for henholdsvis frivilligt valg af revision og fejlniveauet. Tilsvarende menes med "negativ", at når variabelen øges, reduceres sandsynligheden for henholdsvis frivilligt valg af revision og fejlniveauet.

Tabellen viser, at selskaber der har henholdsvis større balancesum, relativt flere forpligtelser i balancen, flere ejere eller er ældre, har større sandsynlighed for frivilligt at vælge revision. Derudover indikerer resultaterne, at selskabets rentabilitet ("forholdet mellem årets resultat og balancesum") er negativt forbundet med at vælge revision (se nærmere herom i bilagsrapportens bilag 3).

Tabel 3.1.7 omfatter endvidere en undersøgelse af, om de nævnte karakteristika hænger sammen med årsrapporternes fejlniveau. Disse resultater er mindre tydelige. Det ses dog, at jo ældre selskabet er og jo relativt flere forpligtelser i balancen, jo færre fejl forefindes i årsrapporterne. Derimod ses der ingen signifikant sammenhæng til de øvrige faktorer.

Sammenhængen mellem selskabets størrelse (balancesum) og det frivillige valg af revision er også med til at forklare, i hvilket omfang antallet af ureviderede regnskaber påvirkes, såfremt revisionspligten lempes eller genindføres. Det skyldes at revisionspligten er bestemt ud fra størrelsesmæssige kriterier. Ved en delvis genindførelse af revisionspligten via en mindskelse af de nuværende grænser, kan antallet af ureviderede regnskaber forventes at blive mindre. Men dette fald vil formentlig være lavere, end hvad der forholdsmæssigt svarer til den nuværende andel af ureviderede regnskaber.

Det er således typisk de mindre selskaber, som fravælger revision. Dette ses også i Norge, hvor Langli¹⁸ beregner andelen af aktieselskaber, som ikke har en revisor i 2012, til at være 30 pct. af alle aktieselskaber. Foretages den tilsvarende beregning på balancesummen, når Langli frem til, at det alene er 1,1 pct. af de samlede aktiver for norske aktieselskaber, som ikke er revideret. Dette underbygger, at en vurdering af omfanget af selskaber, der fravælger revision, bør omfatte måling af både antal og regnskabsmæssige størrelser.

¹⁸ Se kildeangivelse i bilagsrapportens bilag 3.

En særskilt analyse af sammenhængen mellem fejlniveau og selskabets karakteristika er foretaget for gruppen uden erklæring. Denne analyse viser ikke sammenhænge mellem karakteristika og fejlniveau. De selskaber, der har mere end to fejl i årsrapporten, er herefter valgt ud, og en tilsvarende analyse er foretaget. Denne analyse indikerer heller ikke sammenhæng mellem fejlniveau og selskabskarakteristika. Samlet set må det vurderes, at der ud fra de valgte karakteristika ikke kan tegnes et billede af, hvilke typer af selskaber uden revisorerklæring, der i højere grad har fejlbehæftede årsrapporter.

Det er endvidere undersøgt, hvorvidt der i gruppen uden erklæring er forskelle i fejlniveau mellem iværksætterselskaber og øvrige selskabsformer. Imidlertid er der for få iværksætterselskaber blandt de udvalgte virksomheder til at denne analyse er meningsfuld.

3.1.8 Betydningen af revisorinvolvering i selvangivelse for fejlniveauer i hver af de tre grupper

Resultaterne fra hovedanalysen og de supplerende analyser viser, at revisors erklæring har en positiv effekt på fejlniveauet i årsrapporten, samt at der ikke ses en konsistent forskel mellem fuld revision og andre erklæringer. Dette kan tyde på, at det er tilstedeværelsen af en revisor som sådan, der skaber den positive effekt.

I gruppen uden erklæring kan selskaber også have fået rådgivning af en revisor eller en anden fagkyndig, men hvor den pågældende ikke har afgivet assistanceerklæring eller erklæring med sikkerhed på årsregnskabet. Som en del af undersøgelsen har Skatteforvaltningen delt oplysninger, som giver mulighed for at belyse dette. Ved selvangivelsen skal selskabet oplyse, om der er modtaget bistand fra en godkendt revisor eller en anden revisor i forbindelse med udarbejdelsen af selvangivelsen. Det kan antages, at såfremt der er modtaget bistand til selvangivelsen, så har selskabet adgang til fagkyndig rådgivning, herunder også i forbindelse med regnskabsmæssige spørgsmål. Resultaterne kan ses i tabel 3.1.8.

Tabel 3.1.8: Revisorinvolvering ved selvangivelse for årsrapporter uden revisorerklæring

	Revisor bistår ved selvangivelsen	Revisor bistår ikke ved selvangivelsen	Signifikant forskel
Andel	52%	48%	
Middelværdi, fejlmål	1,61	2,06	Ja

Note: Middelværdier er beregnet for alle observationer uden revisorerklæringer i hovedanalysen. Signifikant forskel er målt ved middelværdi på $p=0,05$.

Det er cirka halvdelen af selskaberne uden revisorerklæring, som har fået bistand fra en godkendt revisor eller anden revisor ved udarbejdelsen af selvangivelsen. Det ses, at de selskaber som ikke har fået bistand, har et signifikant højere fejlniveau i årsrapporten, sammenholdt med de selskaber hvor en revisor har været involveret.

Dette bekræfter, at tilstedeværelsen af revisor eller lignende fagligt kompetent ressource ved udarbejdelse af grundlag for selvangivelsen generelt har en positiv afsmitning på regnskabsaflæggelsen. Dette er på linje med argumentet om, at tilstedeværelsen af en kompetent person udefra understøtter det lille selskabs adgang til løbende råd og vejledning. Fejlniveauet for den halvdel, hvor revisor er involveret (1,61) adskiller sig dog stadigvæk fra niveauet i grupperne med revisorerklæring på årsregnskabet, jf. tabel 3.1.1.

3.1.9 Lån til selskabsdeltagere og ledelse

I en tidligere evaluering af revisionspligten for regnskabsårene 2010 og 2011 (Erhvervsstyrelsen, 2014) blev det vurderet, hvor ofte omfanget af lån til selskabsdeltagere og ledelse fremgik af årsrapporterne. Evalueringen viste, at disse lån fremgik af henholdsvis 9,7 pct. (2010) og 8,7 pct. (2011) af de årsrapporter, som havde en revisionspåtegning (erklæringstype revision), mens de fremgik af 4,7 pct. (2010) og 7,0 pct. (2011) af de årsrapporter, som enten ikke havde revisorerklæring eller som havde en anden erklæring.

Tabel 3.1.9 viser de tilsvarende tal for de årsrapporter, der indgår i hovedanalysen for 2012-2016. Det er vigtigt at understrege, at disse tal alene er baseret på, hvad der kan ses i årsrapporten, og at det ikke er en dokumentation for den faktiske udbredelse af lån til selskabsdeltagere og ledelse.

Tabel 3.1.9: Omfang af lån til selskabsdeltagere og ledelse samt revisors angivelse af ulovlige lån, 2012-2016

	Fuld revision	Andre erklæringer	Ingen erklæring	I alt
Andel af årsrapporter, hvor regnskabsopstillingen angiver posten "tilgodehavende hos selskabsdeltagere og/eller ledelse"	2,6%	6,1%	1,6%	3,5%
Andel af revisorerklæringer med supplerende oplysninger / fremhævelse af forhold om ulovligt lån	3,2%	I/R	I/R	I/R

Note: De procentvise andele er baseret på de årsrapporter for 2012-2016, der indgår i hovedanalysen.

Omfanget af lån er tilsyneladende mindre end i årsregnskaberne for 2010 og 2011. Men dette kan også skyldes, at tilgangen til udvælgelse af selskaber har været forskellig. Det er bemærkelsesværdigt, at gruppen med andre erklæringer har markant højere andel end de to øvrige grupper. Dette kan skyldes, at der kan være selskaber, som ikke ønsker revisors eventuelle oplysninger i erklæringen om ulovlige lån, og som derfor vælger en anden type erklæring frem for revision eller udvidet gennemgang. Dette er dog alene en mulig årsag til forskellen, og der er ikke et grundlag for at konkludere herom.

Det er således alene i tilfælde med fuld revision, at revisor kan oplyse om ulovlige lån som følge af, at ledelsen kan ifalde ansvar. Dette er sket i 3,2 pct. af alle årsrapporter i gruppen med fuld revision.

Tilstedeværelsen af lån til selskabsdeltagere og ejere er herudover sammenholdt med den tidsmæssige udvikling og fejlmålet. Der kan ikke ses en sammenhæng med fejlmålet, dvs. at selskaber med lån til selskabsdeltagere og ledelse hverken har mere eller mindre fejlbehæftede årsrapporter end andre selskaber. Analysen af den tidsmæssige udvikling viser dog en faldende tendens.

3.2 Analyse II: Regelefterlevelse og fravalg af årsregnskabsmæssig revision (Skatteforvaltningens compliance-undersøgelser for 2012 og 2014)

Ovenstående evaluering belyste revisionens betydning for regnskabers kvalitet overordnet, herunder fejlniveauet. I det følgende gennemgås resultater fra skatteforvaltningens såkaldte compliance-undersøgelse, som også omtalt nærmere i afsnit 4.1.5. Undersøgelsen ser på virksomheders regelefterlevelse på skatte- og momsområdet med særligt fokus på de selskaber, der undlader at få deres årsregnskab revideret¹⁹.

3.2.1 Indledning

Selskaber skal årligt udarbejde og offentliggøre et årsregnskab. Større selskaber har pligt til at få årsregnskabet revideret af en godkendt revisor, mens mindre selskaber kan vælge, om årsregnskabet skal revideres eller ej²⁰.

Reglerne om revisionspligt for selskaber er lempet flere gange og senest i 2012²¹, hvor de mindste holdingselskaber, fik mulighed for at fravælge årsregnskabsmæssig revision.

Det følger af lovforslagets (Samling 2012-13, lovforslag L 26) bemærkninger, at det daværende SKAT skulle undersøge betydningen for regelefterlevelsen på skatteområdet særligt med fokus på de selskaber, der undlader at få deres årsregnskab revideret:

”Det foreslås, at bestemmelsen om revisionsfritagelse for små holdingselskaber, tages op til revision i 2016. Erhvervsstyrelsen vil til brug for denne revision i samarbejde med SKAT foretage en stikprøvebaseret undersøgelse af virkningerne af loven med særlig fokus på efterlevelsen af regnskabs- og skattelovgivningen i de selskaber, som fravælger revision som følge af den nye fritagelsesbestemmelse. Det er tanken, at undersøgelsen munder ud i en rapport fra Erhvervsstyrelsen, som medlemmerne af følgegruppen til evaluering af revisionspligten får lejlighed til at drøfte, inden offentliggørelse. Afhængig af rapportens konklusion vil der herefter blive fremsat forslag til ændring af reglerne i årsregnskabsloven i folketingsåret 2016-17.”

Med baggrund i data fra SKAT's undersøgelse af virksomhedernes efterlevelse af skattereglerne for 2012 og 2014 (de såkaldte compliance-undersøgelser²²) og regnskabsoplysninger fra selskabernes selvangivelser har SKAT undersøgt, hvorvidt der er forskel i regelefterlevelsen ift. skat og moms hos selskaber afhængig af:

1. Om selskabet har fået sit årsregnskab revideret eller ej²³.

¹⁹ Rapportens afsnit 3.2 er indholdsmæssigt gengivet direkte, jf. modtaget materiale fra skatteforvaltningen.

²⁰ Reglerne om årsregnskabsmæssig revision fremgår af årsregnskabslovens § 135.

²¹ Folketinget, 2007. Lov nr. 1232 af 18. december 2012.

²² I compliance undersøgelserne for små og mellemstore virksomheder kortlægges regelefterlevelsen for selvstændigt erhvervsdrivende og selskaber med mindre end 250 ansatte – heriblandt selskaber med mulighed for at fravælge årsregnskabsmæssig revision. Undersøgelserne er baseret på kontrol af et antal tilfældigt udvalgte virksomheder for at opnå et repræsentativ billede af efterlevelsen af skatte- og momsreglerne. Seneste compliance rapport kan findes her: <https://www.ft.dk/samling/20171/almde/SAU/bilag/92/1839723.pdf>

²³ I denne analyse falder selskaber med udvidet gennemgang ind under kategorien selskaber med revideret årsregnskab.

2. Om selskabet har haft bistand til årsregnskabet fra en godkendt revisor eller ej²⁴.

Undersøgelsens population udgøres af de kontrollerede aktie- og anpartsselskaber (herunder iværksætterselskaber), som kan fravælge årsregnskabsmæssig revision²⁵. Det drejer sig om henholdsvis 576 og 896 af samlet 959 og 1.081 selskaber i compliance undersøgelsen for 2012 og 2014. Stikprøverne kan således ikke anvendes til at belyse udviklingen i regelefterlevelsen i de seneste år.

I undersøgelsen måles regelefterlevelsen efter følgende tre parametre:

- *Fejlprocent*: Andelen af selskaber, der har én eller flere fejl i angivelsen af skat eller moms. Fejlprocenten benyttes til at belyse hyppigheden af fejl.
- *Gennemsnitligt skatte- og momsgebyr*: Forskellen mellem det, der burde være angivet i skat og moms, hvis alle regler var overholdt, og det, der rent faktisk er angivet pr. selskab. Det gennemsnitlige skatte- og momsgebyr belyser væsentligheden af fejl- angivelserne.
- *Andel af selskaber med bevidste fejlangivelser*: Andel af selskaber, hvor SKAT har vurderet, at fejlene ikke skyldes en forglemmelse eller misforståelse af skatte- og momsreglerne, men er udtryk for en bevidst adfærd²⁶.

Det er ikke på baggrund af det foreliggende datagrundlag muligt at sige noget om, hvorvidt (bevidste) fejl opstår som følge af, at selskaberne fravælger revision, eller om selskaberne fravælger revision for at kunne begå (bevidste) fejl. I undersøgelsen beskrives derfor alene forskelle i opgjorte fejlprocenter mv. for de forskellige grupper, og ikke årsagerne til forskellene.

Resultatet af undersøgelsen fremgår af punkt 3.3.2, medens detailtabellerne fremgår af bilagsrapportens bilag 4.

På det foreliggende grundlag er hovedkonklusionerne i undersøgelsen:

- At der er sket en fordobling i antallet af selskaber, der fravælger revision. Der er dog en betydelig del af de selskaber, som ikke får deres årsregnskab revideret, der får anden bistand til årsregnskabet fra en godkendt revisor, dvs. de vælger at fortsætte med revisorbistand.
- At selskaber med revideret årsregnskab har statistisk signifikant²⁷ færre fejl i moms, mens der ikke er statistisk signifikant forskel for skat.

²⁴ Oplysninger herom er taget fra de kontrollerede selskabers årsregnskab.

²⁵ Afgrænset ud fra, om selskabet på balancetidspunktet i året ikke overstiger to af følgende tre størrelsesgrænser: Balancesum på 4 mio. kr., nettoomsætning på 8 mio. kr. og gennemsnitligt antal ansatte på 12. For 2012 endvidere, at der ikke var tale om et holdingselskab.

²⁶ Vurderingen af, hvorvidt selskabet begår fejl bevidst eller ej, sker på baggrund af indplacering på den såkaldte complianceskala. Når en kontrol er afsluttet, skal sagsbehandleren vurdere, i hvilken grad reglerne er blevet efterlevet. Med udgangspunkt i et procesdiagram indplaceres selskabet på en skala fra 0 til 6, hvor værdierne 0-2 angiver, at der er sket bevidste fejl i angivelsen af skat og moms. Procesdiagrammet, er med til at sikre, at vurderingen sker så ensartet som muligt. For alle sager med bevidste fejl er sagen enten sendt til ansvarsvurdering eller skal håndteres som en straffesag. Se evt. mere side 53 ff i compliance-rapporten for indkomståret 2014 <https://www.ft.dk/samling/20171/almDEL/SAU/bilag/92/1839723.pdf>

²⁷ I denne analyse anvendes termen statistisk signifikant om, hvorvidt den observerede forskel, når den testes ud fra den relevante statistiske metode (uden andre forklarende variable), findes statistisk signifikant eller ej på fem pct. signifikansniveau. De signifikante

- At der ikke er nogen statistisk signifikant forskel på størrelsen af det gennemsnitlige skatte- og momsgab for henholdsvis selskaber med og uden revision af årsregnskabet. Det samme gør sig gældende for selskaber med og uden bistand fra godkendt revisor.
- At selskaber med bevidste fejl (selskaber uden vilje til at følge skattereglerne) er overrepræsenteret blandt selskaber uden revideret årsregnskab og tydeligst, hvor selskabet helt fravælger bistand fra en godkendt revisor.
- At det overordnet set er de samme fejltypen, der er hyppigst hos både selskaber med revideret årsregnskab og selskaber uden revideret årsregnskab.

3.2.2 Regelefterlevelse – for selskaber med henholdsvis revideret og ikke-revideret årsregnskab

Som det fremgår af tabel 3.2.1, viser undersøgelsen, at der fra 2012 til 2014 er sket næsten en fordobling i andelen af selskaber, der har benyttet sig af muligheden for at fravælge revision af årsregnskabet. For 2012 benyttede 21 pct. af selskaberne således muligheden for at fravælge revision af årsregnskabet, mens det samme gjorde sig gældende for 40 pct. af selskaberne for 2014.

Tabel 3.2.1: Revideret årsregnskab contra ikke-revideret årsregnskab - skat

	Compliance 2012				Compliance 2014			
	Antal	Fejlpct. skat	Gnst. skattegab i kr.	Andel med bevidste fejl	Antal	Fejlpct. skat	Gnst. skattegab i kr.	Andel med bevidste fejl
Selskaber med revideret årsregnskab	455 (79 pct.)	50	50.200	9	539 (60 pct.)	47	43.300	7
Selskaber uden revideret årsregnskab	121 (21 pct.)	51	40.300	17	357 (40 pct.)	53	34.500	11
I alt	576	51	48.100	11	896	50	38.700	9

Note: De gennemsnitlige skattegab er opgjort som provenu, angivet som afrundede værdier, i 2014-priser.

Af tabel 3.2.1 fremgår det yderligere, at der både i 2012 og 2014 var fejl i ca. halvdelen af skatteangivelserne for selskaber med såvel reviderede som ikke-reviderede regnskaber. Forskellen

resultater kan med andre ord anses for relativt robuste. Der kan derfor sættes væsentlig større lid hertil end til de resultater, som ikke er signifikante.

mellem de to grupper er ikke statistisk signifikant. Ligeledes er forskellene i fejlprocenten mellem 2012 til 2014 for hver af de to grupper ikke statistisk signifikante.

Det *gennemsnitlige skattegab* er større for selskaber med revideret årsregnskab (50.200 kr. i 2012 og 43.300 kr. i 2014) end for selskaber uden revideret årsregnskab (40.300 kr. i 2012 og 34.500 kr. i 2014) i både 2012 og 2014. Forskellen er dog ikke statistisk signifikant. Det gennemsnitlige skattegab er faldet en smule for både selskaber med revideret eller ikke-revideret årsregnskab fra 2012 til 2014. Faldet er dog ikke statistisk signifikant.

Andelen af selskaber, hvor SKAT har vurderet, at der er *bevidste fejlangivelser*, er større blandt selskaber uden revideret årsregnskab end blandt selskaber med revideret årsregnskabet. For 2012 var der således 17 pct. af selskaberne uden revideret årsregnskab, som bevidst begik fejl, mens det blandt selskaber med revideret årsregnskab var 9 pct. I 2014 gjaldt det for 11 pct. af selskaberne uden revideret årsregnskab, mens det blandt selskaberne med et revideret årsregnskab var syv pct. Forskellene er statistisk signifikante.

Fra 2012 til 2014 er andelen af selskaber uden årsregnskabsmæssig revision, som bevidst begår fejl, således faldet fra 17 pct. til 11 pct. Faldet er statistisk signifikant. Der er dermed en mindre andel af selskaberne uden årsregnskabsmæssig revision, som bevidst begår fejl, efter den seneste lempelse af revisionspligten. Samtidig er andelen af selskaber med revideret årsregnskab, der bevidst begår fejl, ligeledes faldet fra 2012 til 2014. Faldet er ikke statistisk signifikant.

I tabel 3.2.2 er regelefterlevelsen vedrørende moms angivet for 2012 og 2014. Heraf ses det, at der også blandt de momspligtige selskaber er næsten dobbelt så mange, der fravælger årsregnskabsmæssig revision, for 2014 som for 2012. For 2012 benyttede 22 pct. af de momspligtige selskaber således muligheden for at fravælge revision af årsregnskabet, mens det samme gjorde sig gældende for 42 pct. af selskaberne for 2014.

Tabel 3.2.2: Revideret årsregnskab contra ikke-revideret årsregnskab - moms

	Compliance 2012				Compliance 2014			
	Antal	Fejl pct. moms	Gnst. moms-gab i kr.	Andel med bevidste fejl	Antal	Fejl pct. moms	Gnst. moms-gab i kr.	Andel med bevidste fejl
Selskaber med revideret årsregnskab	311 (78 pct.)	37	21.900	11	291 (58 pct.)	34	12.700	11
Selskaber uden revideret årsregnskab	87 (22 pct.)	37	7.300	22	207 (42 pct.)	52	12.400	14
I alt	398	37	18.800	13	498	44	12.500	12

Note: De gennemsnitlige skattegab er opgjort som provenu, angivet som afrundede værdier, i 2014-priser.

I 2014 begik selskaber uden revideret årsregnskab statistisk signifikant oftere fejl i angivelsen af moms (52 pct.) end selskaber med revideret årsregnskab (34 pct.). Det var ikke tilfældet i 2012, hvor der ikke var forskel på fejlprocenten for moms (37 pct.) mellem henholdsvis selskaber med

og uden revideret årsregnskab. I gruppen af selskaber uden revideret årsregnskab er fejlprocenten således steget fra 37 pct. for 2012 til 52 pct. for 2014. Stigningen er statistisk signifikant.

Det gennemsnitlige momsgebyr var i 2012 større for selskaber med revideret årsregnskab (21.900 kr.) end for selskaber uden revideret årsregnskab (7.300 kr.). Forskellen mellem de to typer er ikke statistisk signifikant. I 2014 var forskellen mellem de to grupper stort set udlignet (til 12.700 kr. for selskaber med revideret årsregnskab og 12.400 for selskaber uden), og forskellen er stadig ikke statistisk signifikant. Faldet i det gennemsnitlige momsgebyr for selskaber med revideret årsregnskab og stigningen for selskaber uden revideret årsregnskab er ikke statistisk signifikant.

I 2012 var der en større andel af selskaberne uden revideret årsregnskab, der begik bevidste fejl i momsangivelserne (22 pct.), end der var for selskaber med revideret årsregnskab (11 pct.). Forskellen er statistisk signifikant.

I 2014 var der ligeledes en større andel af selskaber med bevidste fejl blandt selskaber uden revideret årsregnskab (14 pct.) end selskaber med revideret regnskab (11 pct.). Forskellen mellem de to grupper er mindre end i 2012, da andelen af selskaber uden revideret årsrapport, der har bevidste fejl, er faldet statistisk signifikant. Forskellen mellem de to grupper er dog fortsat statistisk signifikant.

3.2.3 Regelefterlevelse – for holdingselskaber med henholdsvis revideret og ikke-revideret årsregnskab

Ved lempelsen af revisionspligten i 2012 fik holdingselskaber mulighed for at fravælge årsregnskabsmæssig revision. Det skete med baggrund i følgende, jf. lovbemærkningerne til L 26 (samling 2012-13):

”Mange små virksomheder har i dag en holdingvirksomhed for at lette et efterfølgende generationsskifte. Det gælder også de små virksomheder, som kan fravælge revision. Det gældende krav om revision af holdingvirksomheder betyder derfor, at disse små virksomheder reelt ikke får mulighed for at vælge fritagelsen, da revision af holdingselskabet kræver hel eller delvis revision af datterselskabet”

Nedenfor ses der isoleret på regelefterlevelsen for 2014 blandt holdingselskaber, der kunne fravælge revision (i alt 263 selskaber). Undersøgelsen viser, at 71 pct. havde et revideret årsregnskab, mens 29 pct. ikke havde fået årsregnskabet revideret.

Af tabel 3.2.3 fremgår det, at fejlprocenten for holdingselskaber med revideret årsregnskab i 2014 var 23 pct. Med en fejlprocent på 20 pct. er andelen af selskaber uden revideret årsregnskab, som begår fejl i skatteangivelsen, lavere. Forskellen er dog ikke statistisk signifikant.

Tabel 3.2.3: Antal holdingselskaber med og uden revideret årsregnskab med fejlprocent, gennemsnitlige skattegab og andelen af holdingselskaber med bevidste fejl - kontrollerede holdingselskaber, der kan fravælge revision i 2014

	Compliance 2014			
	Antal	Fejl pct. skat	Gnst. skattegab i kr.	Andel med bevidste fejl
Holdingselskaber med revideret årsregnskab	188 (71 pct.)	23	26.400	2
Holdingselskaber uden revideret årsregnskab	75 (29 pct.)	20	99.600	3
I alt	263	22	49.200	2

Det gennemsnitlige skattegab er lavest for gruppen af holdingselskaber, som får årsregnskabet revideret. Denne gruppes gennemsnitlige skattegab var i 2014 således 26.400 kr., mens holdingselskaber uden revideret årsregnskab var 99.600 kr. Forskellen er dog ikke statistisk signifikant, da opgørelsen er baseret på ganske få observationer, og der samtidig er stor variation i reguleringernes størrelse.

Andelen af holdingselskaber, som vurderes bevidst at begå fejl, er overordnet set lav. Blandt holdingselskaber med revideret årsregnskab begik 2 pct. fejl bevidst, mens det for gruppen uden revideret årsregnskab var 3 pct. af holdingselskaberne, der bevidst begik fejl. Forskellen er ikke statistisk signifikant.

Sammenlignet med hele gruppen af selskaber, der har muligheden for at fravælge revision af årsregnskabet, er holdingselskaberne således en relativt regelefterlevende gruppe.

Regelefterlevelsen for holdingselskaber er alene angivet for skat, da de almindeligvis ikke er momspligtige.

3.2.4 Regelefterlevelse – for selskaber med henholdsvis bistand fra godkendt revisor contra virksomheder, der ej får bistand fra godkendt revisor

Selvom henholdsvis 21 og 40 pct. af selskaberne har fravalgt revision i 2012 og 2014, jf. tabel 3.2.1, benytter mange af selskaberne fortsat en godkendt revisor²⁸, når årsregnskabet udarbejdes. I 2012 var det alene ca. 9 pct. af selskaberne, som ikke benyttede sig af en eller anden form for revisorbistand, mens det i 2014 var ca. 13 pct. Stigningen er statistisk signifikant.

I tabel 3.2.4 er regelefterlevelsen vedrørende skat for 2012 og 2014 angivet.

²⁸ Brug af godkendt revisor er defineret ved en af formerne ”revision/udvidet gennemgang”, ”review” eller ”assistance til regnskabsopstillingen”, som er registreret af skatteforvaltningen ud fra selskabernes årsregnskab.

Tabel 3.2.4: Bistand fra en godkendt revisor contra ej bistand fra en godkendt revisor – skat

	Compliance 2012				Compliance 2014			
	Antal	Fejlpct. skat	Gnst. skattegab i kr.	Andel med bevidste fejl	Antal	Fejlpct. skat	Gnst. skattegab i kr.	Andel med bevidste fejl
Selskaber med bistand fra godkendt revisor	522 (91 pct.)	50	47.800	10	783 (87 pct.)	50	35.000	7
Selskaber uden bistand fra godkendt revisor	54 (9 pct.)	60	50.200	26	113 (13 pct.)	50	58.900	21
I alt	576	51	48.100	11	896	50	38.700	9

Note: De gennemsnitlige skattegab er opgjort som provenu, angivet som afrundede værdier, i 2014-priser.

Af tabel 3.2.4 fremgår det, at der både i 2012 og 2014 var fejl i halvdelen af skatteangivelserne for selskaber med bistand fra en revisor. For selskaber uden bistand fra en godkendt revisor var fejlprocenten 60 i 2012 og 50 i 2014. Forskellen mellem de to grupper er ikke statistisk signifikant i hverken 2012 eller 2014. Der er dermed sket et lille fald i fejlprocenten i skatteangivelserne for selskaber uden bistand fra godkendt revisor fra 2012 til 2014. Faldet er ikke statistisk signifikant.

Det gennemsnitlige skattegab var i 2012 større for selskaber, der ikke fik bistand fra godkendt revisor (50.200 kr.) end for dem, der fik bistand (47.800 kr.). Forskellen mellem de to typer er dog ikke statistisk signifikant. I 2014 var forskellen mellem det gennemsnitlige skattegab for de to grupper er større (35.000 kr. for selskaber med bistand og 58.900 kr. for selskaber uden bistand), men forskellen er fortsat ikke statistisk signifikant. Der er sket et fald i det gennemsnitlige skattegab for selskaber med bistand fra godkendt revisor mellem 2012 og 2014. Samtidig er skattegab for selskaber uden bistand steget en smule. Ændringerne mellem de to år er ikke statistisk signifikant.

Der bliver begået statistisk signifikant flere bevidste fejl blandt de selskaber, som ikke benytter sig af revisorbistand (26 pct. i 2012 og 21 pct. i 2014), end der sker blandt selskaberne med revisorbistand (10 pct. i 2012 og 7 pct. i 2014). Både for 2012 og 2014 er andelen af bevidste fejl mindst 10 pct. point højere i gruppen af selskaber uden bistand fra en godkendt revisor. For begge grupper er der sket et lille fald i andelen af selskaberne med bevidste fejl fra 2012 til 2014. Faldet for gruppen med revisorbistand er statistisk signifikant, mens faldet for gruppen uden revisorbistand ikke er statistisk signifikant.

Af de momspligtige selskaber, som for 2014 kunne fravælge revision af årsregnskabet, havde ca. 13 pct. ikke revisorbistand i en eller anden form. Det er en lille stigning i forhold til i 2012, hvor 9 pct. ikke havde bistand fra en godkendt revisor.

I tabel 3.2.5 er regelefterlevelsen vedrørende moms for 2012 og 2014 angivet.

Tabel 3.2.5: Bistand fra en godkendt revisor contra ej bistand fra en godkendt revisor – moms

	Compliance 2012				Compliance 2014			
	Antal	Fejlpct. moms	Gnst. moms-gab i kr.	Andel med bevidste fejl	Antal	Fejlpct. moms	Gnst. moms-gab i kr.	Andel med bevidste fejl
Selskaber med bistand fra godkendt revisor	362 (91 pct.)	36	20.000	11	433 (87 pct.)	42	11.500	9
Selskaber uden bistand fra godkendt revisor	36 (9 pct.)	47	10.000	33	65 (13 pct.)	55	16.700	33
I alt	398	37	18.800	13	498	44	12.500	12

Note: De gennemsnitlige skattegab er opgjort som provenu, angivet som afrundede værdier, i 2014-priser.

Selskaber, som helt fravælger bistand fra en godkendt revisor, begår oftere momsfejl (47 pct. i 2012 og 55 pct. i 2014) end selskaber med bistand fra en godkendt revisor (36 pct. i 2012 og 42 pct. i 2014). Forskellen er statistisk signifikant i 2014, men er ikke statistisk signifikant i 2012. Fejlprocenten for moms er steget for såvel selskaber med og uden bistand fra en godkendt revisor. Begge stigninger er statistisk signifikante.

Mens det gennemsnitlige moms-gab var størst for selskaberne med revisorbistand i 2012 (20.000 kr. for selskaber med bistand og 10.000 kr. for selskaber uden), er det gennemsnitlige moms-gab størst for selskaberne uden revisorbistand i 2014 (11.500 kr. for selskaber med bistand og 16.700 kr. for selskaber uden) – forskellene er dog ikke statistisk signifikante. Bemærk i øvrigt, at få store (men ikke ekstreme) reguleringer kan have stor betydning for det gennemsnitlige skatte- og moms-gab.

Både for 2012 og 2014 er der en statistisk signifikant større andel med bevidste fejl blandt selskaber uden bistand fra en godkendt revisor (33 pct. i både 2012 og 2014), end der er blandt selskaber, som har bistand fra en godkendt revisor (11 pct. i 2012 og 9 pct. i 2014) på godt 20 pct. point. Andelen med bevidste fejl blandt selskaber uden bistand fra godkendt revisor er uændret mellem 2012 og 2014, mens andelen for selskaber med bistand er faldet en smule fra 11 pct. i 2012 til 9 pct. i 2014. Faldet er dog ikke statistisk signifikant.

3.2.5 Fejltyper – revideret årsregnskab contra ikke revideret årsregnskab

For alle selskaber, hvor SKAT konstaterer en fejl, uanset om de har fravalgt revision af årsregnskabet eller ej, er der også foretaget en detaljeret registrering af, hvilke fejl der er begået. Formålet er at kortlægge hyppigheden af de forskellige typer af fejl samt at opgøre, hvor væsentlige fejlene er.

I tabel 3.2.6 angives de hyppigste fejltyper for skat opdelt efter, om selskabets årsregnskab er revideret eller ej.

Tabel 3.2.6: De fem hyppigste fejltypen vedrørende skat for 2014

Place- ring	Fejltypen - selskaber med revideret årsregnskab	Andel af fejl - uvægtet	Fejltypen - selskaber uden revideret års- regnskab	Andel af fejl - uvægtet
1.	5 Yderligere udbytte - hovedaktionær- beskatning	10,5	5 Yderligere udbytte - hovedaktionærbe- skatning	10,3
2.	2 Yderligere udbytte - private udgifter	10,1	2 Yderligere udbytte - private udgifter	10,2
3.	18 Afledt fradrag for moms og afgifter	6,2	28 Fikseret rente og leje med personer	8,0
4.	41 Fri telefon	5,9	12 Ikke fradragsberettigede udgifter	7,3
5.	28 Fikseret rente og leje med personer	5,6	18 Afledt fradrag for moms og afgifter	7,0

Det er de samme to fejltypen, som er hyppigst i de to grupper. De fejl, som oftest begås, falder i kategorien *Yderligere udbytte – hovedaktionær beskatning*²⁹, mens næst flest fejl falder i kategorien *Yderligere udbytte – private udgifter*³⁰. Disse to fejltypen udgør samlet set godt 20 pct. af fejlene for hver gruppe.

Som eksempel på fejl i kategorien *Yderligere udbytte – hovedaktionærbeskatning* kan nævnes:

- Et selskabs betaling af to fartbøder for en hovedanpartshaver.
- Hævninger på et selskabs bankkonto, som hovedaktionæren har indsat på sin private bankkonto.

Som eksempel på fejl i kategorien *Yderligere udbytte – private udgifter* kan nævnes:

- Udgift til spaophold i Norge, til leje af feriehus i Frankrig, hvor familien var med på rejsen, og til ferierejse med hotelophold i Dubai.
- Udgift til skærmbriller til ægtefælle, der ikke er ansat i selskabet.

I tabel 3.2.7 angives de hyppigste fejltypen for moms opdelt efter, om selskabets årsregnskab er revideret eller ej.

²⁹ Fejltypen omfatter den afledte beskatning af hovedaktionær (personbeskatning) af alle former for selskabs- betalte udgifter og formuedispositioner i et selskab, som er maskeret udlodning for hovedaktionæren. Det er altså hovedaktionæren, der her beskattes. Til beregning af provenu er anvendt en gennemsnitlig skattesats på 41 pct., jf. appendiks i rapporten *Virksomhedernes efterlevelse af skattereglerne. Indkomståret 2014*.

³⁰ Fejltypen omfatter udgifter, som et selskab har fratrukket som erhvervsmæssige udgifter, men som rimelig åbenbart er private udgifter for hovedaktionæren. Selskabet bliver her beskattet med en selskabsskatteprocent på 24,5, jf. appendiks i rapporten *Virksomhedernes efterlevelse af skattereglerne. Indkomståret 2014*.

Tabel 3.2.7: De fem hyppigste fejltypen vedrørende moms for 2014

Place-ring	Fejltypen - selskaber med revideret årsregnskab	Andel af fejl - uvægtet	Fejltypen - selskaber uden revideret årsregnskab	Andel af fejl - uvægtet
1.	161 Div. Private udgifter	14,0	161 Div. Private udgifter	13,3
2.	308 Privat andel	11,8	308 Privat andel	11,7
3.	526 Kontoen for købsmoms skal indeholde de fradragsberettigede beløb, som er faktureret til virksomheden	10,5	540 Manglende dokumentation for købsmomsen	9,8
4.	540 Manglende dokumentation for købsmomsen	6,1	526 Kontoen for købsmoms skal indeholde de fradragsberettigede beløb, som er faktureret til virksomheden	9,4
5.	162 Fradragsberettiget køb	5,3	460 Opgørelse af afgiftstilsvaret - Bogføringsfejl	5,5

Det er samme billede, som tegner sig for fejltypen vedrørende moms, som det er for skat. Her er det igen de samme to fejltypen, som er hyppigst i begge grupper. Den hyppigste fejltypen for moms vedrører *Diverse private udgifter*³¹, mens næst flest fejl falder i kategorien *Privat andel*³².

Som eksempel på fejl i kategorien *Diverse private udgifter* kan nævnes:

- Fratrukket moms af privat køb af en cykelkuffert.
- Køb af robotplæneklipper, som er selskabet uvedkommende.

Som eksempel på fejl i kategorien *Privat andel* kan nævnes:

- Andel af fratrukket moms af revisorudgift, som også vedrører udfyldelse af privat selvangivelse.
- Fratrukket moms af anskaffelse og reparation af telefoner, der anvendes privat.

Både for moms og skat er det således overordnet set de samme fejl, som begås blandt selskaber med revideret årsregnskab og blandt selskaber uden revideret årsregnskab. For begge skattearter er det fire ud af fem af de hyppigste fejl, som begås af selskaber med revision, der går igen for de fem hyppigste for selskaberne uden revision – der er alene tale om forskydninger i rækkefølgen.

3.3 Analyse III: Betydning af revisionspligt i relation til økonomisk kriminalitet, konkurser og tvangsopløsning

Undersøgelsen har også inkluderet en analyse på overordnet niveau af revisionens betydning for forekomsten af økonomisk kriminalitet, konkurser og tvangsopløsning, samt hvorvidt lempelserne i revisionspligten kan antages at have haft en effekt i denne henseende. Analysen er baseret på

³¹ Fejltypen omfatter nægtet momsfradrag af udgifter, der rimelig åbenbart er indkøbt med henblik på udelukkende privat brug for virksomhedens ejer.

³² Fejltypen omfatter nægtet momsfradrag som følge af en ændret skønsmæssig fordeling af udgifter mellem privat og erhverv.

input indsamlet via interviews med repræsentanter fra udvalgte aktører, der arbejder med ovenstående emner på daglig basis.

3.3.1 Metode og datagrundlag

Som led i projektet er bl.a. udført tre enkeltinterviews med repræsentanter fra henholdsvis SØIK, Kuratorforeningen og Sø- og Handelsretten. Som følge af interessenternes forskellige funktioner har de respektive interviews haft forskellige fokusområder, som angivet herunder:

- SØIK: Økonomisk kriminalitet
- Kuratorforeningen: Konkurs og tvangsopløsninger
- Sø- og Handelsretten: Konkurs og tvangsopløsninger

Den anvendte spørgeramme er forinden dialog med aktørerne blevet drøftet internt hos Erhvervsstyrelsen og blandt følgegruppens medlemmer. Hos hver part er interview udført med repræsentanter, der til daglig arbejder med de pågældende tematikker og som derfor har førstehåndskendskab til udviklingen. Formålet med de gennemførte interviews har været at afdække, hvorvidt disse interessenter i deres egenskab af regnskabsbrugere har erfaret en forskel i deres daglige arbejde som følge af lempelserne. Det bemærkes dog, at de drøftede problemstillinger ikke har været genstand for videre efterfølgende undersøgelser blandt de involverede parter. Se dog også nedenstående i relation til anvendt datagrundlag som grundlag for interviews og opfølgning.

3.3.2 Den samfundsmæssige betydning af økonomisk kriminalitet, konkurs og tvangsopløsninger

Betegnelsen økonomisk kriminalitet omfatter en række forskellige former for kriminalitet, herunder bedrageri, underslæb, mandatsvig, skyldnersvig, skattesvig, børskriminalitet og hvidvask. Økonomisk kriminalitet er ofte karakteriseret ved, at forbrydelserne er systematiske og organiserede og har økonomisk gevinst som motiv. Forbrydelser kan begås af individer eller selskaber.

De samfundsmæssige konsekvenser af økonomisk kriminalitet kan være ganske omfattende. Ifølge visse undersøgelser mister samfundet i størrelsesordenen 10 pct. af BNP som følge af økonomiske forbrydelser, hvilket dog er svært at bekræfte entydigt. Foruden den økonomiske omkostning kan tilføjes negative konsekvenser for demokratiet, borgeres retssikkerhed samt erhvervslivets kultur og etik i en given jurisdiktion.³³

I visse situationer er der en sammenhæng mellem økonomisk kriminalitet, konkurs og tvangsopløsninger, selvom konkurs- og tvangsopløsningssager også kan opstå som følge af fejl, uheldige omstændigheder eller andet, der ikke er relateret til bedrageri.

Samfundet anvender betydelige ressourcer på at behandle sager om økonomisk kriminalitet, konkurs og tvangsopløsning. I Erhvervsstyrelsens rapport "*Analyse af iværksætterselskaber*" fremhæves det eksempelvis, at stigningen i tvangsopløsninger som følge af indførelsen af iværksætterselskaber (IVS'er) har medført øgede omkostninger for det offentlige, og at

³³ Kilde: Per Ole Torvald Tråskman: "økonomisk kriminalitet" i *Den Store Danske*, Gyldendal.

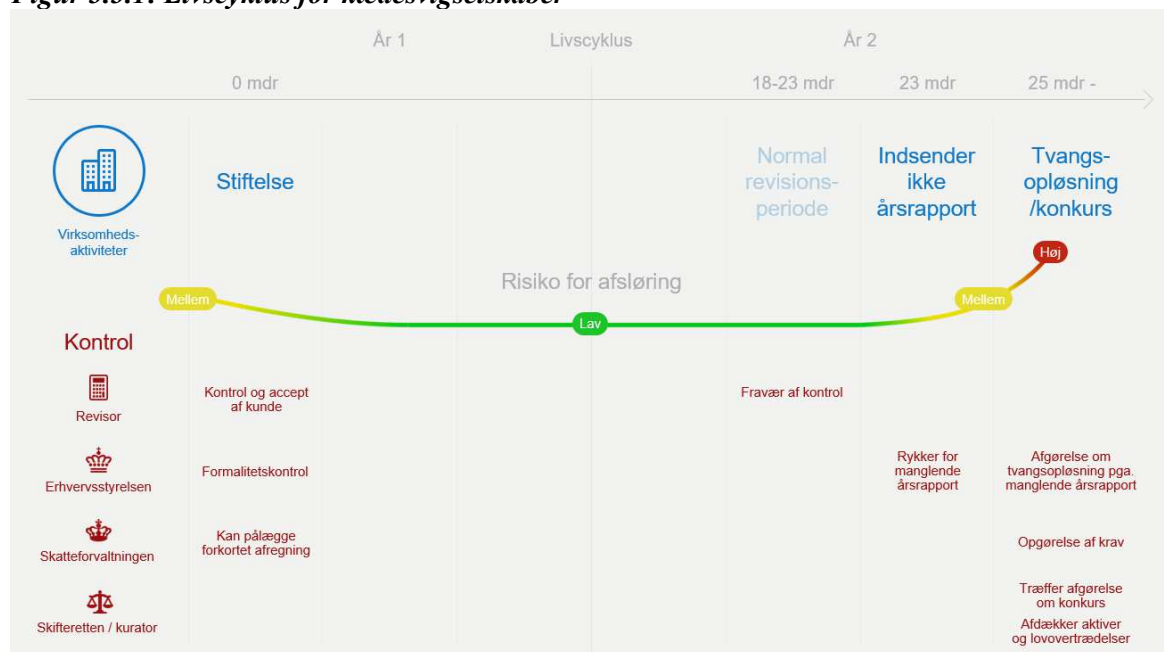
skifteretternes sagsbehandlingsomkostninger er steget fra 32 mio. kr. i 2014 til knap 46 mio. kr. i 2016³⁴.

Ekspertter fremhæver, at man ikke vil kunne eliminere hverken økonomisk kriminalitet, konkurser eller tvangsopløsninger fuldstændigt i et samfund som det danske. En central udfordring for lovgiverne er derfor at ramme den rette balance mellem at lette de administrative byrder for iværksættere og private erhvervsdrivende på den ene side, og reducere risikoen for svig, konkurser og tvangsopløsninger på den anden side.

Et selskabs regnskabsår skal omfatte 12 måneder. Den første regnskabsperiode kan være kortere eller længere, men perioden må ikke overstige 18 måneder³⁵. Selskabers årsrapporter skal være modtaget i Erhvervsstyrelsen senest 5 måneder efter regnskabsårets afslutning³⁶. Hvis første regnskabsår udgør 18 måneder, og indsendelsesfristen på 5 måneder udnyttes fuldt ud, vil årsrapporten således først blive modtaget og offentliggjort hos Erhvervsstyrelsen 23 måneder efter datoen for selskabet stiftelse.

Nedenstående figur illustrerer livscyklussen for, hvornår selskaber underlægges kontrol af henholdsvis revisor, Erhvervsstyrelsen, Skatteforvaltningen og Skifteretten/kurator.

Figur 3.3.1: Livscyklus for kædesvigselskaber

Som det ses af figuren, kan der i nogle tilfælde gå op til 23 måneder fra stiftelsen af et selskab, før Erhvervsstyrelsen reelt vil kunne identificere problemstillinger via en kontrolindsats ved konstateret manglende indsendelse af årsrapport. Skatteforvaltningen har en bred indsats mod svig, som vedrører forskellige typer kontroller i hele selskabets livscyklus. Men set i relation til

³⁴ Kilde: Erhvervsstyrelsen: "Analyse af iværksætterselskaber", september 2018

³⁵ Jf. § 15, stk. 2 i årsregnskabsloven.

³⁶ Jf. § 138, stk. 1 i årsregnskabsloven.

revisionspligt og revisors rolle vil problematikken være uændret og kunne vedrøre en periode på op til 23 måneder.

3.3.3 Foreløbige observationer fra interviews

Lempelserne kan mærkes i forskellig grad

De interviewede repræsentanter for de 3 omfattede enheder i undersøgelsen tilkendegiver at kunne mærke konsekvensen af lempelserne i revisionspligten i forskellig grad.

For SØIK kan det ikke vurderes, hvorvidt lempelserne har haft en konsekvens for økonomisk kriminalitet. Generelt vurderes det, at det formentlig er nemmere for deres sagsbehandling at tilgå sager, hvor der har været revisor, da der er garanti for tilstedeværelsen af et regnskab, og da der findes en person, man kan gå til, hvis alle andre er forsvundet. De har dog ingen data på dette. SØIK fremhæver desuden, at det altid vil være muligt at begå økonomisk kriminalitet, uanset om man har revisor tilknyttet eller ej.

Erhvervsstyrelsen har også tidligere løbende foretaget evalueringer af lempelse af revisionspligten. SØIK har i den forbindelse bidraget med oplysninger om risikoen for øget økonomisk kriminalitet som en konsekvens af lempelsen af revisionspligten.

På denne baggrund fremgår det yderligere af de udarbejdede evalueringer for 2006-2011, at det er SØIK's opfattelse, at den lempede revisionspligt ikke har medført et forøget omfang af økonomisk kriminalitet. Det gælder for de evalueringer, der dækker regnskabsårene 2007-2011. Da 2006 var det første regnskabsår, hvor selskaberne kunne fravælge revision, foreligger der ikke specifikke data eller materiale for dette år ift. sammenhængen mellem lempelse af revisionspligten og omfanget af økonomisk kriminalitet.

Kuratorforeningen angiver, at de entydigt kan mærke forskel i sagsbehandlingen, men ikke i antallet af sager. For kuratorer er det blevet vanskeligere at indhente de nødvendige informationer fra selskaber, der ikke har haft en revisor på deres regnskaber. Så længe der er en revisor tilknyttet, er regnskaberne langt mere informative, og kurator har som oftest mulighed for at gå i dialog med revisoren i sagsbehandlingsprocessen. Denne mulighed eksisterer ikke med ureviderede regnskaber, hvor sagsbehandlingen derfor kan tage længere tid. Kuratorforeningen fremhæver, at tidsperspektivet kan være afgørende for muligheden for at identificere aktiver i selskaber.

I tillæg er det Kuratorforeningens opfattelse, at revisor kan bidrage til at reducere antallet af fejl begået af små selskaber, som ikke kan gennemskue ofte komplekse regelsæt, f.eks. vedrørende forskel på regnskabsmæssige og skattemæssige fradrag.

Ifølge data fra Kuratorforeningen er det samlede antal af konkurser faldet fra 3.926 i 2015 til 2.430 i 2018. Andelen af årsregnskaber uden revision er i samme periode steget fra ca. 22 pct. til ca. 33 pct. af det samlede antal konkurser. Tilsvarende er antallet af tvangsopløsninger fra 2015-2018 faldet fra 6.532 til 4.049, hvoraf andelen uden revision er steget fra ca. 30 pct. af den samlede mængde i 2015 til ca. 42 pct. i 2018³⁷. Det er dog væsentligt at bemærke, at antallet af

³⁷ Skøn for hele 2018 baseret på tilrådeværende datagrundlag for første halvår 2018.

begge type sager samlet steg i perioden 2015-2017, hvorefter der antageligvis opleves et fald fra 2017 til 2018. Man kan derfor ikke betragte disse tal som udtryk for en lineær tendens.

Kuratorforeningens data giver ikke i sig selv grundlag for at konkludere, hvorvidt der er en kausal sammenhæng mellem lempelserne i revisionspligten og antallet af konkurser og tvangsopløsninger. Antallet af sager fluktuerer fra år til år og afhænger i høj grad af en række øvrige faktorer, herunder konjunkturudsving.

Sø- og Handelsrettens opfattelse er, at lempelserne ikke har haft betydning for antallet af sager. Dog henviser de til, at selskaber kan leve i op til 23 måneder uden reel involvering/kontrol fra myndighederne (jf. også figur 3.3.1), hvilket medfører, at opdagelsesrisikoen for eventuelt svig eller lignende – og dermed følgende tvangsopløsning – er lille.

Sø- og Handelsrettens egne data viser en lille stigning i antallet af konkursbegæringer fra 5.701 modtagne sager i 2015 til 8.354 modtagne sager i 2017. I samme periode er antal anmodninger om tvangsopløsning steget fra 6.894 til 10.589 sager. Her ses altså en sammenfaldende tendens ift. data fra Kuratorforeningen, hvor antallet af sager også steg samlet i perioden 2015-2017. På tilsvarende vis bør man dog være yderst varsom med at konkludere på nogen form for kausalitet mellem lempelserne og antallet af sager, da dette vil kræve et langt mere detaljeret datagrundlag.

Betydningen af IVS for sagsmængden mærkes entydigt på tværs af de tre interessenter

De tre interviewede parter angiver samstemmende, at indførelsen af muligheden for at oprette IVS'er har haft en betydelig negativ konsekvens for forekomsten af økonomisk kriminalitet, konkurser og tvangsopløsninger. Det er ifølge SØIK, Kuratorforeningen og Sø- og Handelsretten blevet for nemt at oprette selskaber digitalt, og de kan se en mærkbar stigning i antallet af sager, som synes at udspringe heraf. Graden af digitalisering har ifølge de udførte interview gjort, at det er blevet nemmere at svindle, begå kædesvig mv.

I Erhvervsstyrelsens tidligere nævnte "*Analyse af iværksætterselskaber*" fremgår det, at Erhvervsstyrelsen har sendt 14 pct. af IVS'er stiftet i perioden fra 2014-2017 til tvangsopløsning hos skifteretterne, mens 5 pct. er opløst uden en oversendelse til tvangsopløsning. Til sammenligning er 6 pct. af anpartsselskaberne, der er stiftet i samme periode, oversendt til tvangsopløsning, mens 5 pct. af anpartsselskaberne er opløst uden en oversendelse.

Det vil sige, at der er dobbelt så mange iværksætterselskaber sammenholdt med antal anpartsselskaber, der bliver tvunget til at lukke, hvilket understøtter de tre interviewede parters opfattelse af, at de kan mærke at indførelsen af IVS'er har givet dem flere sager.

3.4 Analyse IV: Erfaringer med gældende regler vedr. påbud om revision

I dette afsnit gennemgås kort Erhvervsstyrelsens faktisk erhvervede erfaringer med muligheden for påbud af revision.

Erhvervsstyrelsen har i perioden 2012-2018 givet påbud om revision iht. årsregnskabslovens § 135, stk. 7, som det fremgår af nedenstående tabel 3.4.1. Tabellen indeholder endvidere antallet af

sager med overtrædelse af § 135, stk. 6. Erhvervsstyrelsen har herudover truffet en række afgørelser om berigtigelser af årsrapporter, der burde have været revideret i udgangspunktet.

Tabel 3.4.1: Antal påbud om revision og antal sager med overtrædelse

Kontrolår	Som følge af væsentlige fejl eller mangler ²	Som følge af A-lån ³	Som følge af bødeforlæg eller straf ¹	I alt
2012	3	Ingen sager	Ingen sager	3
2013	24	Ingen sager	Ingen sager	24
2014	19	Ingen sager	1	20
2015	5	70	9	84
2016	45	84	Ingen sager	129
2017	15	51	Ingen sager	69
2018*	58	87	Ingen sager	145

Note: Ovennævnte tal er baseret på data, der manuelt er registreret i regneark i forbindelse med sagsbehandlingen. Der kan derfor forekomme upræcisheder i registreringen. *Opgjort pr. 3. september 2018.

1: ÅRL § 135, stk. 6, 2: ÅRL § 135, stk. 7, 1. pkt., 3: ÅRL § 135, stk. 7, 2. pkt.

Såkaldt ”påbud om revision” omfatter både de selskaber, som er reviderede og som fratages muligheden for at fravælge revision, samt de selskaber, som ikke er reviderede, men påbydes revision fremadrettet.

I 2015 og 2016 var ulovlige kapitalejerlån et særligt indsatsområde i Erhvervsstyrelsens regnskabskontrol. Denne indsats medførte, at der blev pålagt revision i 70 tilfælde i 2015 og 84 tilfælde i 2016. I 2017 blev reglerne om kapitalejerlån ændret. Herefter blev det under visse betingelser muligt at yde kapitalejerlån lovligt, og der blev mulighed for at lovliggøre visse ulovlige kapitalejerlån ydet før 1. januar 2017. Som følge af disse lovændringer blev indsatsen vedrørende ulovlige kapitalejerlån reduceret i 2017, hvorfor der alene blev pålagt revision i 51 tilfælde dette år.

Erhvervsstyrelsen har i 2018 implementeret et nyt kontrolsagssystem, der gør det muligt at registrere oplysningerne elektronisk, med virkning fra februar måned.

3.5 Analyse V: Betydningen af revision for selskabers vækstpotentiale og mulighed for opnåelse af finansiering

Følgende afsnit gennemgår resultaterne af Copenhagen Economics analyse af revisions betydning for selskabers vækstpotentiale og finansieringsmuligheder.

3.5.1 Baggrund og omfang af analysen

Som tidligere nævnt, har de gennemførte lempelser af revisionspligten for mindre selskaber (regnskabsklasse B) foretaget i perioden fra 2006 og frem været rettet mod at lette selskabernes administrative opgaver i forbindelse med regnskabsaflæggelse.

Som beskrevet i delafsnit 2.2.8 er de administrative konsekvenser ved lempelsen af revisionspligten i henholdsvis 2016, 2010 og 2012 opgjort efter AMVAB metoden med udgangspunkt i, hvor mange virksomheder, der kunne fravælge revision. På daværende tidspunkt

tog metoden ikke højde for, at nogle virksomheder valgte at forsætte med at lade årsregnskabet revidere. I 2015 blev metoden ændret, så man i dag ville opgøre de administrative konsekvenser af en lempet/skærpet revisionspligt med udgangspunkt i, hvor mange virksomheder, der rent faktisk fravælger revision.

Ud over de administrative konsekvenser ved lempet revisionspligt har en række analyser samtidig påpeget, at manglende anvendelse af revisorydelser også kan betyde, at selskabernes kapitalomkostninger stiger, da manglende revision kan resultere i manglende gennemsigthed i de ikke-reviderede regnskaber.

Som en del af revisionspligt undersøgelsen har Erhvervsstyrelsen derfor bedt Copenhagen Economics om at analysere følgende dele:

1. Omfanget af direkte besparelser, som mindre selskaber har opnået gennem lempelserne i revisionspligten
2. I hvilket omfang manglende anvendelse af revisorydelser påvirker selskabernes kapitalomkostninger
3. Om de gennemførte lempelser i revisionspligten har haft indflydelse på de berørte selskabers vækst?

3.5.2 Resultater af Copenhagen Economics analyse

Indledningsvis bemærkes det af Copenhagen Economics, at analysen er afgrænset til udelukkende at fokusere på implikationerne af lempet revisionspligt for danske selskaber, og analysen berører dermed ikke eksplicit problemstillinger med hensyn til skattetaf og revisionspligt.

Copenhagen Economics analyse³⁸ resulterer i følgende hovedkonklusioner:

- Danske selskaber fravælger i højere og højere grad revision til fordel for billigere revisorydelser. Samlet skønnes en direkte besparelse på revisorhonorarer at beløbe sig til ca. 1,6 mia. kr.³⁹ i 2017.
- En del af denne besparelse kan blive modsvaret af højere kapitalomkostninger, da selskaberne risikerer lavere kreditvurderinger og dermed højere renter på f.eks. gældsfinansiering.
- Samlet set er der indikationer på, at der med den seneste lempelse af revisionspligten er opnået en positiv effekt på de berørte selskabers beskæftigelse i perioden 2011-2013.

Copenhagen Economics udbygger de overordnede konklusioner med nedenstående. Se også bilagsrapportens bilag 6, hvor den samlede analyse fra Copenhagen Economics er gengivet.

Reformer af revisionspligten vurderes at give en direkte besparelse på ca. 1,6 mia. kr. i 2017

Siden 2006 er revisionspligten blevet lempet ad flere omgange. Det betyder, at mindre danske selskaber i større omfang kan fravælge revision til fordel for billigere revisorydelser, eller selv stå for at opstille regnskabet.

³⁸ Kilde: Copenhagen Economics, 2018. Revisionspligtens effekt på udvikling og vækst i danske virksomheder, september 2018.

³⁹ Der kan forekomme varians i de bagvedliggende estimerede data for beregningerne, som dog ikke påvirker det samlede resultat. Se bilagsrapportens bilag 1 og 6.

Som angivet i figur 2.6.1 i delafsnit 2.6, valgte 90 pct. af de selskaber, som ikke var underlagt revisionspligt, stadigvæk revision tilbage i 2012. I 2017 var dette tal faldet til 35 pct. Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at selskaberne i høj grad har valgt billigere revisorydelser, frem for helt at fravælge nogen form for revisorbistand. Således valgte 13 pct. af danske selskaber udvidet gennemgang, 2 pct. review og 34 pct. assistance i 2017. Til sammenligning var der kun 16 pct. af selskaberne, som ikke modtog nogen form for revisorbistand, herunder særligt de mindre og unge selskaber.

Samlet set vurderes den direkte besparelse til revisorhonorarer at beløbe sig til 1,6 mia. kr. i 2017, hvoraf størstedelen af besparelsen er drevet af selskabernes fravalg af revisorbistand eller via brug af assistance. Teknologiske fremskridt vil dog kunne mindske denne besparelse fremadrettet, da den grundlæggende omkostning til generering af et årsregnskab må forventes at være faldende i takt med mere og bedre automatisering af processer.

Den faktiske besparelse kan dog fravige fra dette skøn. Den direkte besparelse medtager kun direkte udgifter til revisor i forbindelse med regnskabsaflæggelse. Ved fravalg af revision vil selskaberne dog ikke nødvendigvis opleve den fulde besparelse, da f.eks. selskaber, som fravælger al form for revisorbistand, selv må stå for at opstiller regnskabet og dermed bruge tid og ressourcer herpå. Dette skal ikke mindst ses i lyset af, at revisor med stor sandsynlighed har både en absolut og komparativ fordel ved at opstille regnskabet.

På den anden side kan ovenstående også undervurdere besparelsen, da frafald af revisionspligt også betyder, at selskabet ikke længere skal bruge tid og ressourcer på at besvare spørgsmål og forklare dokumentationen i forbindelse med revision.

Fravalg af ekstern revision giver højere kapitalomkostninger

Når selskaberne fravælger revision, vil deres kapitalomkostninger med stor sandsynlighed stige. Dette kan tilskrives følgende forhold:

- Manglende revision kan betyde øget informationsasymmetri mellem selskabsejere og eksterne interessenter.
- Denne informationskløft resulterer alt andet lige i lavere kreditvurderinger.
- Lavere kreditvurderinger betyder højere kapitalomkostninger og potentielt begrænset adgang til fremmedkapital.

Analysen indikerer, at selskaber, som enten vælger review eller assistance eller helt fravælger revisorbistand, får en lavere kreditvurdering. Især fravalg af ekstern revision ser ud til at påvirke selskabernes kreditvurdering negativt. Denne konklusion bakkes også op af en række aktører med erfaring inden for kreditgivning til selskaber. Betydningen af en lavere vurdering afhænger selvsagt af selskabets behov for ekstern finansiering.

En række internationale studier finder i denne sammenhæng også, at selskabers låneomkostninger stiger med mellem 56 og 360 basispoint ved fravalg af ekstern revision.

Dette indikerer, at danske selskaber potentielt skal være påpasselige med at fravælge ekstern revision, såfremt de beror på ekstern finansiering. For eksempel indikerer middelestimatet fra fire studier, at danske selskaber med en revisorydelse på 21.600,- kr. og mere end 21,7 mio. kr. i ekstern gæld vil opleve en større stigning i låneomkostningerne, end de ville kunne opnå i direkte besparelser ved fravalg af revisorbistand.

Indikationer på, at lempelser af revisionspligten har haft en positiv effekt på beskæftigelsen i de berørte selskaber

I teorien er lempelser af revisionspligten fordelagtige for mindre selskaber, da de åbner mulighed for at vælge den mest økonomisk fordelagtige løsning. Således kan selskaber med betydelige eksterne forpligtelser med fordel aktivt vælge at blive reviderede, hvorimod selskaber, som i høj grad beror på egne midler og ikke har behov for f.eks. leverandør-kreditter, får mulighed for at fravælge revision og dermed opleve en nettobesparelse, da revisorhonoraret er større end stigningen i kapitalomkostningerne⁴⁰.

Resultaterne af denne analyse indikerer, at lempelsen af revisionspligten i 2011 havde en positiv effekt på beskæftigelsen i de berørte selskaber. På den korte bane vurderes beskæftigelsen på baggrund af danske data at være steget med 1.700 job som følge af reformen i 2011. Effekten er dog behæftet med en vis statistisk usikkerhed, og der er ingen statistisk robust effekt på værditilvækst, balance eller omsætning. Samtidig kan en del af denne effekt potentielt set tilskrives, at nogle selskaber i en periode fortsætter produktion og beskæftigelse, fordi eksterne aktører, herunder skattemyndighederne, ikke er opmærksomme på problemer i selskabet og dermed udsætter en standsning af et underskudsgivende selskab.

3.6 Analyse VI: Bruger- og behovsanalyse

Med udgangspunkt i en tidligere udarbejdet rapport berører dette afsnit, hvordan man kan identificere brugere af selskabers regnskaber, samt hvordan disse brugere vurderer årsrapportens værdi og rolle. Inddragelsen af brugerperspektivet er relevant i forhold til at give et mere nuanceret dokumentationsgrundlag, for at vurdere lempelsernes konsekvenser fra flere interessentvinkler.

3.6.1 Datakilder og metodiske forbehold

Til brug for gennemgangen tages udgangspunkt i Damvads rapport "*Brugen af årsrapporter for mindre virksomheder*" (2014). I den forbindelse bør en række forbehold fremhæves. Det er først og fremmest væsentligt at bemærke, at rapporten er udarbejdet i juni 2014, hvorfor konsekvenserne af den seneste lempelse af revisionspligten i 2012 kun i mindre omfang er sporbare. Desuden er datagrundlaget begrænset, da det kun dækker perioden fra indførelsen af lempelserne i 2012 (som trådte i kraft pr. 1. januar 2013) og frem til Damvads dataindsamling til brug for rapporten, hvilket må forventes at have fundet sted i foråret 2014⁴¹.

Publiceringstidspunktet for Damvad rapporten betyder også, at digitaliseringsdagsordenens betydning for brugerne ikke er medtaget i fuldt omfang i rapporten, da den digitale udvikling på daværende tidspunkt var på et helt andet stadie. Eksempelvis må man antage, at nogle af de primære brugere i dag har andre datakilder til rådighed, end de havde i foråret 2014, hvorfor årsrapportens betydning kan være ændret som konsekvens heraf.

⁴⁰ Copenhagen Economics har ikke som en del af deres analyse kvantificeret sådanne effekter på danske data.

⁴¹ Damvad rapporten specificerer ikke perioden, hvor dataindsamlingen har fundet sted.

Det bemærkes ligeledes, at der ikke er entydigt sammenfald mellem de selskaber i regnskabsklasse B, som denne rapport omhandler, og Damvads definition af "*små selskaber*", som illustreret herunder:

Tabel 3.6.1: Definition af små selskaber – Damvad versus gældende størrelsesgrænser

	Damvads definition af små selskaber	Størrelsesgrænser for fritagelse fra revisionspligten ⁴²
Omsætning	5-70 mio. kr.	8 mio. kr.
Antal ansatte	10-50 ansatte	12 heltidsbeskæftigede
Balancesum	<i>Ikke angivet</i>	4 mio. kr.

Endelig bør det nævnes, at lempelserne af revisionspligten ikke var det primære fokus for Damvads rapport, hvilket betyder, at konsekvenserne af lempelserne for brugerne ikke er direkte belyst. De kan dog umiddelbart udledes på mere indirekte vis fra rapporten.

3.6.2 Definition af primære brugere

I nærværende afsnit anvendes Damvads kategorisering af primære brugere, der afgrænses til *eksterne* brugere af selskabers årsrapporter og således ikke ser på interne brugere såsom ledelsen. Damvad identificerer fem overordnede brugergrupper bestående af:

1. **Kreditinstitutioner** (banker, kreditinstitutioner, kreditvurderings- og kreditoplysningsbureauer)
2. **Investorer** (private og professionelle investorer)
3. **Samarbejdspartnere** (kunder, samarbejdspartnere og leverandører)
4. **Analytikere** (analytikere og journalister)
5. **Myndigheder** (offentlige myndigheder)⁴³

De konkrete interessenter inden for kategorien "*myndigheder*" udspecificeres ikke nærmere. I lyset af nærværende analyses fokus kan Erhvervsstyrelsen, Sø- og Handelsretten, Skattemyndighederne, Justitsministeriet og SØIK ses som centrale brugere blandt offentlige myndigheder. I tillæg er Kuratorforeningen en vigtig partner til myndighedernes indsatser i tvangsopløsnings- og konkurssager.

3.6.3 Observationer

Reviderede årsregnskaber tillægges høj værdi

Ifølge Damvad vurderes årsrapporten at være den mest betydningsfulde kilde til information, når brugere skal vurdere små selskaber (jf. Damvads definition af små selskaber herover). På tværs af brugergrupperne tillægges selskabers årsrapporter stor værdi som troværdige og af høj kvalitet, og særligt de revisionspåtegnede årsrapporter tillægges autoritet og blåstemplingsværdi af brugerne. Ifølge Damvad fremhæver brugere især værdien af, at årsrapportens informationer er udarbejdet

⁴² Virksomheder kan fravælge revision, hvis de i to på hinanden følgende regnskabsår ikke overskrider to af de tre størrelsesgrænser.

⁴³ Kilde: Damvad, 2014. Brugen af årsrapporter for mindre virksomheder

på baggrund af ensartede og standardiserede formater, hvilket gør det muligt at sammenligne data på tværs af selskaber.

Årsregnskaber kan ikke stå alene som datagrundlag

Selvom Damvad fremhæver årsrapporten som den mest værdifulde informationskilde for brugere, er oplysningerne heri ifølge Damvad sjældent tilstrækkelige for at danne sig et komplet billede af et givet selskabs finansielle situation. Især avancerede brugere, f.eks. banker, kreditinstitutioner og investorer, indhenter supplerende viden via flere forskellige kanaler, der ikke omfatter reviderede regnskaber⁴⁴.

Resultatopgørelse tillægges højest værdi

Damvads analyse viser desuden, at årsrapportens resultatopgørelse, balancens specifikation af hovedposter, noter og de obligatoriske dele af ledelsesberetningen, anvendes ofte og tillægges høj værdi af brugere, der primært arbejder med årsrapporter fra små selskaber. En af de noteoplysninger, der tillægges stor betydning, er oplysninger om selskabets væsentligste aktiviteter. Samlet set tillægges resultatopgørelsen højest værdi af brugerne, mens ledelsespåtegningen vurderes at have middel eller lav værdi for brugerne.

3.7 Analyse VII: Sammenligning af internationale kriterier for fravalg af revision

For at underbygge redegørelsen af de danske kriterier for fravalg af revision vil følgende afsnit gennemgå og sammenligne en række internationale kriterier for fravalg af revision med udgangspunkt i reglerne i Tyskland, Storbritannien, Holland, Sverige, Norge og Finland. Desuden er kort foretaget en sammenligning af grænseværdier i en bredere EU-kontekst. Og der indgår en særskilt beskrivelse af anvendelsen af grænseværdier i Norge, hvilket adskiller sig lidt fra tilgangen i EU-landene, jf. rammerne i EU-direktivet.

3.7.1 Grundlag og omfang af sammenligningen

Den internationale sammenligning omfatter et antal fakta-baserede forhold, jf. spørgeramme sammensat af Erhvervsstyrelsen. Udvælgelsen af de seks omfattede lande er foretaget af Erhvervsstyrelsen, ud fra et ønske om en komparativ analyse af lande, der er forholdsvis sammenlignelige med Danmark i relation til de omgivelser og "miljø", der er tilknyttet drift og setup for myndighedskontrol af mindre selskaber⁴⁵. Sammenligningen har generelt en kvalitativ karakter.

Der er afdækket oplysninger om konkrete grænseværdier for anvendelse af lempelsen i de respektive lande, hvilke typer selskaber der er omfattet af lempelsesmuligheden, hvornår den nuværende ordning er indført, og om der har været en tilpasning i grænseværdierne. Dertil kommer en vurdering af, hvor mange selskaber der ligger inden for kategorien mht. mulighed for

⁴⁴ Dette omfatter personlig kontakt med virksomhedsledelsen, oplysninger fra RKI, erfaringer fra samarbejdspartnere, kreditforsikringsoplysninger mv. Kilde: Damvad, 2014. Brugen af årsrapporter for mindre virksomheder

⁴⁵ Dog er setup for myndighedskontrol i nogen grad varierende i Tyskland og Storbritannien, sammenlignet med de øvrige medtagne lande.

fritagelse ifølge de fastlagte grænseværdier, og hvor stor en procentdel af disse selskaber, der faktisk gør brug af lempelsesmuligheden. Endvidere er det forsøgt belyst, om anvendelsen af lempelsen har resulteret i vanskeligheder for selskaberne i forhold til at opnå kreditter og finansieringsmuligheder.

Endelig er det belyst, hvorvidt myndighederne er organisatorisk opdelt i forhold til varetagelse af modtagelse og kontrol af moms-/skatteregnskaber versus års-/selskabsregnskaber. Dette vurderedes ved sammensætningen af spørgerammen at være en relevant sondring i forhold til den praktiske udførelse af henholdsvis skatte- og regnskabskontroller. I relation hertil er det også undersøgt, hvorvidt udførelsen af regnskabskontroller foretages helt eller delvist digitalt.

3.7.2 Metode og afgrænsning

Udførelsen af den internationale sammenligning inddrager hvor muligt informationer fra Erhvervsstyrelsens tidligere gennemførte analyse fra 2015 omkring erfaringer med lempelse af revisionspligt i Storbritannien, Tyskland og Holland⁴⁶. Denne sammenstilling indeholder således visse sammenfaldende aspekter, og hvor udvalgte resultater derfor er genanvendt. Anvendte data er så vidt muligt eftertjekket for aktualitet. Metodemæssigt er søgt indhentet de ønskede oplysninger via kontakt til de nationale myndigheder, anvendelse af eget globale netværk, samt udførelse af desk research.

Desuden er sammenligningen afgrænset ift. at berøre aspekter i relation til skatte- og momsområdet, da det ikke har været muligt for den danske skatteforvaltning at formidle de nødvendige kontakter til tilsvarende myndighedsrepræsentanter i de seks omfattede lande. Sammenstillingen omfatter derfor kun meget få oplysninger relateret til myndighedsudøvelsen på skatteområdet, og oplysninger herom er i givet fald formidlet af myndighedsrepræsentanter uden for de respektive skatte ressortområder.

Helt overordnet for denne internationale sammenligning gælder det, at der er en stor kompleksitet forbundet med sådanne komparative analyser, da alle lande har forskelligartede definitioner af selskabstyper, detaljering af myndighedsstruktur, centralt/decentralt organisatorisk setup, etc. Man skal derfor være varsom med én til én sammenligninger, især vedrørende de data, der er baseret på skøn frem for fakta.

3.7.3 Sammenligning af rammebetingelser

I nedenstående tabel 3.7.1 kan ses en oversigt over de væsentligste indsamlede data. Der henvises til bilagsrapportens bilag 2 for en mere detaljeret version af oversigten, og hvor datakilder tillige er angivet og kommenteret.

3.7.4 Grænseværdier for mulighed for lempelse

I relation til grænseværdier for mulighed for lempelse af revisionspligt ligger størrelsesgrænserne i de nordiske lande generelt i den lave ende sammenlignet med mange andre EU-lande, jf. også delafsnit 3.7.6. Sammenlignet med de resterende lande i indeværende sammenligning - Storbritannien, Tyskland og Holland - ligger Danmarks grænseværdier lavt, og dermed med en

⁴⁶ Kilde: EY, 2015. Erhvervsstyrelsen, analyse af erfaringer med lempelse af revisionspligt i UK, Tyskland og Holland.

mindre procentdel selskaber inden for kategorien, hvor fritagelse er mulig. Tyskland og Holland har indført grænseværdier, der matcher den øverste ramme fastlagt via EU's direktiv, og dermed en så stor som mulig procent af selskaber med mulighed for lempelse. Storbritanniens værdier er også relativt højt sat, men dog lidt under det maksimale niveau.

Det bemærkes her, at selskaber i Norge kun kan fritages for revision, hvis man ikke overstiger alle tre grænseværdier, hvor man i Danmark og de øvrige EU-lande kan fritages ved opfyldelse af at ligge under to af tre grænseværdier over en 2-årig periode (jf. også delafsnit 3.7.7 nedenfor).

Grundet de højere grænseværdier i henholdsvis Storbritannien, Tyskland og Holland, ses i disse lande i praksis, at andelen af selskaber med lempelsesmulighed ligger mellem 97-99 pct.

I de nordiske lande skønnes mellem 70-90 pct. af selskaberne inden for det relevante segment at være omfattet af lempelsesmulighed. De procentvise udsving kan – ud over forskellene i de fastsatte grænseværdier - i et vist omfang tilskrives, at der er variationer i, hvordan man har defineret de omfattede selskabssegmenter.

Der tegner sig tillige et meget ensartet billede, når man kigger på skøn for andelen af selskaber, der gør brug af lempelsen i de enkelte lande. Igen ligger Danmark på niveau med Norge og Sverige inden for et 60-65 pct. interval. Tilsvarende gør en større andel af de omfattede selskaber i Storbritannien, Holland og Tyskland brug af lempelsesmuligheden.

Der er en relativt stor spredning mht. hvornår de enkelte lande har indført den nuværende ordning. Sverige og Finland er de eneste lande, der ikke har tilpasset grænseværdierne siden den oprindelige indførelse.

Derudover er det væsentligt at nævne, at der blandt de nordiske lande pågår debat om netop lempelsen for revision og tilpasning af grænseværdier.

I Finland har man for nyligt udarbejdet forslag om at øge grænseværdierne for mulighed for lempelse, således at de fremadrettet vil bestå af en balancesum på 2,6 mio. DKK, en nettoomsætning på 5,2 mio. DKK og 10 ansatte. Forslaget er dog endnu ikke godkendt af Regeringen⁴⁷.

I Sverige har der i 2017/2018 været debat omkring genindførelse af revisionspligt for alle selskaber, dvs. grænseværdier på 0. Baggrunden herfor var en undersøgelse af effekter af revisionspligt lempelsen foretaget af den svenske Rigsrevision⁴⁸, og hvor man som resultat anbefalede at trække lempelsen tilbage. Rigsrevisionens undersøgelse blev dog fulgt op af en ny analyse fra brancheorganisationen Svensk Handel (HUI)⁴⁹, og hvor analysens resultater modsagde konklusionerne fra Rigsrevisionen. I forlængelse heraf er det også relevant at bemærke, at de svenske myndigheder sammenlignet med Danmark ikke har samme mulighed for anvendelse af digitale kontroller af data. Debatten i Sverige mundede samlet set ud i, at man valgte at fastholde de nuværende grænseværdier for revisionspligt. I relation til anvendelse af metodemæssig tilgang

⁴⁷ Kilde: Työ- ja elinkeinoministeriö, 2018.

⁴⁸ Kilde: RIR, 2017. Riksrevisionen: Avskaffandet av revisionsplikten för små aktiebolag – en reform som kostar mer än den smakar.

⁴⁹ Kilde: HUI working paper series, 2018 "Free to choose: Do voluntary audit reforms increase employment growth?"

til sådanne undersøgelser henvises endvidere til evaluering af årsregnskaber i perioden 2012-2017, som gennemført som en del af nærværende revisionspligtig undersøgelse, jf. delafsnit 3.1.

Tabel 3.7.1: Sammenligning af rammebetingelser i udvalgte lande

Spørgsmål	Danmark Fakta	Storbritannien Fakta	Tyskland Fakta	Holland Fakta	Sverige Fakta	Norge Fakta	Finland Fakta	EU direktiv Fakta
Hvad er grænserne for hvornår der er revisionspligt i de forskellige lande?	-	-	-	-	-	-	-	-
1								
- Balancesum (mDKK)	4	33	45	45	1,2	18,6	0,7	45
- Nettoomsætning (mDKK)	8	66	90	90	2,2	4,6	1,5	90
- Ansatte (antal)	12	50	50	50	3	10	3	50
2								
Hvor mange selskaber ligger der i denne kategori? (Skønsmæssigt)	90%	99%	97%	98%	70%	73%	80%	-
3								
Hvilke virksomhedssegmenter er omfattet af fritagelse af revisionspligten?	Regnskabsklasse B virksomheder	Små og mellemstore virksomheder, visse virksomheder kan ikke fritages	Små virksomheder og andre virksomheder hvor følgende faktorer opfyldes; aktionær godkendelse, moderselskab har garanteret at overtage tab/finansiere kommende år, virksomheden konsolideres i moderselskabets koncernregnskab	Mikro- og små virksomheder	Små virksomheder med begrænset hæftelse og under bestemte forhold handelsvirksomheder og non-profit organisationer	Små virksomheder med begrænset hæftelse. Nogle brancher er ikke inkluderet f.eks. advokater, revisorer og ejendomsmæglere	I udgangspunktet alle virksomheder som møder tærskelværdierne	-
4								
Hvor mange virksomheder vælger at gøre brug af lempelsesmuligheden? (Skønsmæssigt)	65%	80%	Størstedelen	98%	60%	52%	75%	-
5								
Hvilket år blev den nuværende ordning indført?	2012	2008	2009	2013	2010	2011	2007	-
6								
Har der været tilpasning i grænseværdierne?	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	-
7								
Hvor stor en andel i % af de omfattede virksomheder, har sværere ved at skaffe kredit eller låne penge?	60%	Vurderes ikke at have nogen effekt	Ingen officielle data tilgængelige	Ingen officielle data tilgængelige	Ingen officielle data tilgængelige	Umiddelbart er der ingen negativ effekt vedrørende finansiering ved ikke at være auditeret	Ingen officielle data tilgængelige	-
8								
Er der organisatorisk opdeling mellem myndigheders håndtering af moms-/skatteregnskaber og års-/selskabsregnskaber?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-
9								
Rapporterer virksomhederne årsregnskaber digitalt til myndighederne?	Ja, 100% digitaliseret modtagelse (XBRL)	Stort set alle virksomheder, inkl. små virksomheder skal indrapportere årsrapporter i papirversion til Companies House. Andre virksomheder kan rapportere online.	Siden 2010 har det været obligatorisk for virksomheder at rapportere elektronisk (XBRL)	Mikro og små virksomheder er forpligtet til at rapportere digitalt (XBRL) fra 2016	Siden marts 2018 har det været muligt at indberette elektronisk	Siden 2015 har det været obligatorisk for virksomheder at rapportere digitalt	Årsrapporter modtages i pdf-format fra skattemyndighederne	-
10								
Bliver der foretaget compliance gennemgang eller anden regnskabskontrol?	Ja, der udføres compliance kontrol på formelle data	Ja, der udføres compliance kontrol på formelle data	Ikke oplyst	Nej	Ja, der udføres compliance kontrol på formelle data	Ja, der udføres compliance kontrol på formelle data	Nej	-
11								
Er regnskabskontroller digitaliseret (helt eller gradvist), og i givet fald hvornår?	Der udføres udelukkende digital kontrol på formel data og stikprøver ud fra temaer, indsatsområder og ud fra en risikovurdering, som kontrolleres manuelt. Indført i 2012.	Regnskaber indsendt digitalt bliver kontrolleret for generelle fejl (validitetstjek)	Ikke oplyst	Ikke oplyst	Der udføres manuelle kontroller, bl.a. mht. om formelt indhold er tilstede. Indført i 1995	Der udføres både manuel og delvis digital kontrol. Indført i 2011. Se evt. ovenstående spørgsmål.	Nej	-

Note: Se bilagsrapportens bilag 2 for uddybende kommentarer til tabellen samt tilknyttede kildeangivelser

3.7.5 Sammenligning af landes tilgang til (digitale) kontroller

Danmark, Storbritannien, Sverige og Norge udfører compliance kontrol på de modtagne årsregnskaber, mens der i Finland udelukkende foretages kontroller hos skattemyndighederne. I Holland foretages ingen decideret compliance kontrol, jf. den gældende lovgivning (se også uddybende herom i bilagsrapporten).

Danmark, Tyskland og Holland har digital rapportering (XBRL)⁵⁰ på årsrapporter. I Sverige og Norge er det muligt at indberette digitalt (ikke XBRL), mens der i Finland kan indberettes digitalt til skattemyndighederne, og hvor data herefter videresendes i pdf-format til den finske pendant til Erhvervsstyrelsen. Storbritannien arbejder på nuværende tidspunkt på at indføre digital rapportering, i første omgang målrettet skatteoplysninger.

Danmark og Norge anvender delvise digitale kontroller af modtagne data, hvilket er indført i henholdsvis 2013 og 2011. I Sverige udføres udelukkende manuelle kontroller af de modtagne årsrapporter. Og i Finland foretages udelukkende kontroller af data hos skattemyndighederne⁵¹. Det har ikke været muligt at indsamle oplysninger om, hvorvidt Tyskland og Holland er påbegyndt anvendelse af digitale kontroller på baggrund af de modtagne digitale indberetninger via XBRL.

Der er beskrevet nærmere omkring formål og muligheder forbundet med myndighedernes modtagelse af digitale regnskabsdata i delafsnit 4.3.

3.7.6 Sammenligning af grænseværdier i et bredere EU perspektiv

Som supplerende datasæt til ovenstående internationale sammenligning har *Accountancy Europe* (Den Europæiske Revisororganisation) i 2016 offentliggjort en tilsvarende oversigt over størrelsesgrænserne for revisionspligt i EU landene⁵². I henhold til undersøgelsen har 23 EU-lande umiddelbart fastsat højere størrelsesgrænser end Danmark, mens tre EU-lande (Sverige, Finland og Malta) har fastsat lavere, mere strikse størrelsesgrænser. Endelig har Ungarn fastsat en lavere størrelsesmæssig omsætningsgrænse end Danmark, men til gengæld en højere grænse for antal medarbejdere.

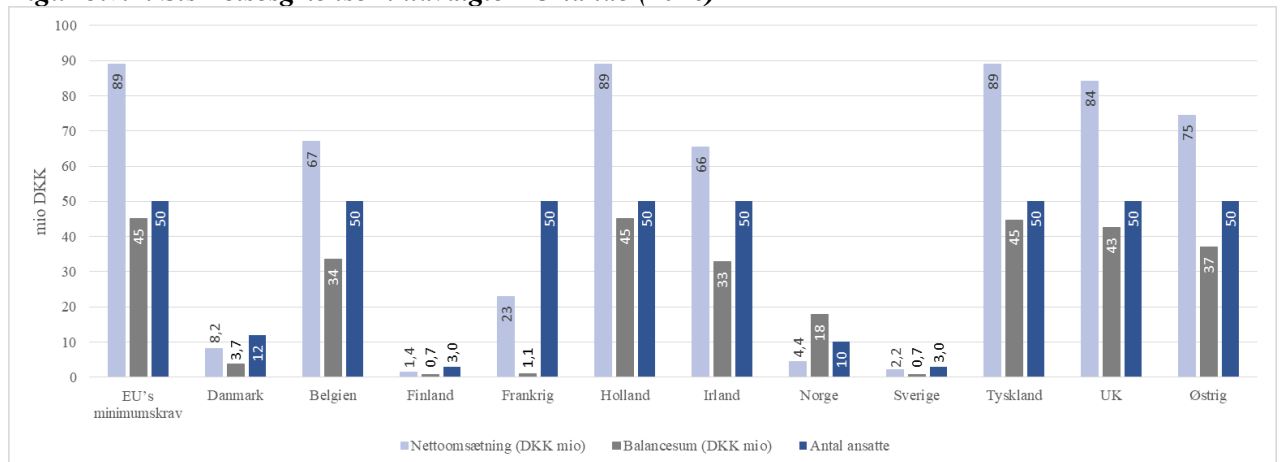
En sammenligning af grænseværdier i en række af de EU-lande, som Danmark ofte holdes op mod er gengivet i nedenstående figur.

⁵⁰ XBRL står for eXtensible Business Reporting Language, som er det internationale digitale sprog for kommunikation af finansielle data. Kilde: FSR, 2018 "Hvad er XBRL".

⁵¹ Det har ikke været muligt for analyseteamet at få indhentet kontaktoplysninger hos skattemyndighederne i Finland, hvorfor det ikke vides om deres regnskabskontrol foretages helt eller delvist digitalt.

⁵² Kilde: Federation of European accountants, 2016. Audit exemption thresholds in Europe.

Figur 3.7.1: Størrelsesgrænser i udvalgte EU-lande (2016)

Kilde: Accountancy Europe, 2016

3.7.7 Sammenligning med norske kriterier

Som beskrevet i ovenstående gennemgang af internationale kriterier anvendes den danske model for fritagelse for revisionspligt også i de øvrige EU-lande, uanset i hvilken udstrækning regnskabsdirektivets størrelsesgrænser udnyttes. Dvs. selskaber, der ikke overskrider to af tre størrelsesgrænser er fritaget, og balancesummen sættes oftest til halvdelen af nettoomsætningen. I følgende afsnit gennemgås reglerne i Norge i større detaljer, idet Norges position som ikke-EU-medlemsland giver landet andre typer af muligheder for revisionsfritagelse.

I Norge anvendes samme tre kriterier (balancesum, nettoomsætning og antal ansatte) ved fritagelse for revisionspligt for små selskaber. Efter norske regler er det imidlertid en betingelse for fritagelse, at selskabet opfylder alle tre betingelser.

De norske størrelsesgrænser er:

1. Nettoomsætning på 6 mio. NOK (ca. 4,7 mio. kr.)
2. En balancesum på 23 mio. NOK (ca. 18 mio. kr.), og
3. Gennemsnitligt antal ansatte på 10.

Baggrund for den norske model

Den norske model blev fastlagt i forbindelse med vedtagelse af lempelse af revisionspligten for små selskaber i 2011⁵³. Lovforslaget var baseret på en rapport fra et udvalg, som skulle se på revisionspligten for små selskaber⁵⁴. Udvalget drøftede i rapporten kriterier og tærskelværdier for de selskaber, der eventuelt skulle fritages for revisionspligt. Det var imidlertid udvalgets opfattelse, at driftsindtægter, balancesum og antal ansatte/årsværk bedst gav udtryk for et selskabs økonomiske størrelse.

⁵³ Prop. 51 L (2010-2011) – Endringer i revisorloven og enkelte andre lover (unntak fra revisionsjonsplikt for små aksjeselskaper).

⁵⁴ Kilde: NOU 2008: 12 – Revisjonsplikten for små foretak.

Efter udvalgets opfattelse burde undtagelsen fra revisionspligt for små aktieselskaber som udgangspunkt omfatte selskaber med driftsindtægter under 5 mio. NOK. Udvalget gav imidlertid samtidig udtryk for, at

”Utvalget antar likevel at det kan forekomme aksjeselskaper med driftsinntekter under fem millioner kroner som ikke bør omfattes av et eventuelt unntak fra revisjonsplikten for små aksjeselskaper. Det kan forekomme aksjeselskaper med meget høy balansesum, samtidig som virksomheten har lavere driftsinntekter enn fem millioner kroner. Med balansesum i en slik størrelsesorden vil regnskapsbrukerne – andre forhold konstant – ha større behov for kontroll med regnskapsavleggelsen enn om balansesummen er liten. Utvalget foreslår derfor at vilkåret knyttet til driftsinntekter bør suppleres med et krav om at balansen ikke må overstige 20 millioner kroner. Som en ytterligere sikkerhetsventil tilrår utvalget at aksjeselskaper med et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 10 årsverk, ikke unntas fra revisjonsplikt.”

Udvalgets forslag, hvorefter alle tre kriterier skal være opfyldt, blev således fulgt ved vedtagelsen af fritagelse for revisionspligt for små aktieselskaber.

I Norge blev således størrelsen af balancesummen i sig selv anset som et kriterie for fritagelse for revisionspligt.

Undersøgelse af norske kriteriers anvendelse i dansk kontekst

Til brug for en sammenligning med de norske kriterier er søgt undersøgt størrelsen af balancesummen i de danske selskaber, der er fritaget for revisionspligt. Der foreligger imidlertid ikke tilstrækkelig samlet regnskabsinformation til for alle selskaber at kunne opgøre, hvor mange der er fritaget for revisionspligt, og som samtidig har en balancesum der overstiger 4 mio. kr. Der foreligger imidlertid tilstrækkelig regnskabsinformation om ca. 93.000 af de 214.000 selskaber, der estimeres at være fritaget for revisionspligt⁵⁵.

Tabel 3.7.2 viser, hvor mange af de danske selskaber, hvor der foreligger regnskabsinformation, der har en balancesum, der overstiger forskellige størrelsesgrænser.

Tabel 3.7.2: Selskaber fritaget for revisionspligt fordelt på størrelsen af balancesummen, 2016

Balancesum	Selskaber	
	Antal	Andel (pct.)
> 4 mio. kr.	15.000	16
> 10 mio. kr.	6.400	7
> 20 mio. kr.	3.400	4
> 25 mio. kr.	2.800	3
> 35 mio. kr.	1.900	2

Note: Opgørelsen indeholder A/S, ApS og IVS med mere end 0,5 ÅV. Opgørelsen er opgjort over et år frem for på to på hinanden følgende regnskabsår. Kilde: Danmarks Statistik og Erhvervsstyrelsens indberetningsløsning.

⁵⁵ Danmarks Statistiks firmastatistik indeholder kun data på selskaber med reel erhvervsaktivitet, dvs. som mindst præsterer en arbejdsindsats svarende til 0,5 årsværk. For selskaber under denne grænseværdi indsamles der ikke regnskabsdata. I 2016 vurderes det af Danmarks Statistik, at ca. 45 pct. af alle aktive A/S, ApS og IVS ligger over denne grænseværdi.

Det fremgår af tabellen, at kun ca. 4 pct. af selskaberne har en balancesum, der overstiger 20 mio. kr.

Af de selskaber, hvor der ikke foreligger regnskabsinformation, er ca. 26 pct. (ca. 38.000 selskaber) registreret med en branchekode som holdingselskab⁵⁶. Det må – i lighed med de selskaber, hvor der foreligger regnskabsinformation - antages, at en række af disse selskaber har en balancesum, der overstiger 4 mio. kr.

Tabel 3.7.3 viser antallet af selskaber, hvor der foreligger regnskabsinformation, der ved forskellige størrelser af balancesummen yderligere ville blive omfattet af revisionspligt i Danmark, såfremt der alternativt anvendes den norske model, dvs. hvor alle 3 kriterier skal være opfyldt.

Tabel 3.7.3: Selskaber fritaget for revisionspligt, der overstiger mindst én af størrelsesgrænserne, 2016

Netto-omsætning	Størrelsesgrænser		Selskaber der overskrider mindst én af størrelsesgrænserne	
	Antal ansatte	Balancesum	Antal	Andel (pct)
8 mio. kr.	12	4 mio. kr.	18.600	20
8 mio. kr.	12	10 mio. kr.	10.400	11
8 mio. kr.	12	20 mio. kr.	7.400	8
8 mio. kr.	12	25 mio. kr.	6.700	7
8 mio. kr.	12	35 mio. kr.	5.800	6

Note: A/S, ApS og IVS med mere end 0,5 ÅV. Opgørelsen er opgjort over et år frem for på to på hinanden følgende regnskabsår.

Kilde: Danmarks Statistik og Erhvervsstyrelsens indberetningsløsning

Det fremgår af tabellen, at ca. 8 pct. af de fritagne selskaber i Danmark ville blive omfattet af revisionspligt, hvis der blev anvendt den norske model og balancesummen blev fastsat til 20 mio. kr. (ca. 23 mio. NOK). Hertil skal tillægges et antal af de selskaber, hvor der ikke foreligger regnskabsinformation.

⁵⁶ Branchekoderne: 642010, 642020, 642023.

4. Digital myndighedskontrol

I dette kapitel gennemgås de kontroller, der er tilknyttet processer for selskabsregistrering, de løbende kontrolmuligheder, samt muligheder for anvendelse af forebyggende kontroller. Der skeles i denne sammenhæng mellem indsats og rammer hos henholdsvis Erhvervsstyrelsen og hos skatteforvaltningen. Desuden beskrives Erhvervsstyrelsens rammer for og erfaringer med anvendelse af digitale modtagekontroller.

4.1 Selskabsregistreringer og forebyggende kontroller

Erhvervsstyrelsen er ”første forsvarslinje” mod selskaber, som agter at begå svig med moms og afgifter. Men andre forkerte aktiviteter standses også, da der er et anerkendt sammenhæng mellem på den ene side fejl og svig vedrørende skatter og afgifter, og på den anden side fejl i regnskaber, selskabsregistrering, hvidvask, etc.

Ved selskabsregistrering og -ændringer vurderer og reagerer Erhvervsstyrelsens systemer for at imødegå svig og fejl. Reaktionen er både ved at registreringsnægte stiftelse eller ændringer, at udtage registreringer til manuel kontrol eller at videregive informationer til skatteforvaltningen til brug for afgørelser om f.eks. moms- eller afgiftsregistrering. Tilsvarende kan Erhvervsstyrelsen videregive informationer til andre kontrolområder i staten.

Registreringskontrollen blev styrket med regeringens skattekontrolpakke fra november 2017 – ”Aftale om styrket kontrol og vejledning” – som derudover har følgende initiativer, der skal imødegå fejl og svig:

1. Et fælles risikobillede: Øget vidensdeling om svigtrends for at etablere et fælles risikobillede på tværs af de relevante myndigheder
2. Nyt operativt kontrolsamarbejde: Samarbejde på tværs af myndigheder om konkrete indsatser mod svindel og svigtrends.

Formålet er helt overordnet, at kontrolindsatsen skal intensiveres, hvor den har størst effekt, og uden at regelrette selskaber pålægges byrder.

4.1.1 Digitale selskabsregistreringer og imødegåelse af svindel

Registrering af selskaber, der som udgangspunkt skal aflægge årsrapport efter årsregnskabsloven, sker i Erhvervsstyrelsens selvbetjeningsløsning på www.virk.dk for selskaber mv. Selvbetjeningsløsningen er opbygget ift. at håndtere både stiftelse af selskaber samt senere ændringer i de registrerede oplysninger.

Digitalisering af selskabsregistreringer har ledt til effektiviseringer og færre administrative byrder, f.eks. gennem straksregistreringer, og selvbetjeningsløsningen er dermed med til at gøre det nemt at drive selskab i Danmark. Men Danmark oplever – i lighed med andre lande – økonomisk kriminalitet og svindel rettet mod offentlige myndigheder. Digitalisering har gjort det nemmere at begå svindel, da selskabsregistreringer af eksempelvis stiftelser registreres straks, og registreringens lovlighed som udgangspunkt ikke efterprøves forud for en registrering. Når først

selskabet har fået et CVR-nummer, eller registreringen er offentliggjort, kan selskabet udnyttes til økonomisk kriminalitet.

Kontrol i forbindelse med selskabsregistreringen er derfor den første ”forsvarslinje” mod organiserede svindlere. Som led i *Aftale om styrket kontrol og vejledning*⁵⁷ arbejder Erhvervsstyrelsen på udvikling af digitale kontroller ved selskabsregistreringen, bl.a. gennem machine learning. Ud fra en risikofaktor fundet ved de digitale kontroller kan lovligheden af en selskabsregistrering herefter efterprøves ved en manuel kontrol, inden registreringen offentliggøres.

4.1.2 Automatisk validering af oplysninger og dokumentationskrav

Selvbetjeningsløsningen for selskaber mv. indeholder en række valideringer af de oplysninger, som indtastes i forbindelse med stiftelsen af selskaber, eller ved de efterfølgende ændringer. Validering af de indtastede oplysninger sikrer, at den relevante lovgivning overholdes i forbindelse med indtastningen. F.eks. er det ikke muligt at stifte et anpartsselskab uden at indtaste en minimumskapital på 50.000 kr., ligesom det ikke er muligt at gennemføre en stiftelse uden at registrere ejerforhold. Tilsvarende er det ikke muligt at registrere en revisor eller revisionsvirksomhed for selskabet, hvis denne ikke er godkendt i henhold til revisorloven. Ud over valideringerne, som er hårde regler i selvbetjeningsløsningen (hvilket betyder, at registreringen ikke kan gennemføres), indeholder selvbetjeningsløsningen adviseringer, som gør anmelder (personen der foretager registreringen) opmærksom på, at der kan være fejl i det, der forsøges registreret, eller som beder anmelder bekræfte, at anmelder eller selskabet har rettigheder til at foretage det, der registreres.

Selvbetjeningsløsningen indeholder derudover krav til dokumentation, der afspejler den registrering, der ønskes foretaget. F.eks. er der krav om stiftelsesdokument og vedtægter i forbindelse med en stiftelse. Det betyder, at anmelder ikke kan gennemføre registreringen uden at vedhæfte de påkrævede dokumenter.

4.1.3 Registreringskontrol og efterfølgende kontrol

En anmeldt sag kan enten afgøres af Erhvervsstyrelsen ved en digital straksafgørelse, hvorefter det anmeldte forhold straksregistreres i Erhvervsstyrelsens it-system. Alternativt udtages sagen til manuel sagsbehandling, så de anmeldte forhold og dokumentationen herfor kontrolleres af en sagsbehandler forud for registreringens gennemførelse. Det er Erhvervsstyrelsen, der beslutter, hvorvidt en sag skal udtages til manuel sagsbehandling, jf. anmeldelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Der udtages sager til manuel kontrol på baggrund af sagstypen, i tilfælde hvor det er fundet nødvendigt, at Erhvervsstyrelsen gennemgår de anmeldte forhold og dokumenter, inden den pågældende type af sag kan registreres. F.eks. ved genoptagelse af et selskab, der har været under tvangsopløsning.

Derudover har Erhvervsstyrelsen en selskabsretlig registreringskontrol, som ikke sker på baggrund af sagstypen, men kan ske på baggrund af dokumentation, anmeldte forhold, mv., hvor styrelsen

ud fra en risikovurdering har fundet det nødvendigt at kontrollere det pågældende forhold, inden der sker offentliggørelse på CVR. F.eks. kontrollerer Erhvervsstyrelsen alle stiftelser og omdannelser af kapitalselskaber, hvor der er benyttet en ledelseserklæring efter selskabslovens § 38 som dokumentation for kapitalen. Det skyldes, at Erhvervsstyrelsen via efterfølgende kontroller har fundet, at der er en stor risiko for, at erklæringerne afgivet efter § 38 er fejlbehæftede.

Som ovenfor skrevet arbejder Erhvervsstyrelsen som led i *Aftale om styrket kontrol og vejledning* på en yderligere registreringskontrol ved selskabsregistrering, med henblik på at nedbringe moms- og skattesvindel. Det sker konkret ved udvikling af machine learning til digitale udsøgninger af selskaber, som formodes at være oprettet med henblik på skatteunddragelse eller anden svindel. Machine learning modellerne skal implementeres i Erhvervsstyrelsens selvbetjeningsløsning, således at der sker en automatisk kontrol af de oplysninger, som en anmelder indberetter i løsningen, inden der sker registrering. Modellen afgør således, hvorvidt der skal foretages en manuel kontrol af de indberettede forhold, eller der kan ske straksregistrering. Hermed kan Erhvervsstyrelsen eksempelvis foretage en kontrol af registreringen af en stiftelse af et selskab, inden selskabet har fået et CVR-nummer, og således få mulighed for at stoppe selskabet, inden det kan bruges til svindel.

Ved efterfølgende kontrol foretages kontrol af allerede registrerede forhold. Erhvervsstyrelsen kan i indtil tre år efter registreringstidspunktet stille krav om, at der indsendes bevis for, at registreringen eller anmeldelsen er lovligt foretaget. Eksempelvis kan Erhvervsstyrelsen anmode om dokumentation for beslutningen om vedtagelsen af en ændring i et selskabs vedtægter, eller dokumentation for kapitalens tilstedeværelse i forbindelse med stiftelsen af et kapitalselskab.

4.1.4 Anmelderansvar og politianmeldelse

Den person, der foretager en registrering i Erhvervsstyrelsens selvbetjeningsløsning (anmelder), indestår for, at registreringen eller anmeldelsen er lovligt foretaget, herunder at der foreligger behørig fuldmagt, og at dokumentationen i forbindelse med indberetningen, registreringen eller anmeldelsen er gyldig, jf. selskabslovens § 15, stk. 2, og anmeldelsesbekendtgørelsens § 8, stk. 1.

Såfremt der foreligger indikationer på, at der er tale om en bevidst falsk registrering, vil styrelsen anmelde personen til politiet for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om afgivelse af urigtige oplysninger til en offentlig myndighed. Samtidigt vil styrelsen spærre personens mulighed for at lave straksregistreringer via styrelsens it-system. Det betyder, at indberetninger foretaget af den pågældende person fremadrettet vil blive udtaget til manuel kontrol, inden registreringen eventuelt gennemføres.

4.1.5 Rammer for skatteforvaltningens kontrol af virksomheder

Skatteforvaltningen har ligesom Erhvervsstyrelsen en lang række muligheder for at kontrollere virksomheders aktivitet og sanktionere de virksomheder, der ikke lever op til de gældende regelsæt. Det gælder eksempelvis både registreringskontrol, udbetalingskontrol og efterkontrol. Herunder beskrives enkelte af de værktøjer, skatteforvaltningen har til rådighed⁵⁸.

⁵⁸ Kilder: Erhvervsstyrelsen, 2018. *Analyse af iværksætterselskaber*. September 2018, SKAT, 2017. *Virksomhedernes efterlevelse af skattereglerne – indkomståret 2014*. December 2017

Forebyggende restancearbejde for nye virksomheder

Når nye virksomheder anmoder om registrering hos Skatteforvaltningen (f.eks. momsregistrering, lønsumsafgift, A-skat eller punktafgift), udføres der en kontrol, eller – mere præcist – forebyggende restancearbejde ved selve anmodningen om registrering efter skatte- og afgiftslovgivningen. Det gør Skatteforvaltningen for at forebygge en potentiel opbygning af restancer i virksomhederne. Hvis en virksomhed, der anmoder om en registrering hos Skatteforvaltningen, er blevet visiteret til kontrol, har Skatteforvaltningen tre instrumenter, der samlet bliver betegnet som ”Trip, trap, træsko”.

Ved ”trip” forstås, at en virksomhed, som betingelse for at blive registreret hos Skatteforvaltningen, kan blive pålagt forkortet afregning med f.eks. moms, hvilket vil sige, at virksomheden skal angive og betale moms månedsvist. Ved ”trap” forstås, at en virksomhed som betingelse for at blive registreret hos Skatteforvaltningen kan blive pålagt at stille betryggende sikkerhed for nye restancer, der er vurderet at være risiko for at kunne opstå i den pågældende virksomhed. Og ved ”træsko” forstås, at en virksomhed, der ikke stiller den krævede sikkerhed, bliver nægtet registrering efter skatte- og afgiftslovgivningen⁵⁹.

Udvælgelse af virksomheder til forebyggende restancearbejde sker i første omgang udelukkende på baggrund af en maskinel visitering af registrerede fordringer registreret under inddrivelse hos Skatteforvaltningen, hvor deltagende personer (ejer, direktøren, direktionsmedlemmer mv.) i de nye virksomheder undersøges. Hvis deltagende personer tidligere har påført staten et tab eller har aktuel usikret gæld fra en anden virksomhed på over 50.000 kr., bliver virksomheden automatisk visiteret til forebyggende restancearbejde. Stråmandsvirksomheder søges i processen ligeledes identificeret manuelt, således, at en sanktion kan gennemføres over for den, der reelt leder virksomheden (bagmanden), såfremt der er grundlag derfor. Hver sag behandles derefter manuelt. Det objektive/maskinelle grundlag for mulig sanktion kvalitetssikres, og ud fra en subjektiv vurdering afgøres det, om der er begrundet risiko for, at staten vil lide tab ved at lade virksomheden registrere. Såfremt det vurderes sandsynligt, pålægges virksomheden en af sanktionerne i ”Trip, trap, træsko”⁶⁰.

I tabel 4.1 nedenfor ses antallet af sanktioner, som Skatteforvaltningen har pålagt virksomheder i registreringsfasen, samt antallet af virksomheder, der søger om at blive momsregistreret. Det ses af tabellen, at der er en markant stigning i antallet af sanktioner fra 1.185 i 2014 til 3.200 i 2016. Stigningen skyldes dels, at Skatteforvaltningen har rekrutteret flere ressourcer på området for forebyggelse af restancer, dels indførelsen af EFI i 2013, som efterfølgende har medført manglende inddrivelse af erhvervsrestancer. Den manglende inddrivelse har medført flere skyldnere blandt virksomheder, hvilket giver grundlag for at lave flere sanktioner, når disses ejere eller direktører mv. anmoder om registrering af en ny virksomhed.

⁵⁹ Kilde: <http://skat.dk/skat.aspx?oid=2060377>

⁶⁰ Ud over de tre nævnte sanktioner kan negativ moms tilbageholdes i et år, og toldkredit kan nægtes i forbindelse med importørregistreringsanmodning. Disse sanktioner er ikke medtaget i statistikken.

Tabel 4.1: Antal "Trip, trap, træsko" sanktioner og nye momsregistreringer fordelt på udvalgte virksomhedsformer, 2014-2017

År	Iværksætterselskab	Anpartsselskab	(Enkeltmandsvirksomhed)
Antal sanktioner			
2014	115	421	649
2015	465	794	830
2016	737	1.273	1.240
2017	764	1.251	1.185
Antal nye momsregistreringer			
2014	2.706	12.353	30.278
2015	4.487	12.064	27.853
2016	5.637	12.566	28.227
2017	6.227	12.844	27.394

Note: Grupperingen "Enkeltmandsvirksomhed" indeholder I/S og øvrige, men næsten udelukkende enkeltmandsvirksomheder. Antallet af nye momsregistreringer ændrer sig løbende på grund af bagudrettede momsregistreringer. Der ses en markant stigning i antallet af sanktioner fra 2014-2016. Forklaringen skal formentlig findes i et stigende antal skyldnere hos Skatteforvaltningen, bl.a. som følge af nedlukningen af den automatiserede inddrivelse via EFI/DMI i 2015, samtidig med en opprioritering af medarbejdere på det forebyggende restancearbejde i Skatteforvaltningen.

Kilde: Særkørsel fra Skatteforvaltningen for Erhvervsstyrelsen, 2018

Identifikation af potentielle svigvirksomheder

Ud over skatteforvaltningens forebyggende restancearbejde, har skatteforvaltningen ligeledes et forebyggende svigarbejde, der går målrettet efter at få stoppet potentielle svigvirksomheder i registreringsfasen hos Skatteforvaltningen.

Skatteforvaltningen anvender såvel maskinelle som manuelle kontroller til at afdække en række svigparametre/risikoindikatorer. Skatteforvaltningen har bl.a. defineret en række aktuelle risikobrancher, risikoadresser (dækadresseregisteret), samt eventuelle registreringer i KINFO og virksomheder med udenlandsk ledelse. Disse kontroller udføres digitalt.

Herudover består de manuelle kontroller i forhold til svig af forespørgsler på personkreds, herunder om der modtages overførselsindkomster o. lign. eller anvendes stråmænd. Svigvisiteringen hos skatteforvaltningen afdækker ofte stråmænd i virksomheder, hvilket vil være et risikotegn i forhold til svig, og skatteforvaltningens videre undersøgelser vil forsøge at afdække bagmænd, da personkredsen omkring selskaber og øvrige virksomheder kan være det stærkeste tegn på, at en ny virksomhed skal anvendes til svig.

Personer, som er kendt af skatteforvaltningen, indgår også i disse "kontroller", ligesom erfaringer fra kendte svigkomplekser ligeledes er en væsentligt parameter ift. at identificere potentielle svigvirksomheder. Endvidere inddrages aktuelle svigtrends, f.eks. handel med specielle varegrupper, eller pludselig opstået ny svigsetup.

Virksomheder udtages til nærmere visitering samt egentlig sagsbehandling og kontrol, når ovenstående svigindikatorer giver grundlag for yderligere undersøgelser, hvilket er ren manuel sagsbehandling. Sagsbehandlingen består i indhentning af yderligere materiale, mødeafholdelse eller direkte udgående kontrol i den anmeldte virksomhed.

De visiterede virksomheder bliver enten identificeret som ikke-potentielle svigsager (hvoraf nogle dog stadig overvåges af skatteforvaltningen), eller som potentielle svigvirksomheder, og bliver som følge heraf nægtet registrering af skatteforvaltningen⁶¹.

Kortlægning af virksomheders regelefterlevelse

Skatteforvaltningen foretager jævnligt en kortlægning af små og mellemstore virksomheders regelefterlevelse i de såkaldte compliance-undersøgelser. Med den viden, der opsamles fra compliance-undersøgelserne, er skatteforvaltningen bedre i stand til at tilrettelægge deres aktiviteter efter risiko og væsentlighed.

Viden om regelefterlevelsen på de specifikke områder kan anvendes til en mere effektiv ressourceallokering og danne udgangspunkt for mere målrettede vejlednings- og kontrolaktiviteter. På basis af det omfattende arbejde kan man følge, hvordan regelefterlevelsen udvikler sig blandt de små og mellemstore virksomheder, og få viden om, hvilke områder der er særligt risikobetonede.

Undersøgelsen bidrager desuden til at sikre, at alle typer af små og mellemstore virksomheder har en sandsynlighed for at blive udtaget til kontrol – uanset om alt på overfladen ser ud til at være i orden. Det bidrager til at opretholde retssikkerheden, da det skaber en synlig konsekvens for skatteydere, der bevidst laver fejl. Derudover er det et vigtigt redskab til, at skatteforvaltningen løbende kan overvåge, om nye tendenser eller typer af fejl opstår.

Compliance-undersøgelserne er således et nyttigt redskab for skatteforvaltningens vidensfunderede arbejde, der bidrager til såvel den interne styring i organisationen som til udviklingen og planlægningen af skatteforvaltningens aktiviteter. En sammenholdelse af resultaterne af compliance-undersøgelserne for henholdsvis 2012 og 2014 set i kontekst af virksomheder, der kan fravælge revision, gennemgås nærmere i delafsnit 3.2.

4.2 Krav til digitale regnskaber og rammer for digitale kontroller

4.2.1 Indberetning af digitale regnskaber

Det har siden 2012⁶² været obligatorisk for selskaber at indberette årsrapporten digitalt. Virksomhedsdata stilles gratis til rådighed på virk.dk.

Det betyder, at erhvervslivet hurtigere og lettere kan tilgå relevant regnskabsinformation om de enkelte selskaber. Derudover giver de digitale årsrapporter Erhvervsstyrelsen mulighed for lettere og i større skala at udsøge relevante forhold i de indsendte årsrapporter til nærmere undersøgelse, samt at opsætte og implementere digitale kontrolmekanismer.

Indberetning af årsrapporten skal ske via en af følgende indberetningsløsninger:

⁶¹ Virksomheder som er blevet nægtet registrering, er sket via forslag til afgørelse samt afgørelse om nægtelse af registrering med klageadgang. Skatteforvaltningen laver kun afgørelser, såfremt der er mange indikationer og stor sandsynlighed for, at virksomheden vil blive anvendt til svig efter skatte- og afgiftslovgivningen. En række af de nægtede registreringer er fra fiktive virksomheder, hvor der f.eks. er oplyst en falsk adresse, en falsk ejer/direktør eller udlænding uden kontaktmuligheder.

⁶² For virksomheder i regnskabsklasse C siden 2013, og virksomheder i regnskabsklasse D siden 2014

- *Regnskab Basis*, der er et online værktøj til at danne og indberette årsrapporten. Selskabet indtaster oplysningerne, hvorefter årsrapporten dannes og kan udskrives til godkendelse på generalforsamlingen. Herefter kan årsrapporten indberettes. Denne løsning danner årsrapporten i det særlige digitale format *Inline-XBRL*, som er ét dokument, der er læsbart for både mennesker og maskine.
- *Regnskab Special*, hvor selskabet eller dens rådgiver lokalt danner de krævede filer, hvorefter filerne uploades på *virksomheden.dk*. Denne løsning giver en større frihed ift. layout m.m.
- *System til system-løsningen*, der er en direkte integration til eksempelvis større revisionshuse, som foretager mange indberetninger. Filerne dannes lokalt og indberettes direkte fra regnskabssystemet til styrelsens modtageløsning uden upload via *virksomheden.dk*.

Selskaber, der indberetter via ”*Regnskab Special*” eller ”*System til systemløsningen*”, skal indberette både en PDF- og en XBRL-fil af årsrapporten. PDF-filen kan læses på normal vis, hvorimod XBRL-filen er en gengivelse af årsrapporten til brug for læsning af en computer eller specialist.

4.2.2 Digitale modtagekontroller

Med den øgede digitalisering af samfundet indsamles mere data om selskaberne end nogensinde før. Samtidig har mulighederne for at lave avanceret analyse af store datamængder aldrig været bedre, og derfor er potentialet for at dataunderstøtte den risikobaserede tilgang til kontrolindsatser også større end nogensinde før.

Danske selskaber er underlagt regulering af danske myndigheder, som samtidig fører kontrol med, at selskaberne efterlever reguleringen. Antallet af selskaber, der er underlagt regulering, er typisk så stort, at det som myndighed ikke er muligt at foretage manuelle kontroller af hvert enkelt selskab. En del af den kontrolindsats, som tidligere var manuel, er som følge af den digitale indberetning i dag erstattet af automatiske kontroller i Erhvervsstyrelsens modtagesystem. Det har bl.a. haft betydning for den kontrol, som omhandler objektivt konstaterbare fejl.

Der anvendes en risikobaseret tilgang, hvor de selskaber, der kontrolleres, som udgangspunkt er de selskaber, hvor der er højest sandsynlighed for at reguleringen ikke efterleves - og hvor konsekvenserne af, at reguleringen ikke overholdes, samtidig er størst.

Med mere end 250.000 modtagne årsrapporter om året er Erhvervsstyrelsens kontrol af regnskaber tilrettelagt ud fra en risikobaseret og fokuseret tilgang, som medvirker til at højne kvaliteten af regnskaber således, at regnskabsbrugerne kan have tillid til regnskabsinformation og dermed gøre det lettere at drive selskab. Der anvendes derfor målrettet flere forskellige indsatser som digitale modtagekontroller, vejledning og dialog samt manuelle kontroller. Den digitale modtagekontrol er således en forudgående kontrol i forbindelse med indberetning af årsrapporten og en væsentlig del af arbejdet med at sikre mere retvisende regnskaber.

Modtagekontrollerne kan både være af teknisk såvel som af regnskabsfaglig karakter.

De tekniske regler er med til at sikre, at den indberettede årsrapport er sammenhængende, og at de nødvendige informationer er tilgængelige, så Erhvervsstyrelsen kan modtage og behandle årsrapporten.

De forretningsmæssige regler er ikke-tekniske forhold, der er med til at sikre, at årsrapporten overholder regnskabsfaglige regler i årsregnskabsloven. Det kan f.eks. være fejl vedrørende datoer, årsrapportens bestanddele eller indre sammenhæng i årsrapporten.

Kontrollerne kan have en af følgende tilstande:

- Hårde kontroller: Hvis det er 100 pct. sikkert, at regnskabet indeholder en fejl, vil regnskabet i dag automatisk blive afvist af den digitale modtagekontrol – de såkaldte hårde modtagekontroller – der er forudgående kontroller, hvor mangelfulde årsregnskaber afvises ved indberetningen. Årsrapporten kan først indberettes, når det pågældende forhold er rettet.
 - Eksempelvis kan ikke indberettes regnskaber, hvor aktiver og passiver ikke stemmer, hvilket er en grundlæggende præmis for et regnskab. Eller hvis ledelsespåtegningen ikke er udfyldt, hvor der er krav herom.
- Bløde kontroller: Hvis der er klare indikationer på fejl, men det ikke kan konstateres med sikkerhed, vil systemet give en advarsel (advisering/”blød kontrol”) til den, som er ved at indberette regnskabet. I advarslen oplyses om, at der er stor risiko for, at regnskabet kan indeholde en fejl. Adviseringen gør det muligt for indberetteren at rette årsregnskabet til, inden det indberettes. Men selskabet har også mulighed for at fortsætte indberetningen og dermed ignorere adviseringen. Ignoreres adviseringen, vil Erhvervsstyrelsen efterfølgende kunne udsøge disse med henblik på at kontrollere pågældende regnskab.
 - Eksempelvis adviseres indberetter, hvis den angivne selskabskapital i regnskabet ikke stemmer overens med Erhvervsstyrelsens register. Eller hvis en ikke-godkendt revisor underskriver en erklæring i årsrapporten.

De bløde kontroller er først indført i 2016.

Pr. medio 2018 har Erhvervsstyrelsen implementeret 47 hårde kontroller og 111 bløde kontroller. Se nærmere i delafsnit 4.3 om erfaringer med anvendelse af digitale kontroller.

En række af de bløde kontroller blev indført af Erhvervsstyrelsen primo 2018. Det drejer sig bl.a. om en række kontroller, hvor der for første gang gøres brug af machine learning teknologien. Ved hjælp af denne teknologi er det muligt at læse og forstå afsnittet om anvendt regnskabspraksis om ejendomme og kapitalandele i årsrapporten. Helt konkret har Erhvervsstyrelsen gennem flere tusinde eksempler trænet maskinen i forskellige forståelsesmetoder af dette tekstafsnit. Herefter er der udviklet en række kontroller, som er inddelt i to niveauer.

På det første indledende niveau tjekker kontrollen, om der er sammenhæng mellem anvendt regnskabspraksis og de pågældende regnskabsposter. Det vil altså sige, at hvis der eksempelvis er en balancepost om grunde og bygninger til stede i årsrapporten, bør der være en beskrivelse af indregningsmetoden i anvendt regnskabspraksis og omvendt. Hvis enten beskrivelsen af anvendt regnskabspraksis eller regnskabsposten mangler, vil kontrollen reagere med en vejledende besked.

På andet niveau tjekker kontrollen ikke blot, om der er en beskrivelse af anvendt regnskabspraksis til stede, men også hvad der konkret står om indregningsmetoden. Indregnes grunde og bygninger til eksempelvis kostpris eller dagsværdi? Og stemmer valget med de anvendte regnskabsposter?

Dermed anvendes machine learning som et værktøj til at læse og kategorisere større tekstfelter, hvor oplysningerne ikke umiddelbart kan tolkes entydigt.

4.2.3 Efterfølgende kontrol af digitale årsregnskaber

Erhvervsstyrelsen har efter årsregnskabslovens § 159 sammenholdt med § 160 hjemmel til at udtage årsregnskaber til kontrol. Med indførelsen af de digitale årsregnskaber kan styrelsen nu gå mere systematisk og risikobaseret til værks.

Udvælgelsen af sager i regnskabskontrollen er som udgangspunkt fokuseret og risikobaseret, men har i perioder også været baseret på tilfældig stikprøveudvælgelse. Erfaringen har vist, at den risikobaserede udvælgelse er den mest effektive til at fange de mest alvorlige sager.

Efter årsregnskabslovens bestemmelser kan Erhvervsstyrelsen rejse controlsager, hvor der er *åbenbare* overtrædelser af bestemmelser i årsregnskabsloven, selskabsloven mv., eller hvor der er *klare indikationer* på overtrædelser af bestemmelser i den relevante lovgivning, men hvor en partshøring er nødvendig for at kunne konstatere, om der er tale om en overtrædelse.

Sådanne *klare indikatorer* kan bl.a. være:

- Anmærkninger (forbehold eller supplerende oplysninger) fra revisor i dennes erklæring
- Uklare oplysninger om f.eks. anvendt regnskabspraksis, der tyder på fejlagtig brug af årsregnskabslovens bestemmelser
- Manglende sammenhæng mellem oplysningerne i årsrapporten
- Henvendelser fra andre myndigheder, herunder skatteforvaltningen, om forhold i årsrapporten (f.eks. at oplysningerne i årsrapporten ikke stemmer overens med de oplysninger, der er afgivet til skatteforvaltningen).

Når styrelsen i dag rejser en controlsag, fordi der er åbenbare fejl i årsrapporten, vil styrelsen som udgangspunkt kunne træffe afgørelse med påbud om, at selskabet skal berigtige et konkret forhold i årsrapporten, uden at høre selskabet nærmere.

Når Erhvervsstyrelsen rejser en controlsag, fordi der er klare indikationer på fejl i årsrapporten, vil selskabet – eller i sjældnere tilfælde dennes revisor – blive anmodet om yderligere oplysninger om det pågældende forhold i henhold til årsregnskabslovens § 160. Der kan også blive tale om at kræve den dokumentation, der er påkrævet for at kunne afgøre, om der er tale om en overtrædelse, f.eks. en nedskrivningstest eller dagsværdiberegning.

Det er også muligt at foretage efterfølgende risikobaseret kontrol af modtagne digitale årsregnskaber. Denne metode er allerede iværksat i Erhvervsstyrelsen i dag og er bl.a. anvendt i forhold til opfølgning på revisorforbehold, ulovlige kapitalejerlån og overtrædelser af bogføringslovens bestemmelser. De digitale værktøjer gør det desuden muligt at udsøge selskaber, hvor der er indikationer på væsentlige fejl og mangler i årsregnskabet, samt risiko for, at der foregår misbrug og svindel.

4.2.4 Reaktionsmuligheder efter årsregnskabsloven og gældende regler for pålæggelse af revision

Erhvervsstyrelsen kan efter årsregnskabslovens § 161 yde vejledning, påtale overtrædelser samt påbyde, at fejl skal rettes, og at overtrædelser bringes til ophør. Hvis Erhvervsstyrelsen ved en

undersøgelse konstaterer væsentlige fejl eller mangler i forhold til selskabs- eller regnskabslovgivningen, kan styrelsen beslutte, at selskabet ikke kan anvende muligheden for at fravælge revision i indeværende og to efterfølgende regnskabsår. Dette gælder selskaber, som har mulighed for at fravælge revision inden for de gældende rammer.

Erhvervsstyrelsen har desuden mulighed for at pålægge revision, når styrelsen i forbindelse med en kontrolsag har konstateret væsentlige overtrædelser af regnskabs- eller selskabslovgivningen. Erhvervsstyrelsen kan i særlige tilfælde beslutte at forlænge perioden, hvor selskabets årsregnskaber skal revideres, med yderligere et regnskabsår⁶³. Sidstnævnte vil særligt kunne være relevant, hvis et selskab gentagne gange overtræder en bestemmelse i selskabs- eller regnskabslovgivningen. Styrelsen fokuserer i sine indsatser især på de sager, hvor der er størst risiko for væsentlige fejl og mangler i årsregnskabet, der vil kunne føre til påbud om revision.

Har selskabet ydet lån, som er omfattet af selskabslovgivningens forbud om udlån til selskabsdeltagere og ledelse, kan selskabet ligeledes blive pålagt revision i indeværende og de kommende to regnskabsår. Der skal være tale om lån af en vis størrelse eller gentagne overtrædelser af selskabslovgivningen.

I begge tilfælde kan helt særlige forhold medføre, at perioden forlænges med yderligere et regnskabsår.

I praksis betyder dette, at Erhvervsstyrelsen primært gør brug af følgende reaktioner over for selskaberne:

- *Påbud om at selskabet indsender en ny behørig årsrapport*, hvor selskabet samtidigt påbydes revision i indeværende og to følgende regnskabsår. Efterkommes styrelsens påbud ikke, kan Erhvervsstyrelsen tvangsopløse selskabet⁶⁴.
- *Fremadrettet påbud*, hvor selskabet påbydes at bringe en overtrædelse til ophør. I visse tilfælde kræves der dokumentation for, at overtrædelsen er bragt til ophør i form af en erklæring fra en godkendt revisor, f.eks. ved overtrædelser af bogføringsloven, eller hvis Erhvervsstyrelsen har konstateret, at der er ydet ulovligt udlån til kapitalejere eller ledelse. Konstaterer Erhvervsstyrelsen, at der er ydet ulovligt udlån til kapitalejere selskabsdeltagere og ledelse, og der er tale om lån af ikke ubetydelig størrelse eller gentagne overtrædelser af forbuddet i selskabslovgivningen, påbydes selskabet revision.

Ud fra en konkret vurdering af sagen underrettes relevante myndigheder, herunder skatteforvaltningen og/eller SØIK.

4.3 Erhvervsstyrelsens erfaringer med anvendelse af digitale kontroller

Den digitale modtagekontrol er en forudgående kontrol i forbindelse med indberetning af årsrapporten og en væsentlig del af Erhvervsstyrelsens arbejde med at sikre mere retvisende regnskaber.

⁶³ Årsregnskabslovens § 135, stk. 6 og stk. 7.

⁶⁴ Selskabslovens § 225.

Udover at sikre mere retvisende regnskaber har den digitale modtagekontrol ligeledes til formål at sikre vejledning og hjælp til selskaberne i forbindelse med indberetningen af årsrapporten.

Når et selskab indberetter en årsrapport med forhold, som aktiverer modtagekontrollen, sker der et ”stop op”, og en rød lampe lyser. Det kan være, at selskabet mødes med en hård kontrol, som bevirker, at indberetningen af årsrapporten ikke kan fortsættes, før fejlen er rettet. Selskabet kan også modtage en blød kontrol, som tvinger det til at genoverveje årsagen til kontrollen. Den bløde kontrol benyttes i tilfælde, hvor der er klare indikationer på fejl, men det ikke kan konstateres med sikkerhed.

Den digitale modtagekontrol bidrager således til at sikre bedre regnskaber og regnskabsdata, men fungerer i særdeleshed også som en hjælp til selskaberne. Selskaberne understøttes således, så de i højere grad efterlever lovgivningen på området.

I de følgende afsnit gennemgås Erhvervsstyrelsens erfaringer med den digitale modtagekontrol.

4.3.1 Antallet af hårde kontroller

Ved indberetningen af årsrapporten for 2016 modtog ca. 4.600 selskaber sammenlagt godt 8.500 hårde kontroller, hvoraf 70 pct. kun modtog én hård kontrol. Ved indberetningen af årsrapporten for 2017 modtog godt 3.700 selskaber omkring 7.500 hårde kontroller.

4.3.2 Effektmåling af bløde modtagekontroller

Datagrundlaget vedrørende de bløde modtagekontroller er begrænset. Det skyldes, at det nuværende digitale indberetningssystem ikke indsamler information om, hvor mange selskaber der modtager bløde kontroller, samt hvor mange selskaber der har modtaget en blød kontrol og derefter tilrettet årsrapporten inden indberetningen. Der findes således kun data på selskaber, der ignorerede bløde kontroller ved indberetningen af årsrapporten for henholdsvis 2016 og 2017. Resultaterne nedenfor skal derfor fortolkes forsigtigt. Hertil skal bemærkes, at analysen ønsker at undersøge, hvorvidt de bløde modtagekontroller overordnet har en effekt. Der er derfor valgt at kigge på modtagekontrollerne som en helhed og ikke alene på regnskabsklasse B.

En væsentlig del af de bløde kontroller omhandler revisors påtegning og data. For at skabe et bedre sammenligningsgrundlag er bløde kontroller omhandlende revisor ikke medtaget i analysen, da de reviderede selskaber i analysepopulationen oftere vil modtage bløde kontroller, sammenholdt med de ureviderede selskaber. Dette medfører, at analysepopulationen af selskaberne kun omhandler selskaber, der ved indberetningen af årsrapporten for 2016 har ignoreret en af følgende bløde kontroller:

Tabel 4.3.1: Kontroller

Fejlkode	Beskrivelse af kontroller
FR32	Pengestrømsopgørelse skal være til stede i årsrapporten
FR44	Den indberettede regnskabsperiodes slutdato afviger fra slutdatoen i Erhvervsstyrelsens register
FR47	Der indberettes andre bilag end ved tidligere indberetninger.
FR48	Udvalgte felter i årsrapporten er det ikke længere tilladt at rapportere på
FR54	Den indberettede selskabskapital stemmer ikke overens med den selskabskapital, som er registreret i Erhvervsstyrelsen
FR55	Forrige regnskabsperiode skal være opmærket

De bløde kontroller er udvalgt, idet:

- Kontrollerne var aktive ved indberetningen af årsrapporterne for både 2016 og 2017. Dermed fjernes alle nye kontroller, der først er indført for indberetningen af årsrapporterne for 2017.
- Kontrollerne kan ignoreres, uanset om selskabets årsregnskab er revideret eller ej. Dermed er de bløde kontroller, der omhandler revisors handlinger, ikke medtaget i analysen.

Med udgangspunkt i denne afgræsning ignorerede 6.799 selskaber en blød kontrol ved indberetningen af årsrapporten for 2016. Heraf ignorerer kun 2198 selskaber eller 32 pct. en tilsvarende blød kontrol ved indberetningen af årsrapporten for 2017. Der er således 4.601 selskaber eller knap 70 pct., som året efter ikke længere ignorerer en blød kontrol.

Spørgsmålet er, om disse selskaber har særlige karakteristika, som kan være årsag til, at kontrollen ikke ignoreres det følgende år, eller om man ud fra redueringen i ignorerede bløde kontroller kan konkludere, at de digitale kontroller har en effekt.

Det er derfor undersøgt, om selskabernes særlige karakteristika kunne være ændringer i driften, balancen eller revisionshandlingerne, og som gør, at de bløde kontroller, som de blev udsat for i 2016, ikke længere er relevante. Med andre ord om selskaberne vokser tilstrækkeligt til, at de er nødsaget til at være mere professionelle i forbindelse med indberetningen af årsrapporten, f.eks. ved at tilvælge revision, eller de er nødsaget til at aflægge årsrapporten efter eksempelvis en anden regnskabsklasse.

Analysen viser, at:

- 4 pct. ændrer regnskabsklasse ved indberetningen.
- 7 pct. ændrer revisionshandling (revisionspåtegningen). Her skal det bemærkes, at ændringer både kan være, som følge af til- eller fravalg af revision.
- 11 pct. har væsentlige ændringer i selskabets drift⁶⁵.
- 4 pct. har væsentlige ændringer i selskabets balance⁶⁶.
- 7 pct. har væsentlige ændringer i egenkapitalen⁶⁷.

⁶⁵ Hvor bruttoresultatet eller bruttofortjenesten ændrer sig mere end 30 %, dog minimum 300.000 kr. i forhold til årets før.

⁶⁶ Hvor balancen ændrer sig mere end 50%, dog minimum 500.000 kr. i forhold til årets før.

Dermed kan det konkluderes, at der ikke sker væsentlige ændringer i selskabets drift, balance eller til- eller fravalg af revisions handlinger, som kan forklare, at de ikke længere ignorerer en blød kontrol ved indberetningen af årsrapporten for 2017. Dette kan med et vist forbehold indikere, at de digitale kontroller har effekt og medfører en reduktion af antallet af formelle fejl i årsregnskaberne.

I forbindelse med at sikre en fortsat smidig digital indberetning har Erhvervsstyrelsen nedsat en netværksgruppe. Netværksgruppen består af bl.a. leverandører af regnskabssystemer, FSR – danske revisorer, interesseforeningen XBRL DK, revisionshuse og en kreditvurderingsvirksomhed. Formålet med netværksgruppen er at drøfte den digitale indberetning af årsrapporter, herunder den digitale modtagekontrol, så der sikres god vejledning til selskaberne og dermed en reduktion i antallet af formelle fejl i årsregnskaberne. Gruppen er desuden behjælpelig ift. at give indspil til nye mulige kontroller.

4.3.3 Videreudvikling af kontroller og anvendelse af nye teknologier

Overgangen til digitale regnskaber har været med til at åbne for nye muligheder for både Erhvervsstyrelsen samt regnskabsbrugerne. For regnskabsbrugerne vil digital indberetning af årsrapporter indebære en betydelig forbedring i adgangen til regnskabsdata, ikke mindst i adgangen til at foretage analyser af offentliggjorte regnskabsdata. Myndighederne anvender også disse analysemuligheder i kontroløjemed.

Erhvervsstyrelsen er i løbende dialog med indberettende parter og systemleverandører om udvikling af flere kontroller eller evt. ændring af eksisterende kontroller for at sikre, at kontrollerne er målrettede.

Eksempelvis arbejder styrelsen på nye konkrete kontroller, som bl.a. er fremkommet på baggrund af henvendelser til styrelsen om fejlagtige regnskaber. Det er eksempelvis kontroller for at fange op på regnskaber, hvor der ikke er overensstemmelse mellem den læsbare version af årsrapporten og den digitale gengivelse.

En anden væsentlig kontrol, som Erhvervsstyrelsen undersøger mulighederne for at udvikle, er en kontrol, som afviser et urevideret regnskab, hvis der er pålagt revision. Med bedre digitale systemer kan dette ske automatisk i forbindelse med indberetningen af årsrapporten.

Endelig vurderer Erhvervsstyrelsen ligeledes, hvorvidt der er mulighed for at ændre udvalgte kontrollers status fra blød til hård.

⁶⁷ Hvor egenkapitalen ændrer sig mere end 30 %, dog minimum 500.000 kr. i forhold til året før.

I forbindelse med udviklingen af nye kontroller vil det være naturligt at se på denne undersøgelses resultater om de hyppigste fejl, jf. afsnit 3.1.3, for at vurdere, hvorvidt fejltypene kan forhindres i at forekomme. Hovedparten af de beskrevne fejltypen omhandler ikke oplysninger i årsrapporten, som *entydigt* kan afkodes af en maskine. Fejltypene omhandler derimod tekstfelter, som skal læses og kategoriseres, før en kontrol kan opsættes, eksempelvis manglende oplysning i anvendt regnskabspraksis om metoder for indregning og måling af nettoomsætning – den hyppigste fejl. Det er muligt at opsætte kontroller på disse fejltypen i stil med de machine learning kontroller, som er indført i den digitale modtagekontrol primo 2018. Men da der netop er tale om brug af machine learning-teknologi, hvor maskinen skal trænes med flere tusinde eksempler, så er det ikke en kontrol, som kan udvikles inden for en kort tidshorizont, da træningen af maskinen kræver mange manuelle timer, før der er tale om en automatisk kontrol. Dette er for så vidt gældende for hovedparten af de identificerede hyppigste fejltypen, herunder:

- Manglende oplysning i anvendt regnskabspraksis om metoder for indregning og måling af nettoomsætning
- Hovedaktivitet, som beskrevet i ledelsesberetning eller noter, stemmer ikke overens med branchekode, jf. cvr.dk
- Manglende oplysning om finansielle anlægsaktiver i anvendt regnskabspraksis, selvom sådanne fremgår af balancen
- Manglende oplysning om andre tilgodehavender i anvendt regnskabspraksis, selvom sådanne fremgår af balancen

De resterende fejltypen er fejl, som styrelsen allerede til dels arbejder med i den digitale modtagekontrol, eller som afventer udvikling.

Datakvalitet er et fokusområde for Erhvervsstyrelsen og et område, der arbejdes løbende med. Erhvervsstyrelsen overvejer i lighed med de europæiske børsmyndigheder (ESMA) at stille krav om digital indberetning af årsrapporter i inline-XBRL format, hvilket vil højne datakvaliteten betydeligt. I dag indberetter selskaberne en PDF-fil med årsrapporten samt en digital gengivelse i en XBRL-fil. I og med at der er tale om to filer, er der risiko for, at der ikke er overensstemmelse mellem filerne. Erhvervsstyrelsen har set tilfælde, hvor årsrapporten ser korrekt ud i PDF-filen, men hvis XBRL-filen læses, indeholder den ikke samme information. Denne fejlkilde er mulig at komme til livs ved overgang til inline-XBRL, som medfører, at der kun indberettes én fil, som er læsbar for både menneske og maskine. ESMA stiller krav om digital indberetning af årsrapporten i inline-XBRL format for børsnoterede selskaber fra 2020. Det er umiddelbart ikke Erhvervsstyrelsens vurdering, at der er væsentlige tekniske udfordringer med at skifte til inline-XBRL.

Mulighederne for brugen og videreudvikling af modtagekontroller er mange. Man kan på den lange bane evt. forestille sig, at en blød kontrol kan følges op med en automatisk henvendelse året efter. Herudover kan man forestille sig en form for 3. parts verificering af regnskabsoplysninger. For eksempel kan det undersøges, om man kan benytte oplysninger fra e-indkomst til at anføre antal ansatte. Ligeledes kan man forestille sig, at aktiver i form af eksempelvis ejendomme eller køretøjer kan tjekkes eksternt ift. tinglysningskontoret eller motorregisteret. Derved sikres mere troværdige oplysninger.

4.4 Forebyggelse af fejl i moms- og skatteindberetninger

Ovenstående afsnit beskriver Erhvervsstyrelsens kontrolmuligheder ift. selskabers regnskaber i lyset af den gældende regulering på området. I det følgende beskrives forskellige aktiviteter, som skatteforvaltningen udfører⁶⁸.

4.4.1 Vejlednings- og kontrolaktiviteter

Skatteforvaltningen har til opgave at sikre, at moms- og skatteregler overholdes, og gør det gennem forskellige vejlednings- og kontrolaktiviteter, der har baggrund i viden om selskabers adfærd.

Aktiviteterne dækker hele værdikæden – dvs. alle faser fra registrering af selskab til efter moms og skat er angivet og betalt – med forskellige redskaber afhængig af segment og problemstilling sådan, at den forebyggende indsats (vejledning) spiller sammen med klassisk efterkontrol. Baggrundsviden får skatteforvaltningen bl.a. gennem undersøgelser af regelefterlevelsen – de såkaldte compliance-undersøgelser⁶⁹, som overordnet viser, at langt de fleste selskaber (ca. 90 pct.) har vilje til at overholde moms- og skattereglerne, men at flere har vanskeligt ved at gøre det, f.eks. fordi de har svært ved at forstå reglerne.

I det følgende beskrives forskellige vejlednings- og kontrolaktiviteter, der kan berøre selskaber, der undlader at få deres årsregnskab revideret af en godkendt revisor. Der gøres opmærksom på, at aktiviteterne ikke alene er afgrænset til selskaber.

4.4.2 Informationsmøder for nyregistrerede selskaber

Skatteforvaltningen inviterer nyregistrerede selskaber, der momsregistreres, til at deltage i et webinar, hvor der vejledes om moms- og skatteforhold og om vigtigheden af:

- At bogføre, lave regnskab og opbevare regnskabsmateriale,
- At holde selskabets økonomi adskilt fra ejerens privatøkonomi,
- At indgive moms- og selvangivelser til tiden, og
- At søge hjælp, hvis de er i tvivl.

Webinaret, der er et tilbud til nystartede, skal medvirke til, at selskaber kommer godt i gang, løbende lever op til deres angivelsesforpligtelser, og tidligt forholder sig til, om de har behov for professionel hjælp, f.eks. fra en godkendt revisor. Erfaringerne med webinaret er, at de deltagende selskaber er tilfredse, og at de i højere grad end de, som ikke deltager, indsender angivelser. Skatteforvaltningen har på nuværende tidspunkt ikke viden om, hvorvidt de selskaber, der deltager, er mere regelefterlevende end andre selskaber.

⁶⁸ Rapportens afsnit 3.5 er indholdsmæssigt gengivet direkte, jf. modtaget materiale fra skattemyndighederne.

⁶⁹ Senest ”Virksomhedernes efterlevelse af skattereglerne - indkomståret 2014”, december 2017.

4.4.3 Moms- og skattetjek

Skatteforvaltningen har medvirket til at udvikle et moms- og skattetjek, som virksomheder – f.eks. en virksomhed, der fravælger revision af årsregnskabet – kan vælge at lade en revisor udføre i tilknytning til, at årsregnskabet udarbejdes, og selskabets skattepligtige indkomst for året opgøres.

Handlingerne, som revisor eller skattefaglig rådgiver skal udføre ved tjekket, er fastlagt ud de typiske fejl, som skatteforvaltningen støder på i compliance-undersøgelserne. Set for skat og moms under et drejer det sig om:

- Fradrag for udgifter, der ikke er erhvervsmæssige (private udgifter)
- Aktiviteter, der ikke bliver korrekt indtægtsført (manglende omsætning)
- Utilstrækkelig dokumentation for udgifter, navnlig i forhold til moms
- Glemte eller uberettigede momsfradrag
- Sammentællingsfejl og overførselsfejl
- Yderligere beskattning af hovedaktionærer i selskaber (personalegoder og yderligere udbytte, løn mv.)

I moms- og skattetjekket er indbygget, at fejl, som revisor eller skattefaglig rådgiver støder på under tjekket, skal berigtiges. Det er en forsøgsordning, der startede 1. januar 2018, og som skal evalueres, før det eventuelt gøres permanent. Erfaringerne er begrænsede, da ordningen er ny og kun få virksomheder har tilmeldt sig (august 2018). I lyset heraf overvejes, hvilket motivationsfaktorer eller barrierer virksomheder møder i forbindelse med moms- og skattetjekket.

4.4.4 Bogføringsguide

Skatteforvaltningen har udviklet en elektronisk bogføringsguide, som kan hjælpe med at bogføre konkrete regnskabsbilag og give vejledende anvisninger om, hvad der kan trækkes fra. Guiden virker ved, at brugeren besvarer en række spørgsmål om regnskabsbilaget og ender med at få et forslag til, hvordan bilaget skal bogføres.

Det nuværende indhold i bogføringsguiden er udviklet til momsregistrerede enkeltmandsvirksomheder uden ansatte, og andre virksomhedstyper (f.eks. selskaber, der fravælger revision) har kun begrænset værdi af at bruge den. I 2017, som var bogføringsguiden første leveår, havde den ca. 49.000 besøgende. Antallet af besøg på guiden er faldet en smule i 1. halvår 2018, men omvendt bruger besøgende i gennemsnit længere tid i bogføringsguiden. Antallet af besøgende, der ender med et bogføringsforslag, er steget i 1. halvår 2018 sammenlignet med 2017.

4.4.5 Samarbejde med revisororganisationerne

Skatteforvaltningen samarbejder med revisororganisationerne i forhold til at påvirke regelefterlevelsen hos de mange selskaber, der benytter hjælp fra en revisor.

Samarbejde med revisororganisationerne sker både via formelle samarbejdsaftaler i partnerskaber, hvor der er løbende kontakt mellem Skatteforvaltningens vejledningsenheder og revisororganisationerne, samt gennem ad hoc kontakter i forbindelse med konkrete projekter. Samarbejdet omfatter bl.a. udsendelse af nyhedsbreve fra skatteforvaltningen, f.eks. om ændringer i selskabsselvangivelsen. Herudover samarbejder parterne bl.a. via dialogmøder og fokusgrupper om f.eks. udformning af fremtidige indberetningsløsninger for selskaber, ligesom revisororganisationerne jævnligt arrangerer medlemsmøder med oplæg fra skatteforvaltningen om

resultater og erfaringer fra indsatser. Revisororganisationerne underretter endvidere skatteforvaltningen, når medlemmerne oplever fejl i systemer eller uhensigtsmæssige procedurer.

4.4.6 Bagudrettet moms- og skattekontrol

Skatteforvaltningen gennemfører moms- og skattekontrol af selskaber, hvor risiko og væsentlighed er styrende for, hvilke kontrolaktiviteter, der sættes i værk, og hvem der – inden for rammerne af de valgte kontrolaktiviteter – kontrolleres.

Indtil nu er moms- og skattekontrollen af selskaber uden revideret årsregnskab foregået som en del af kontrolaktiviteterne rettet mod selskaber på den måde, at fravalget af revision kan indgå som risikoparameter og have haft betydning for, hvem der er udtaget til kontrol. Det gælder f.eks. i kontrolaktiviteter rettet mod:

- Hovedaktionærens regelefterlevelse, som har eventuel sammenblanding af selskabets og ejerens økonomi som hovedfokus
- Tvangsopløsning af selskaber, der skal sikre korrekt beskatning ved ophør herunder også af eventuelle ulovlige aktionærlån.

Herudover bruger skatteforvaltningen oplysninger om fravalg af revision og revisoranmærkninger i årsregnskabet om skattemæssige forhold i (digitale) scoringsmodeller, f.eks. i forhold til behandling af negative momsangivelser.

5. Perspektiver i relation til digitalisering

I forlængelse af de beskrevne analyseresultater i kapitel 4 ser kapitel 5 på den digitale udvikling og hvilke implikationer, det fremadrettet kan have for måden bogføring, regnskabsaflæggelse, revision og myndighedskontrol foregår på.

5.1 Digitalisering – muligheder og påvirkning af behovet for revision

For både selskaber, revisorer og myndigheder forventes den digitale udvikling at medføre omfattende forandringer for den måde, hvormed bogføring, revision og kontrol udføres. Allerede i dag ses digitaliseringens effekter på områder såsom bilagsbehandling - som nu i et vist omfang foregår digitalt, f.eks. i form af nye regnskabsystemer og mere automatiserede bogførings- og regnskabsprocesser. Den fortsatte digitaliseringsudvikling forventes overordnet at gøre det lettere for selskaber at etablere sig, samtidig med at nye teknologier vil give grundlag for at kunne lette myndighedernes kontrol af selskaber og forebyggelse af fejl og svindel.

Markedet er i hastig udvikling, og danske selskaber har i relativt stort omfang taget de nye, digitale løsninger til sig. Selskaber fødes i dag i højere grad digitalt, dvs. eksempelvis som webshops, hjemmesider og eventuelt såkaldte cloud-baserede løsninger, hvor data lagres i en global digital "sky" uden egne krav til investering i computer hardware i selskabet. Og i en nyere analyse om selskabernes digitale parathed⁷⁰ svarer 60% af selskaberne, at de er positivt stillede over for Automatisk Erhvervsrapportering, dvs. digital og databaseret erhvervsrapportering, som henviser til selskabernes pligt til at indberette og rapportere til det offentlige vedrørende deres status og aktiviteter⁷¹.

5.1.1 Digitalisering af basissystemer og nye teknologier

Rutinepræget arbejde, såsom bogføring og regnskabsaflæggelse, forventes i al væsentlighed automatiseret og digitaliseret i fremtiden⁷². Der eksisterer i dag en række prisbillige digitale regnskabsystemer, der har til formål at lette de administrative byrder for både selskaber og regnskabsbrugere, og som vil automatisere mange af de administrative opgaver, der før krævede manuel behandling⁷³.

En række digitale bogføringsprogrammer gør det eksempelvis nemmere for små og mellemstore selskaber at holde styr på bogføringen, herunder arbejdet med bilag, fakturering og momsafregning. Andre løsninger er udviklet til at lette administrationen med udgiftsbilag, som automatisk samles og videresendes til online-baserede regnskabsprogrammer. Systemer kan eksempelvis via digital bilagsbehandling scanne og aflæse kvitteringer.

⁷⁰ Kilde: Advice: Virksomhedernes parathed til Automatisk Erhvervsrapportering, 2017.

⁷¹ I bredere forstand henviser "Automatisk Erhvervsrapportering" også til en overordnet vision om en fremtidig digital infrastruktur, der dækker langt bredere end offentlige indberetninger. Eksempelvis kan data også udveksles automatisk med en række andre interessenter end myndigheder. Kilde: Advice: Virksomhedernes parathed til Automatisk Erhvervsrapportering, 2017.

⁷² Kilde: FSR: Digital Transformation, 2017.

⁷³ Som eksempler kan nævnes løsninger såsom LunarWay, Dinero, MobilePay, e-economic, Billy, PLEO, Bilagscan m.fl.

Hovedparten af de store leverandører af bogførings- og regnskabsløsninger arbejder i øjeblikket på, at automatisere posteringen af bilag i bogføringen. Leverandørerne har tilkendegivet, at de i dag har opnået en automatiseringsgrad på mellem 40 og 80 pct. af posteringerne. Leverandørerne har ligeledes tilkendegivet, at de arbejder på at nå en automatiseringsgrad på 90 til 95 pct.

Derudover tilbyder leverandører af bogførings- og regnskabssystemer en lang række integrationer til andre services, som understøtter automatiseringen af bogføringen. Dette kan eksempelvis være løsninger inden for webshops, lagerstyring, kasseapparat, timeregistrering, kørebog og løn. Løsninger som disse kan medvirke til at minimere fejl i bogføringen, og dermed højne kvaliteten af de data, som ligger til grund for selve udarbejdelsen af årsregnskabet.

Digitaliseringen og en højere grad af automatisk bogføring betyder for de selskaber, der gerne vil overholde reglerne, at de kan spare tid og penge på at bogføre og udarbejde årsrapporten. Ligesom det reducerer antallet af fejl og sikrer, at regnskabet alt andet lige bliver mere retvisende.

For de selskaber, som bevidst ikke overholder reglerne, vil det blive mere besværligt at snyde, men fortsat ikke umuligt. For myndighederne vil det betyde, at de på sigt kan forventes at få adgang til data på et mere detaljeret og opdateret niveau, som vil kunne forbedre myndighedernes kontrolgrundlag. Dette har potentiale til at forbedre Erhvervsstyrelsens og skatteforvaltningens kontrolgrundlag af især små og mellemstore selskaber. Nye teknologier⁷⁴ vil kunne give mulighed for at sammenholde og behandle store, komplekse datamængder, finde sammenhænge, identificere mønstre og automatisere en lang række delprocesser i kontrollen.

I en revisions- og kontrolsammenhæng betyder det, at teknologi kan anvendes bl.a. til at sikre korrekt indberetning, identificere bedrageri, samt foretage erfaringsbaserede analyser og fremskrivninger, eksempelvis mht. at forudsige hvordan selskabers økonomi vil udvikle sig fremover. Som effekt af dette, vil det give myndighederne bedre mulighed for at forebygge fejl og svindel, ligesom de eksempelvis vil kunne erstatte tilfældige stikprøver ved effektivt og automatisk at gennemgå samtlige transaktioner, frem for et udgangspunkt i manuelle udtræk.

5.1.2 Imødegåelse af svindel og bedrageri

For både selskaber og myndigheder vil nye digitale teknologier kunne bruges til at sikre, at bogførings- og kontrolopgaver i stigende grad løses i realtid. Som konsekvens er et potentiale for at frigøre ressourcer og reducere forsinkelser og skævvridninger i data. Fremtidens bogføring vil således qua de automatiserede processer kunne være løbende opdateret og give såvel virksomhedsejere som regnskabsbrugere et mere opdateret billede af selskabet. Det står i kontrast til situationen i dag, hvor et regnskab er historisk og kan indeholde op til 23 måneder gamle data.

Det er dog væsentligt at bemærke, at digitale løsninger ikke nødvendigvis skaber mere retvisende regnskaber, såfremt de ikke komplementeres af ekstern kontrol fra f.eks. Erhvervsstyrelsen, skatteforvaltningen eller revisor. Det må antages, at digitalisering vil gøre arbejdet nemmere for selskaber, der kan eller gerne vil være regelefterlevende. Modsat vil selskaber, der bevidst ikke vil overholde reglerne, fortsat vil have mulighed for at begå svindel eller bedrageri. Selvom der kan

⁷⁴ Sådanne nye teknologier kan omfatte big data analyser, hvor store datamængder analyseres og behandles automatisk, samt robotteknologi, hvor manuelle, trivielle processer automatiseres ved hjælp af robotter, der kan udføre en lang række administrative støtteprocesser i et arbejdsflow.

indbygges en vis grad af automatisk revision i flere teknologier, vil de - i hvert fald på kortere sigt - ikke helt eliminere muligheden for at omgå reglerne. Eksempelvis vil et selskab fortsat kunne føde systemerne med ukorrekte eller bevidst manipulerede data, som så vil resultere i, at den digitale databehandling giver fejlbehæftede resultater. Det betyder, at behovet for målrettede og opsøgende (kontrol)indsatser fra myndighedernes side fortsat vil være til stede.

5.1.3 Betydning af standardisering og tilpasning af regulering

For at nye teknologiers fulde potentiale for selskaber og myndigheder skal indfries, kræver det standardisering og løbende tilpasning af reguleringen.

En lang række regnskabsrelaterede opgaver kan endnu ikke automatiseres, som situationen er i dag. Da der fortsat er udbredt fragmentering i selskabers bogførings- og regnskabssystemer, kan selskabers data ikke læses af samme systemer på samme tid. Der mangler således at kunne sikres et ubrudt digitalt flow i den samlede regnskabsproces.

Anvendelse af en standardkontoplan vil kunne sikre en grundlæggende standardisering af data, så det er muligt at modtage en fil med bogføringsdata og efterfølgende automatisk opstille årsrapporten. Dette udgør således en afgørende forudsætning for større automatisering af regnskabsprocessen og heraf følgende mere effektiv deling af data mellem virksomheder, myndigheder og andre samarbejdspartnere. I den forbindelse vil Erhvervsstyrelsens digitale modtageløsninger også skulle videreudvikles.

Første skridt i retning mod en mere automatisk indberetning af årsregnskaberne er en forventet lancering af en frivillig standardkontoplan og en forbedret indberetningsløsning, så indberetningen af årsrapporterne kan ske mere automatisk. Dette er planlagt til at blive initieret i 2019.

Erhvervsstyrelsen vil ligeledes kunne bidrage til at skabe de rigtige rammer for at støtte selskabers deltagelse i digitaliseringen. Eksempelvis anbefaler Advice, at Erhvervsstyrelsen understøtter selskaber i at blive klar til automatisk erhvervsrapportering, f.eks. ved at understøtte rammerne for øget brug af e-faktura til køb og salg mellem private selskaber⁷⁵.

En e-faktura kan defineres som en faktura bestående af strukturerede data, der kan udveksles gennem standardiserede formater, eksempelvis XML. En e-faktura oprettes, afsendes og behandles elektronisk i et standardiseret format⁷⁶. Øget anvendelse af elektroniske fakturaer mellem virksomheder sikrer et samlet digitalt flow fra købsøjeblikket. Udfordringen er, at danske virksomheder i dag har en relativ lav anvendelsesgrad af e-fakturaer, når de handler med hinanden. Ifølge en analyse fra 2017, er det kun 15 pct. af virksomhederne, som i dag er i stand til at modtage en e-faktura, og de fleste virksomheder angiver, at kun en lille andel af deres fakturaer er elektroniske⁷⁷. Den lave anvendelse blandt virksomheder står i kontrast til, at det siden 2005 har været obligatorisk at benytte elektronisk fakturering, når man handler med det offentlige. 99 pct. af fakturaer sendt til det offentlige er således elektroniske.

⁷⁵ Kilde: Advice: Virksomhedernes parathed til Automatisk Erhvervsrapportering, 2017.

⁷⁶ Kilde: KPMG: Elektronisk fakturering –analyse af udbredelse og anvendelse blandt danske virksomheder, 2017.

⁷⁷ Kilde: KPMG: e-faktureringsanalyse.

Regeringen har netop fremsat et lovforslag, der gør det obligatorisk for danske myndigheder at benytte en ny EU-standard for elektronisk fakturering (PEPPOL). Denne standard og tilhørende infrastruktur kan også anvendes til elektronisk fakturering mellem virksomheder og selskaber. Der er dog behov for tiltag, der kan hjælpe selskaberne med at komme i gang med elektronisk fakturering, når de handler med hinanden.

I tillæg til rammerne for e-fakturering er en stærk datasikkerhed og transparens ift. myndigheders anvendelse af data central for at sikre, at digitaliseringens samfundsmæssige potentialer indfries bedst muligt.

Endelig giver EU's nye betalingsdirektiv PSD2 (Payment Services Directive II) nye muligheder for at verificere bogføringen med selskabets bankoplysninger. PSD2 har været gældende siden januar 2018, hvor det har været muligt at blive oprettet som *tredjeparts leverandør*. Finanstilsynet skal udstede en tilladelse, før man kan oprettes som *tredjeparts leverandør*, hvorefter man har adgang til selskabernes betalingskonti og tilknyttede kontooplysninger (baseret på samtykke fra de enkelte selskaber). Dette muliggør, at bedre forretningsmæssige aftaler kan etableres mellem banker og tredjeparter.

PSD2 kan få betydning for bogførings- og regnskabssystemernes muligheder for at afstemme bogføringen med virksomhedernes bankoplysninger. Det betyder som eksempel, at transaktionsdata vil kunne anvendes til kontrol af bogføringsdata ved at foretage match på de enkelte poster. Ved at sammenholde transaktionsdata med det bogførte verificeres data, og på den måde kan en postering ikke eksistere, uden at der kan dannes par med den originale transaktion. Det er således ikke kun to punkter (debit og kredit), der udgør datagrundlaget for bogføringen, som man kan kender det fra dobbeltbogføring, men tre punkter. Derfor kaldes systemet også for "*triple entry accounting*".⁷⁸

På sigt vil myndighederne derfor potentielt kunne føre øget tilsyn og kontrol baseret på bankoplysninger. Der er som udgangspunkt ingen juridiske hindringer for, at en offentlig myndighed bliver *tredjeparts aftager* af bankdata, hvilket kan være interessant i kontroløjemed. Finanstilsynet vurderer dog, at det vil kræve en særskilt hjemmel, da PSD2 som udgangspunkt er samtykkebaseret og bygger på, at data skal give værdi for afgiver af data.

5.1.4 Revisionens rolle vil forandre sig

I takt med, at nye digitale teknologier vil overtage en række af de opgaver, som revisoren i dag udfører manuelt, kan prisen for revisorens kerneydelse ifølge Copenhagen Economics fremadrettet forventes at falde. Dette kan have to afledte effekter:

- Flere selskaber vælger frivilligt ekstern revision for at skabe troværdighed om selskabets økonomi.
- Selskaber vælger mere omfattende ydelser, f.eks. mere fremadrettede kreditvurderinger, som kan forbedre selskabets forhold til eksterne interessenter⁷⁹.

Digitaliseringen fordrer, at revisionens samfundsmæssige bidrag gentænkes. Ifølge FSR forventes revisors rolle i fremtiden at blive mere strategisk rådgivende og værdiskabende, så revisor eksempelvis inddrages for at bidrage med datavalidering, validering af selskabsidentiteter i en

⁷⁸ Kilde: KPMG: PSD2 og fremtidens automatiserede erhvervsrapportering, 2017.

⁷⁹ Kilde: Copenhagen Economics, 2018. Revisionspligtens effekt på udvikling og vækst i danske virksomheder, september 2018.

kundes leverandør- eller samarbejds kæde, eller lignende. I tillæg hertil fremhæver FSR, at revisorer i højere grad fremover bør tage aktivt ansvar for at udvikle små og mellemstore selskaber i retning mod at blive mere digitale. Revisorer kan således eksempelvis påtage sig en ny rolle som erhvervslivets rådgiver inden for valg af teknologiske løsninger til understøttelse af den samlede regnskabsproces⁸⁰.

Indeværende afsnit har beskrevet digitaliseringens potentialer for at lette selskabers og myndigheders arbejde i relation til bogføring og regnskaber. Der eksisterer samlet set en lang række teknologier og muligheder, der alle vil kunne fremme optimering af processerne og skabe og positive gevinster. I den forbindelse skal det understreges, at en indfrielse af potentialer ikke kræver, at samtlige tiltag implementeres på samme tid. De fleste tiltag kan, selv hvis de implementeres enkeltvis og uafhængigt af hinanden, fremme en positiv effekt, f.eks. ift. målretning af den risikobaserede kontrolindsats.

⁸⁰ Kilde: FSR: Digital Transformation, 2017.

6. Litteraturliste

- Advice, 2018. *Virksomhedernes parathed til Automatisk Erhvervsrapportering*. Januar 2018.
- CBS, 2018. *Revisorerklærings betydning for fejl i årsrapporter for klasse-B virksomheder*. September 2018
- Copenhagen Economics, 2018. *Revisionspligtens effekt på udvikling og vækst i danske virksomheder*. September 2018
- Damvad, 2014. *Brugen af årsrapporter for mindre virksomheder – analyse udarbejdet af DAMVAD for Erhvervsstyrelsen*. Juni 2014.
- Erhvervsstyrelsen, 2018. *Analyse af iværksætterselskaber*. September 2018
- Erhvervsstyrelsen, 2016. *Årsberetning om erhvervsrettet kontrol og tilsyn 2016. Erhvervsstyrelsen – en tilsynsmyndighed i forandring*. April 2017.
- Erhvervsstyrelsen, 2015. *Årsberetning for 2015. Erhvervsstyrelsens kontrol og tilsyn med Erhvervsregulering*.
- EUR-lex, 2018. *Artikel 3 i direktiv 2013/34/EU om årsregnskaber, konsoliderede regnskaber og tilhørende beretninger for visse virksomhedsformer* (tidl. artikel 11 i dir. 78/660/EF).
- EY, 2015. *Analyse af erfaringer med lempelse af revisionspligt i UK, Tyskland og Holland*. Februar 2015
- EY, 2018. *Analyse af brug af årsrapporten fra mindre virksomheder i regnskabsklasse B*. Juli 2018.
- Federation of European accountants, 2016. *Audit exemption thresholds in Europe. Update after the transposition of the Accounting Directive. Information paper. Audit and assurance*. May 2016
- Folketinget, 2012. Lov nr. 1232 af 18. december 2012.
- FSR, 2018. *Erfaringer og udfordringer med digitale regnskaber i XBRL. Regnskaber. Digitale regnskaber*.
- HUI working paper series, 2018. *Free to choose: Do voluntary audit reforms increase employment growth?*
- KPMG, 2018. *PSD2 og fremtidens automatiserede erhvervsrapportering*. April 2018.
- KPMG, 2017. *Elektronisk fakturering – analyse af udbredelse og anvendelse blandt danske virksomheder*. September 2017

KPMG, 2017. *Kortlægning af barrierer og løsningsmuligheder i årsregnskabsloven og konsekvensvurdering heraf med henblik på at gennemføre automatisk erhvervsrapportering.* November 2017

Retsinformation, 2018. Årsregnskabslovens § 1, stk. 3.

Retsinformation, 2018. Årsregnskabslovens §§ 4-6.
Retsinformation, 2018. Selskabslovens § 225.

Retsinformation, 2018. Årsregnskabslovens § 135, stk. 6 og stk. 7.

Regjeringen, 2010-2011. Prop. 51 L (2010-2011) – *Endringer i revisorloven og enkelte andre lover (unntak fra revisjonsjonsplikt for små aksjeselskaper)*

Regjeringen, 2008. NOU 2008: 12 – *Revisjonsplikten for små foretak. Utredning fra utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 11. mai 2007. Avgitt til Finansdepartementet 27. juni 2008.*

RIR, 2017. Riksrevisionen: *Avskaffandet av revisjonsplikten för små aktiebolag – en reform som kostar mer än den smakar. En granskningsrapport från riksrevisionen. RIR 2017:35.*

SKAT, 2017. *Virksomhedernes efterlevelse af skattereglerne – indkomståret 2014.* December 2017

SKAT, 2015. *Virksomhedernes efterlevelse af skattereglerne – indkomståret 2012.* December 2015

Työ- ja elinkeinoministeriö, 2018. *Finland*